

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta – Faculty Humanistinen tiedekunta	Laitos – Department Historian ja etnologian laitos
Tekijä – Author Kärkkäinen, Sami Aleksanteri	
Työn nimi – Title Kiistelty unioni – Poliittisten käsitteiden kiistanalaiset merkitykset Irlannin ja Iso-Britannian parlamenttiunionista käydyssä debatissa, 1798 – 1800	
Oppiaine – Subject Yleinen historia	Työn laji – Level Pro gradu -tutkielma
Aika – Month and year Huhtikuu 2015	Sivumäärä – Number of pages 124
Tiivistelmä – Abstract <p>Pro gradu -tutkielma käsittelee kiistanalaisten poliittisten käsitteiden käyttöä Irlannin ja Iso-Britannian parlamenttiunionista käydyssä julkisessa keskustelussa 1798 – 1800. Keskustelu autonomisen Irlannin ja Iso-Britannian kuningaskuntien yhdistymisestä alkoi Irlantia kesällä 1798 ravisuttaneen kapinan seurauksena. Parlamenttiunionista käydyssä sanasodan aikana poliittiset keskustelijat perustelivat omia kantojaan usein vetoamalla poliittisiin periaatteisiin. Nämä argumentit tarjoavat käsitehistorialliselle analyysille hedelmällisen aineiston, jonka pohjalta voidaan tutkia ajan kiistanalaisten käsitteiden käyttötapoja ja puhujien/kirjoittajien niille antamia merkityksiä. Tutkimuksen aineistona on käytetty Irlannin parlamentin debateista painettuja raportteja, pamflettikirjallisuutta ja lehtikirjoituksia.</p> <p>Unionikeskustelun alkuun saattanut vuoden 1798 kapina miellettiin ajan poliittisessa Ranskan vallankumouksen jatkeena. Yksi parlamenttiunionia kannattaneiden unionistien pääargumenteista olikin esittää unioni ratkaisuna Britannian ja Irlannin kohtaamaan vallankumouksen uhkaan. Myös unionia vastustaneet anti-unionistit perustelivat omaa kantaansa vastavallankumouksellisella retoriikalla. Unionin saatettiin esimerkiksi esittää edustavan Ranskan vallankumoukseen vertautuvana poliittisena innovaationa ja spekulointina.</p> <p>Muita tutkimuksessa tarkasteltuja käsitteitä ovat kansan suvereniteetin, parlamentin omnipotenssin ja poliittisen edustuksellisuuden käsitteet. Anti-unionistit argumentoivat parlamenttiunionia vastaan esittämällä, ettei rajalliseksi ajaksi valitulla parlamentilla voinut olla oikeutta siirtää lainsäädäntövaltaa toisiin käsiin ilman kansan erillistä hyväksyntää. Kieltämällä parlamentin yksinoikeuden saattaa voimaan parlamenttiunioni – ja sitä myötä myös oma lakkauttamisensa – anti-unionistit avasivat osaltaan ovea käsitykselle populaarista suvereniteetista brittiläisen hallintomuodon osana. Tämä näkyi myös puhujien ja kirjoittajien käsityksissä poliittisestä edustuksellisuudesta. Vaikka parlamentin jäsenet yleisesti ottaen miellettiin yhä asiamiehiksi joiden ei välttämättä tarvinnut ottaa huomioon äänestäjäkunnan toiveita, alkoi osa keskustelijoista vaatia parlamenttiedustajia ottamaan paremmin huomioon omien äänestäjensä mielipiteet.</p>	
Asiasanat – Keywords Irlanti, 1700-luku, anti-unionismi, käsitehistoria	
Säilytyspaikka – Depository JYX -julkaisuarkisto	
Muita tietoja – Additional information	

Sami Kärkkäinen

KIISTELTY UNIONI

Poliittisten käsitteiden kiistanalaiset merkitykset Irlannin ja Iso-Britannian
parlamenttiunionista käydyssä debatissa, 1798 – 1800

Pro gradu -tutkielma

Historian ja etnologian laitos

Jyväskylän yliopisto

Huhtikuu 2015

Sisällysluettelo

1. Johdanto.....	3
1.1. Unionin taustaa	4
1.2. Brittiläinen konstituutio, parlamenttireformi ja käsitteellinen muutos	8
1.3. Unionin historiografiasta.....	14
2. Käsitehistoriallinen lähestymistapa julkiseen keskusteluun.....	21
3. Konservatiivinen retoriikka	30
3.1. Edmund Burke ja konservatismiin perusajatukset	32
3.2. Irlannin protestanttinen konservatismi.....	36
3.3. ”The British Connexion”	42
3.4. Unioni poliittisena innovaationa ja spekulaaationa	62
4. Kansan suvereeniteetti vs. parlamentin omnipotenssi.....	71
4.1. Poliittisen edustuksellisuuden ongelma	94
4.1.1. Edustuksen paradoksi	95
4.1.2. Edustuksen määrittelyt unionikeskusteluissa	101
5. Päätäntö	112
6. Lähdeluettelo	117
6.1. Primäärilähteet	117

6.1.1. Parlamenttilähteet	117
6.1.2. Sanomalehdet	118
6.1.3. Kirjallisuus	118
6.2. Sekundäärilähteet	120
6.2.1 Tutkimuskirjallisuus	120
6.1.2. Internet-lähteet.....	123

1. Johdanto

Tämän pro gradu -tutkielman tarkoituksena on tutkia Britannian ja Irlannin vuoden 1800 parlamenttiunionista käytyä debattia ja sen puheenvuoroissa ilmeneviä käsitteellisiä määrittelyitä sekä uudelleenmäärittelyitä. Tutkimukseni pääpaino on julkisessa keskustelussa tehdyissä puheenvuoroissa, jotka jollain tapaa liittyvät tai tarttuvat yhteiskuntafilosofisiin käsitteisiin. Tutkimukseni voidaan sijoittaa poliittisten kielten ja käsitteellisen muutoksen tutkimuksen traditioon. Tarkoitukseni ei ole käydä läpi vuosina 1798 – 1800 käytyä keskustelua kronologisesti ja vaihe vaiheelta. Haluan ennemminkin nostaa debatin seasta erilaisia puheenvuoroja ja puheakteja, jotka sisältävät arvostelmia, määrittelyjä tai mahdollisia uudelleentulkintoja puhujille ja kirjoittajille tutuista yhteiskunnallisista ideoista tai käsitteistä.

Olen käyttänyt tutkimuksen lähdemateriaalina pääasiassa Irlannin ja Britannian parlamenttien julkaistuja debatteja. Toisena lähteenä on pääasiassa pamflettikirjallisuudessa ja lehdistössä käyty julkinen keskustelu. Painetut parlamenttilähteet koostuvat, *Cobbett's Parliamentary History* (Britannian parlamentti), *The Parliamentary Register* -debattikokoelmasta (Irlannin parlamentti) sekä erikseen painetuista nimekkeistä, jotka sisältävät raportteja tiettyinä päivinä käydyistä debatteista sekä yksittäisistä puheista. Parlamenttilähteistä ei voida odottaa että ne raportoisivat keskustelujen kulun sanasta sanaan. Lisäksi joitakin puheenvuoroja on selkeästi typistetty tai jätetty kokonaan raportoimatta. Raporteissa Irlannin parlamentin unionidebateista on havaittavissa selkeää puolueellisuutta anti-unionistien hyväksi. Monet anti-unionistien puheet on raportoitu melko tarkasti. Niin argumentit kuin retoriset ilmaukset (huumori, ironia) ovat näissä puheenvuoroissa paremmin läsnä. Hallituksen ja monien unionistikansanedustajien puheet on sitä vastoin jätetty usein referaatinomaisiksi tai jätetty kokonaan raportoimatta.¹ Unionistien argumenttien

¹ Ks. esim. raportti Irlannin parlamentin ensimmäisestä unionidebatista. *A report of the debate in the House of Commons of Ireland, on Tuesday and Wednesday the 22nd and 23d of January, 1799, on the subject of an union.* 1799. (Tästä eteenpäin lyhennetty: “*Debate in the House of Commons (...) 22nd and 23rd of January, 1799*”)

tutkiminen on helpompaa pamflettikirjallisuuden kautta. Vaikka parlamenttilähteitä ei voida pitää täydellisen uskollisina raporteina, niistä voidaan kuitenkin varsin luotettavasti tarkastella puhujien argumenttien sisältöä.

Parlamenttiaineistoa ja muun julkisen keskustelun aineistoja tutkiessa on hyvä pitää mielessä eroavuudet tekstien konteksteissa. Selkeimmät kontekstuaaliset erot ovat parlamenttipuheiden ja julkisen keskustelun tekstien eroavuudet kohdeyleisössä. Tätä myötä tekstilajit erottaa myös niiden tarkoitus. Parlamenttipuheet oli kohdistettu muille parlamentin jäsenille ja niiden tarkoituksena oli pääasiallisesti saada edustajat äänestämään puhujan oman kannan mukaisesti. Tarkoituksena oli siis suostuttelun, vakuuttelun ja argumenttien voimalla saada vastapuolen edustajat, ja ennen kaikkea päättämättömät, omalle puolelle.² Parlamenttipuheiden tarkoituksena saattoi unioniprojektin kaltaisissa, vahvasti tunteenomaisissa ja kiistanalaisissa kysymyksissä myös nostattaa oman puolen taistelutahtoa ja murentaa vastapuolen uskottavuutta. Julkisen keskustelun tekstien (pamflettikirjallisuus, lehtikirjoitukset ja tässä työssä myös korporaatioiden sekä yhdistysten kokousten päätöslauselmat) tarkoituksena oli puolestaan laajemman yleisön tuen saaminen. Vaikka Irlannin hallinto tapahtui vielä 1700-luvun lopulla pääasiassa hallituksen vallankäytön kautta, oli julkisen hyväksynnän saaminen ehdotetuille toimille tärkeää. Vaikka hallituksen olisi ollut mahdollista jyrätä unioni läpi väkisin, oli sille tärkeää antaa ainakin vaikutelma, että unioni oli yleisesti hyväksytty toimenpide.³ Anti-unionistien kirjoittelun päätarkoituksena oli luonnollisesti saattaa kansa vastustamaan unionia.

1.1. Unionin taustaa

Irlannin paikallinen parlamentti oli 1700-luvun lopulla instituutio, joka edusti ja valvoi maan anglikaanisen eliitin etuja. Taloudellista ja poliittista valtaa Irlannissa hallinnut protestanttinen klikki koostui pääasiassa Tudorien ja Stuartien hallintokausien aikana Irlantiin asettuneiden englantilaisten sekä skotlantilaisten perheiden jälkeläisistä, jotka

² Ihalainen 2010, 43.

³ Connolly 2008, 491.

olivat vuosisatojen saatossa omaksuneet omanlaisensa irlantilaisen identiteetin. 1700-luvun lopulle tultaessa nämä Irlannin protestanttiset suurmaanomistajat olivat koloniaaliselle eliitille tyypillisessä välikädessä. Se tarvitsi emämaan, Britannian, keskushallinnon tukea valta-asemansa ylläpitämiseksi pääasiassa katolisia syntyperäisiä irlantilaisia vastaan, mutta samalla se suhtautui brittiläiseen vaikutusvaltaan nuivasti ja epäluuloisesti. Irlanti oli vuoteen 1782 ollut siirtomaan asemassa, jolloin sen lainsäädäntöä ja taloutta oli säädely Britannian hallinnon toimesta. Amerikan siirtomaiden kapina ja itsenäistyminen toimi esimerkkinä ja ennakkotapauksena Irlannin kampanjalle oman itsenäisyytensä vahvistamiseksi.⁴ Yhdysvaltain vapaussodan aikana (1779) Irlannissa syntyi niin kutsuttu Volunteer-liike. Liike sai alkunsa maanpuolustusta varten perustetuista uusista miliisiosastoista, joiden oli tarkoitus korvata Atlantin toiselle puolelle lähetettyjä seisovan armeijan joukkoja. Volunteer-liike muuttui kuitenkin pian itsenäisyystaistelun välineeksi, kun se ryhtyi painostamaan Britanniaa poliittisesti, jotta se tunnustaisi Irlannin oikeuden itsenäiseen lainsäädäntöön. Britannian oli parissa vuodessa taivuttava aseellisen painostuksen edessä ja myönnettävä itsenäinen parlamentti Irlannille. Irlannin ja Britannian valtiollisen yhteyden jatkajaksi jäi ainoastaan jaettu monarkki.⁵

Vuonna 1782 voitettu itsenäisyys oli keskeneräiseksi jätetty ratkaisu, joka ei tyydyttänyt lopulta kumpaakaan puolta. Irlannin parlamentin autonomia aiheutti Britannialle turvallisuusriskin ja loi epävarmuutta siitä, miten imperiumin yhtenäisyys turvattaisiin, jos Irlanti ajautuisi poliittisesti yhä etäämmälle emämaastaan. Irlannin parlamentti joutui puolestaan yhä turvautumaan Britannian tukeen, etenkin 1790-luvun levottomuuksien aikana. Ranskan vallankumous vaikutti Irlantiin vaarallisella tavalla. Aiemmin uskonnollisen vihan ja väkivallan erottamat protestanttiset tosinuskovat (*dissenters*) ja alistetut katoliset saattoivat nyt liittoutua uuden vallankumouksellisen ideologian alle. Pitkään jatkuneet uskonnolliset jännitteet, hallinnon sortotoimet sekä poliittinen radikalismi johtivat vuonna 1798 veriseen kapinaan, joka kesti koko tuon

⁴ Bolton 1966, 1 – 2.

⁵ Bolton 1966, 2; Connolly 2008, 402 – 420.

vuoden kesän ajan.⁶ Kapina, joka saatiin tukahdutettua irlantilaisten ja brittiläisten joukkojen turvin, johti suoraan Britannian hallinnon päätökseen saada aikaan parlamenttiunioni, joka tekisi lopun kahden parlamentin ja yhden kuninkaan ongelmallisesta järjestelystä. Irlannin autonominen parlamentti oli koko sen olemassaolon ajan aiheuttanut päänvaivaa brittiläisille päättäjille. Vuonna 1785 se oli torjunut hallinnon yrityksen yhdenmukaistaa Irlannin kaupankäyntiä imperiumin kaupan kanssa. Irlantiin vuonna 1789 perustettu whig-puolue oli jalkauttanut brittiläisen puoluepolitiikan Irlantiin ja pyrki ajamaan maata yhä itsenäisempään suuntaan. Lisäksi vuoteen 1798 mennessä oli käynyt selväksi, ettei Irlannin hallinto kyennyt verotuksella kokoamaan tarvittavia varoja Ranskaa vastaan käytyä sotaa varten. Vuoden 1798 kapina oli viimeinen vahvistus näkemykselle, ettei Irlannin hallintoa voitu enää jättää sen oman parlamentin vastuulle.⁷

Unionin suunnittelu alkoi syksyllä 1798 ja päättyi kahden vuoden poliittisen väännön jälkeen hankkeen toteutumiseen vuonna 1800. Britanniassa unionihankkeen läpiviemisen päävastuu oli pääministeri William Pittillä. Vastuu parlamentin ja julkisen tuen saamiseksi unionin taakse Irlannissa oli brittiläisellä varakuninkaalla, lordi Cornwallisilla, sekä irlantilaisella kansliapäälliköllä (*chief secretary*), varakreivi Castlereaghilla. Unionihanke tuotiin julkisuuteen marraskuussa Irlannin hallinnon korkean virkamiehen, englantilaisen Edward Cooken, pamfletissa *Arguments for and against an union*, joka esitti pääargumentit unionin puolesta. Unionia perusteltiin pääasiassa, sillä vallankumouksellisten järjestöjen ja Ranskan muodostaman uhan torjumiseksi oli muodostettava mahdollisimman läheinen sekä yhtenäinen puolustus- ja turvallisuuspolitiikka. Lisäksi unionistien argumentit painottivat Irlannille koituvia taloudellisia hyötykohtia.⁸

⁶ Bolton 1966, 50 – 55; Connolly 2008, 432 – 433.

⁷ Connolly 2008, 484 – 485.

⁸ Connolly 2008, 486.

Cookin pamfletti aiheutti unionia koskevine kirjoitusten ja puheiden vyöryn, joista suurin osa oli unionia vastaan. Jo 20 päivän sisällä *Arguments*:n julkaisun jälkeen *Belfast Newsletter* arvioi kirjoitetun ainakin 11 uutta pamflettia koskien unionikysymystä. Näistä kirjoituksista monista oli jo tehty useampia painoksiakin.⁹ Keskushallinto oli vahvasti mukana unionistien kirjoituskampanjassa. Tärkeimmät unionistikirjoitukset tulivat yleensä virkamiesten ja anglikaanisen kirkon edustajien kynistä. Unionin puolesta ei kuitenkaan kirjoitettu ja järjestetty julkisia mielenilmauksia läheskään yhtä aktiivisesti kuin opposition puolelta. Täyden hyväksynnän saavuttaminen julkisessa keskustelussa ei koskaan ollut hallinnon keskeisin tavoite. Yleisen mielipiteen suhteen sen tavoitteena oli saada puolelleen enemmistö vaikutusvaltaisimmista protestanteista ja protestanttisista eturyhmistä sekä taata katolisen väestön kohdalla ainakin neutraali mielipide. Riittävänä vähimmäistavoitteena oli saada aikaan mielikuva, ettei unionia saateta voimaan vastoin kansan selkeää vastustusta.¹⁰

Hallitus kärsi tappion tammikuun 1799 parlamentin äänestyksissä, mikä johtui pääosin vasta virkoihinsa astuneiden Cornwallisin ja Castlereaghin epäonnistumisesta saada protestanttisen eliitin voimahahmot unionin taakse. Tämän epäonnistumisen jälkeen unionin ajaminen tapahtui pääasiassa kahdella tavalla. Yleinen mielipide yritettiin saada unionin puolelle kirjoittamalla ja käännyttämällä maan eturyhmiä asian taakse. Cornwallis teki vuosina 1799 - 1800 kaksi kiertuetta, yhden etelään ja yhden pohjoiseen, joissa unioniehdotusta kampanjoitiin kansalle sekä kerättiin mielipiteenilmauksia ja vetoamuksia unionin puolesta. Julkisten esiintymisten ohella kiertueiden ohjelmaan kuului juhlaillallisia ja iltatilaisuuksia, joiden aikana yritettiin turvata paikallisten korporaatioiden ja suurmaanomistajien tuki.¹¹ Samaan aikaan suljettujen ovien takana hallitus käytti vaikutusvaltaansa valtion virkojen ja

⁹ Smyth 2000, 153 – 154.

¹⁰ Connolly 2008, 490 – 491.

¹¹ McDowell 1979, 700 – 701.

suosionosoitusten haltijana. Tammikuun 1799 takaiskun jälkeen Castlereagh ja Cornwallis tekivät selväksi, että virkamiesten odotettiin tukevan hallituksen linjaa. Ne, jotka pysyivät anti-unionistisessa kannassaan, poistettiin viroistaan. Esimerkiksi alahuoneen puhemies, John Foster, sai poistua virastaan vuonna 1799. Myöhemmin, helmikuussa 1800, Downshiren markiisi erotettiin virastaan Downin kreivikunnan kuvernöörinä ja miliisirykmentin komentajana. Aiemmin unionikysymyksessä neutraaleina pysyneille kansanedustajille sekä monia kansanedustajia taskussaan pitävillä patriiseille puolestaan myönnettiin ylennyksiä, virkoja ja päärinarvoja. On yhä kiistanalaista, voidaanko hallituksen lahjojen ja suosionosoitusten jakoa laskea korruptioksi. Ajan parlamentaarisisessa etiketissä valtion oli hyväksyttävää, ja monesti odotettuakin, palkita kannattajansa. Lisäksi melko harva anti-unionistikansanedustaja itse asiassa pyörsi mielipidettään. Unioni saavutettiin tavallisesti käännyttämällä neutraalina pysytelleet unionin puolelle ja samaan aikaan poistamalla alahuoneesta unionin vastustajia.¹²

Irlannin parlamentin kokoontuessa tammikuussa 1800 hallinnon toimet näyttivät tuottaneen tulosta. Unionin kannattajat olivat selvässä enemmistössä. Helmikuussa 1800 alahuone äänesti periaatteellisesta unionin hyväksymisestä hallituksen puolesta tuloksella 158 ääntä 115 opposition ääntä vastaan. Tulevina viikkoina Britannian ja Irlannin parlamentit veivät läpi rinnakkaiset lait, jotka loivat uuden Yhdistyneen kuningaskunnan 1. tammikuuta 1801 alkaen.¹³

1.2. Brittiläinen konstituutio, parlamenttireformi ja käsitteellinen muutos

Britannian ja Irlannin parlamenttiunionista käyty debatti oli foorumi, joka sopii hyvin brittiläisestä valtiojärjestelmästä poliittisten eliittien keskuudessa käydyn keskustelun tarkastelemiseen. Irlannin vuonna 1782 autonomisen itsenäisyyden saavuttanut parlamentti oli muotonsa ja periaatteidensa puolesta brittiläisen valtiomuodon jatke. Irlantilaisten parlamentaarikoiden ideat ja määritelmät omasta poliittisesta

¹² Wilkinson 1997, 228 – 229; Connolly 2008, 491 – 492.

¹³ Connolly 2008, 492.

järjestelmästä voidaan tämän vuoksi asettaa samaan jatkumoon brittiläisestä valtiomuodosta käydyin keskustelun kanssa. Rajalliseen monarkiaan ja vallan kolmijakoon perustuva brittiläinen järjestelmä nähtiin perinteisesti yksilönvapauksien toteutumisen takeena. Kuningas sekä parlamentin ylä- ja alahuoneet muodostivat kolme itsenäisesti toimivaa valtaa, jotka yhdessä toimien loivat yksilönvapauksille suotuisan järjestelmän. Kansan valitsema ja sitä edustava alahuone toimii vastapainona aateliston ylähuoneelle ja kruunulle, jotta ne eivät muodostuisi mielivaltaisiksi sortajiksi. Kruunun valta taas varmistaa sen, ettei rajoittamaton demokratia vajoa anarkiaan. 1700-luvulla konstitutionaalisessa ajattelussa oli jo pitkään kiinnitetty huomiota brittiläisen vallanjaon järjestelmän elinvoimaisuuteen ja pysyvyyteen. Yleinen näkemys oli, että järjestelmän rakenteen (konstituution) tasapaino järkkyy hiljalleen ajan myötä. Tasapainon säilyttämiseksi oli tehtävä korjausliikkeitä: järjestelmää oli uudistettava parlamenttireformilla. On huomattava, että brittiläisessä poliittisessa kulttuurissa parlamenttiuudistuksia ei mielletty uuden järjestelmän käyttöönottamisena, vaan vanhan ja turvallisen tasapainon palauttamisena. Kyse oli järjestelmän puhdistamisesta ja uudelleen tasapainottamisesta.¹⁴

Käytän tässä tutkielmassa sanaa konstituutio ja sen johdannaisia löyhästi, sillä brittiläisen konstituution todellinen viittauskohde on vaikeasti määriteltävissä. En halua käyttää sanaa ”perustuslaki”, koska Britannialla ei ole yhtä definiitivistä kirjoitusta, jota voitaisiin sanoa perustuslaiksi. Britannian kirjoittamaton perustuslaki on ennemminkin kokoelma kirjoitettuja säännöksiä (tärkeimpinä Magna Carta 1215, Oikeuksien julistus 1689 ja Skotlannin parlamenttiunionin pykälät 1706), jotka yhdessä muodostavat konstituution kirjoitetut periaatteet. Irlantilaisesta perspektiivistä vuonna 1782 säädetyt lait, jotka takasivat sen omalle parlamentille yksioikeuden säätää maan lakeja, asettuivat tähän samaan jatkumoon. Näiden tekstien lisäksi sana konstituutio viittaa myös hallinnolliseen ja edustukselliseen perinteeseen, toisin sanoen kruunun ja parlamentin kahden kamarin väliseen, tasapainotettuun vallanjakoon. Konstituutio viittaa myös

¹⁴ Hampsher-Monk 2005, 11 – 13.

parlamentin ja äänestäjäkunnan kokonaisuuteen.¹⁵ Sen sijaan, että lähtisin erottamaan näitä konstituution viittaussuhteita, käytän sanoja konstituutio, valtiomuoto ja valtiojärjestelmä viittaamaan koko konstituutiojärjestelmään.

Unionikeskustelut liittyivät ajan laajempaan ja pitkäikäisempään keskusteluun parlamenttijärjestelmän uudistamisesta. 1790-luvun keskustelu parlamenttireformista keskittyi äänestäjäkunnan laajentamiseen ja aristokratian harjoittaman korruption kitkemiseen. Korruptio miellettiin 1700-luvulla kruunun ja aristokratian pyrkimyksiksi vaikuttaa alahuoneen kansanedustajiin tai äänestäjäkuntaan. Erityisen vakavana ongelmana pidettiin alahuoneen edustavuutta. Iso-Britannian ja Irlannin reformiliikkeet pyrkivät uudistusehdotuksissaan saamaan molempien maiden kansanedustusjärjestelmän kattavammaksi. Konkreettiset uudistusehdotukset koskivat vaalipiirien uudelleenjakoa ja äänestyskelpoisuuden muuttamista. Ongelmat vaalipiireissä ja äänestyskelpoisuuden rajoitteissa olivat molemmissa maissa samat. Ajan kuluessa väestöltään mitättömän pieniksi kutistuneet, niin kutsutut lahonneet ja taskukauppalat (rotten- & pocket boroughs), olivat yksi suuri epäkohta. Irlannissa lahonneiden kauppaloiden lisäksi suurena järjestelmän ongelmana olivat maasta poissaolevien aristokraattien suuri vaikutusvalta ja erityisesti katolisen enemmistön jääminen lähes kokonaan ulos poliittisen vaikutusvallan ja päätöksenteon piiristä.¹⁶ Katolisten asemia parantaneet lakimuutokset (*Catholic Relief Acts*) 1790-luvun alussa olivat riittämättömiä. Äänioikeuden vuonna 1793 saaneilta katolisilta ovi pysyi yhä suljettuna poliittisiin virkoihin, niin kansallisella kuin paikallisella tasolla. Tyydyttävän poliittisen ratkaisun sijaan katolisten aseman osittainen helpottaminen kärjisti katolisten ja protestanttisten maanomistajien taloudellista kilpailua. Protestanttien taloudellisen valta-aseman mureneminen oli yksi suuri vaikutin 1780 ja -90-lukujen maaseudun

¹⁵ Chafetz 2007, 1 – 2.

¹⁶ McDowell 1979, 296 – 297.

levottomuuksissa.¹⁷ Jännitteiden kulminoituminen vuoden 1798 täysimittaiseen kapinaan oli selvä merkki Irlannin poliittisen järjestelmän uudistamisen tarpeesta.

Vuosien 1798 – 1800 keskustelu Britannian ja Irlannin suunnitellusta parlamenttiunionista muodostui foorumiksi, jossa brittiläistä poliittista järjestelmää tarkasteltiin sen perustuksia myöten. Parlamenttireformin kannattajien näkökulmasta parlamenttien yhdistäminen, Lontoon hallituksen sanelemanakin, saattoi olla tervetullut muutos. Ainakin se tarkoitti muutosta vaalipiirien rajoihin ja niiden edustavuuden uudelleenarvioimista.

Unionisopimuksessa oli määritelty, että Lontooseen lähetettäisiin 100 irlantilaista alahuoneen kansanedustajaa. Tämä tarkoitti sitä, että vaalipiirien määrää oli vähennettävä. Kreivikuntavaalipiirien edustus päätettiin pitää samana. 32 kreivikunnalle oli jaossa kaksi edustajan paikkaa. Kaupunkivaalipiirien määrä sen sijaan vähennettiin yli puoleen alkuperäisestä (118:sta 34:ään). Dublin ja Cork saivat suurina asutuskeskuksina lähettää kaksi kansanedustajaa. Trinityn yliopisto ja 31 muuta kaupunkia saivat yhden kansanedustajan. Uusiksi kaupunkivaalipiireiksi jaetut asutuskeskittymät määritettiin verotietojen mukaan. Vaalipiirien lukumäärän vähentäminen tapahtui osittain juuri niin kuin reformaattorit olivat vaatineetkin. Vaikka kansanedustajien lukumäärä aleni, äänioikeus jakaantui aiempaa tasapuolisemmin. Irlannin vaalipiirien uudelleenjakoa unionin seurauksena voitiin pitää oikeaan suuntaan osoittavana ennakkotapauksena.¹⁸

Monille unionin kannattajille parlamenttien yhdistäminen ja Irlannin kansanedustuston uudelleenjärjestely oli hallittu askel brittiläisen järjestelmän tervehdyttämiseksi. Pitkään jatkunut väkivallan ja hallitusten sortotoimien kierre, joka päättyi lopulta 1798 aseelliseen yhteenottoon, oli selvä merkki, että Irlannin protestanttisen valtaklikin aika oli tullut päätökseen. Jonkinasteinen parlamenttijärjestelmän uudistaminen oli

¹⁷ Elliott 1989, 93 – 94.

¹⁸ Bolton 1966, 86 – 87; Derry 1976, 73; McDowell 1979, 680 – 681.

välttämätöntä. Unioni Britannian kanssa, ja sitä myötä asteittainen edustuksellisen järjestelmän uudelleenjako, oli vallassa oleville protestanteille pienempi kahdesta pahasta. Vaihtoehtona oli vain alati kasvava riski uudesta katolisten ja radikaalireformaattoreiden vallankumousyrityksestä. Protestantit saattoivat toivoa pitävänsä poliittisen ja taloudellisen valta-asemansa vain tekemällä myönnytyksiä. Protestanttinen Iso-Britannia tarjosi turvaverkon, jonka Irlannin protestantit saattoivat tehdä asteittaisia myönnytyksiä kuitenkin vaarantamatta valta-asemaansa.¹⁹ Castlereagh esitti unionisopimukseen sisällytetyn uuden vaalipiiri- jaon juuri näin. Kyseessä oli eräänlainen rajattu reformi, joka korjaisi parlamentin edustavuuden vajavaisuudet ja toisi voimaan Irlannin radikaalien vaatiman ”populaarin konstituution”. Iso-Britannian vakaa parlamentaarinen järjestelmä olisi kuitenkin tarpeeksi vahva vastavoima neutraloimaan kansanvallan negatiiviset vaikutukset Irlannissa.²⁰

Unionihankkeen voimahahmot Pitt, Castlereagh ja Cornwallis olivat kaikki Irlannin poliittisen systeemin maltillisen uudistamisen kannalla. Parlamenttien yhdistäminen ja siitä seuraava vaalipiirien uudelleenjako olivat jo itsessään muutoksia terveemmän konstituution suuntaan. Unionin puitteissa tehtyjen asteittaisten uudistusten myötä he toivoivat saavuttavansa myös katolisten sallimisen täysimittaisesti poliittiseen valtioon. Tämän yrityksen epäonnistuminen johti lopulta kaikkien kolmen eroamiseen viroistaan.²¹

Parlamenttireformin konkreettisempien aihepiirien ohella unionikeskusteluissa väiteltiin myös koko brittiläisen konstituution peruskysymyksistä. Suurin kiistanaihe oli kysymys siitä, oliko Irlannin parlamentilla valta ja oikeus luovuttaa tehtävänsä toiselle instituutiolle ja näin lopettaa oma olemassaolonsa. Useat anti-unionistit argumentoivat,

¹⁹ Ks. esim. *Calm considerations of the probable consequences of an union of the kingdom of Ireland with that of Great Britain. By Conciliator.* 1799, 33; McDowell 1979; 683 – 686.

²⁰ Castlereagh 1800, 31.

²¹ Bartlett 2011, 241.

että unioni ja yhden parlamentin lakkauttaminen vaati kansan erillisen suostumuksen. Unionidebateissa esitetyt brittiläisen konstituution määritelmät nojasivat yhä useammin kansan suvereniteetin ajatukselle, parlamentin suvereniteetin sijaa. Käsitteet siitä, missä suvereniteetti lopulta sijaitsee brittiläisessä järjestelmässä, olivat olleet kiistanalaisena käytännöllisesti katsoen aina vuoden Englannin sisällissotien ja vuoden 1688 Mainiosta vallankumouksesta lähtien. Parlamentin asema lakien säätäjänä sekä ylimpänä oikeusasteena oikeutti idean, että se oli myös yhteiskunnan laillinen suvereeni. Lähinnä Locken ajatuksiin ja luonnonoikeusfilosofiaan perustuvat käsitykset kansan luovuttamattomista oikeuksista ja oikeutetusta vastarinnasta puolsivat toisaalta kansan suvereniteettia. Vallankumousten ajalla 1700-luvun lopulla ajatus kansan suvereniteetista alkoi saada yhä laajempaa kannatusta, myös yläluokan piirissä.²²

Populaarin suvereniteetin käsitteellistä muutosta unionidebatin kontekstissa on aiemmin tutkinut Pasi Ihalainen. Demokratian ja kansan suvereenin käsitteiden uudelleenmäärittely positiiviseksi, poliittisen vallan legitiimiyden pohjan muodostaviksi käsitteiksi brittiläisessä kontekstissa ei Ihalaisen mukaan lyönyt itseään lopullisesti läpi vielä vuosien 1798 – 1800 debateissa. Brittiläisen vapauden ja poliittisen järjestelmän määrittely niiden pohjalta oli kuitenkin kiistanalaisessa tilassa, käsitysten uudelleenmäärittely oli ainakin alkanut.²³ Aiemman tutkimuksen aineisto koostuu kuitenkin yksinomaan brittiläisestä aineistosta. Uskon, että keskittymällä unionidebatin irlantilaiseen aineistoon kuva brittiläisen konstituution käsitteellisestä muutoksesta voi vielä täydentyä.

Muita tässä työssä tarkasteltavia käsitteitä ovat konservatiivisen retoriikan piiriin sisältyvät poliittisen spekulointi, tai innovaation, Irlannin ja Britannian valtiollisen yhteyden, sekä erityisesti irlantilaisista poliittisista keskustelua koskettanut protestanttinen konservatismi. Olen sijoittanut nämä käsitteet konservatiivisen retoriikan sateenvarjotermin alle, sillä kaikille kolmelle käsittekokonaisuudelle oli yhteistä tietty

²² Goldsworthy 1999, 173 – 188, 215 – 220.

²³ Ihalainen 2010, 457 – 470.

status quon säilyttämisen tavoite. Populaarin suvereniteetin ja parlamentin omnipotenssin (kaikkivaltiuden) käsitteiden yhteydessä tulen tarkastelemaan myös käsityksiä poliittisen edustuksen luonteesta. Käsittelen edustusta tässä yhteydessä, sillä populaarin suvereniteetin ja parlamentin omnipotenssin kiistalle ja poliittisen edustuksen problematiikalle on yhteistä niiden liittyminen poliittisen legitimitietin tematiikkaan.

Ennen siirtymistä tarkastelemaan tutkimuksen metodologiaa ja itse tutkimustuloksia haluan pysähtyä hahmottelemaan lyhyesti unionin käsittelyä historiankirjoituksessa. Tämä liike on perusteltu, sillä unioni ja sen legitimitietti on ollut sen toteutumisesta lähtien Irlannin ja Iso-Britannian valtiollisen suhteen määrittelyn keskiössä.

1.3. Unionin historiografiasta

Irlannin ja Iso-Britannian 1.1.1801 voimaan astunut parlamenttiunioni on epäilemättä yksi Irlannin historian tunteita nostattavimmista ja kirjoitetuimmista aiheista. Erilaiset historialliset näkökulmat antavat unionille monia eri merkityksiä. Se voidaan nähdä pitkän brittiläisen valtionmuodostusprosessin viimeisenä, loogisena lopputulemana. Irlannin liittyminen Walesin ja Skotlannin rinnalle yhdeksi Britannian kansoista antoi valtiolle nimen Ison Britannian ja Irlannin yhdistynyt kuningaskunta. Toisaalta nationalistisesta näkökulmasta unioni merkitsi Irlannin alistumista vieraan vallan alle yli sadan vuoden ajaksi. Vuonna 1922 Irlannin vapaavaltion perustamiseen päättynyttä unionin aikaa leimasi alituinen nationalistinen ja separatistinen liikehdintä sekä lukuisat kansannousut, alkaen Thomas Addis Emmettin epäonnistuneesta salajuonesta vuonna 1803. Unionin neutraali historiallinen arviointi on haasteellista, koska irlantilais-brittiläinen populaari historiankäsitely on yhä hyvin tunteenomainen ja räjähdysherkkä.²⁴ Siitä kirjoitettaessa ja lukiessa on pidettävä mielessä, että parlamenttiunioni on

²⁴ Ks. esim. Helsingin Sanomat, 10.1.2013 (URL = <http://www.hs.fi/paivanlehti/ulkomaat/Belfastin+rauha+j%C3%A4rkkyi+taas/a1357728001206>).

Tammikuussa 2013 jännitteet Belfastin lojalistien ja tasavaltalaisten välillä leimahtivat jälleen laajoihin mellakoihin. Kiistan aihe oli kaupunginvaltuuston päätös rajoittaa Britannian lipun liputusta vain tiettyihin juhlapäiviin. Viitattu 19.3.2015

historiallisen tapahtuman lisäksi yhä avoin poliittinen kysymys. Tieteellisessä historiakeskustelussa unionista on kertynyt useita revisioita.

Kirjallisuudessa ja historiankirjoituksessa unioni nähtiin pitkään väärytenä, joka saatiin aikaan uhkailulla ja brittihallituksen masinoiman korruptiovyyhden kautta. Vaiennetun kapinan jäljiltä Irlannin maaperällä oli aikalaisarvion mukaan n. 40 000 brittisotilasta, jotka anti-unionistit saattoivat tulkita brittihallituksen painostukseksi. Jo unionikeskusteluiden aikaan Ison-Britannian katsottiin käyttävän häikäilemättömästi hyväkseen Irlannin heikkoa hetkeä kapinan ja ranskalaisten invaasion jäljiltä. Brittien sotilaallinen läsnäolo johti anti-unionistit ajoittain raivokkaan patrioottiseen retoriikkaan, kuten esimerkiksi lakimies ja kansanedustaja Thomas Gooldin Dublinin lakimieskunnan väitellessä unionista: ”Irlannissa on neljäkymmentätuhatta sotilasta, brittien palkkalistoilla. Mutta vaikka neljänkymmentuhannen pistimen osoittaessa sydäntäni, sanoisin silti tuolle brittiministerille, että hän ei koskaan tule istuttamaan uutta Sisiliää Atlantiin”.²⁵

Myöhemmät arviot Irlannin heikkouden hyväksikäytöstä menivät vielä pidemmälle. Parlamenttiunionin kumoamisliikkeen voimahahmo, Irlannin ensimmäinen katolinen kansanedustaja Daniel O’Connell, argumentoi vuonna 1834 kumoamisen puolesta tukeutumalla epähistorialliseen väitteeseen, että brittiläinen ja irlantilainen hallitus olisivat tarkoituksella lietsoneet kansan vuoden 1798 kapinaan unionin läpiviemiseksi.²⁶ Parlamenttiunionin legitiimiys oli helppo kyseenalaistaa demonisoimalla unionin voimahahmot ja luomalla kuva pirullisesta valtiollisesta salajuonesta, jossa hallituksen sortotoimet oli tarkoitettu usuttamaan irlantilaiset katoliset ja protestantit toisiaan

²⁵ *A report of the debate of the Irish bar on Sunday the 9th of December 1798 on the subject of an union of the legislatures of Great Britain and Ireland, to which is added the resolutions and protest 1799*, 46 (tästä eteenpäin lyhennetty: “*A report of the debate of the Irish bar*”); Bolton 1966, 78 – 79. “There are forty thousand troops, in British pay, in Ireland; yet, with forty thousand bayonets at my heart, I would tell the British Minister, he shall not, can not plant another Sicily in the bosom of the Atlantic.”

²⁶ Andrews 2006, 119 – 120.

vastaan, ja ajaa sisällissodan heikentämä maa Ison-Britannian syliin. Kansliapäällikkö Castlereagh ja pääministeri Pitt kuvattiin juonen pääpiruina. Erityisesti Castlereagh, joka 1800-luvun alussa toimi Yhdistyneen kuningaskunnan ulkoministerinä, joutui ajan radikaalien arvostelijoiden hampaisiin. Hänet esitettiin usein laskelmoivana petturina tai jopa murhaajana. Runoilijat Byron ja Shelley kirjoittivat vihantäytteisiä säkeitä hänestä.²⁷ Kirjoittaessaan Manchesterin vuoden 1819 mellakasta, niin kutsutusta Peterloon taistelusta, Shelley nosti Castlereaghin kylmäverisen murhaajan arkkityypiksi:

I met Murder on the way –
 He had a mask like Castlereagh-
 Very smooth he looked, yet grim;
 Seven bloodhounds followed him:
 All were fat: and well they might
 Be in admirable plight,
 For one by one and two by two
 He tossed them human hearts to chew
 Which from his wide cloak he drew.²⁸

Myytti Castlereaghin ja Pittin julmasta kansan manipuloinnista säilyi pitkään populaarissa kuvassa unionista. Irlantilaisille koululaisille teroitettiin jo 1800-luvulla unionin epäoikeudenmukaisuutta. Yleinen ajatus oli, että unioni oli saatettu voimaan laittomasti voimakeinoilla ja korruptiolla. Esimerkiksi seuraavaa runoa toistettiin kaikissa irlantilaisissa kouluissa 1800-luvulla:

How did they pass the Union?

²⁷ Derry 1976, 3 – 5.

²⁸ Viitattu teoksessa Derry 1976, 4.

By perjury and fraud;
 By slaves who sold their land for gold
 As Judas sold his God.
 By all the savage acts that yet
 Have followed England's track,
 The pitch-cap and the bayonet.
 The gibbet and the rack;
 And thus was passed the Union
 By Pitt and Castlereagh;
 Could Satan send for such an end
 More worthy tools than they?²⁹

Ajatus siitä, että hallituksen kapinaa edeltänyt kova linja, ”hirsipuineen ja kidutuspenkkeineen”, oli tarkoitettu lietsomaan kapinaa, sen tukahduttamisen sijaan, on täysin epähistoriallinen. Jälkeenpäin katsottuna se on lähes järjenvastainen ajatus. Britannian sotilaalliset voimavarat olivat 1790-luvun lopussa siinä määrin sidottuina sotimassa Ranskan armeijoita vastaan, ettei luultavasti kenellekään sotilas- tai siviilijohtajalle olisi tullut mieleenkään avata tietten tahtoen uutta rintamaa Irlantiin. Nationalistien syytöstä voi kuitenkin ymmärtää, ja nimittää brittien ja unionistien hanketta ainakin opportunistiseksi. Kapinan aiheuttamat tuhot ja traumat saivat varmasti monilla aikaan sellaisen näköalojen kaventumisen, jossa turva Britannian osana vaikutti ainoalta varteenotettavalta vaihtoehdolta. Britannialle kesän 1798 avoin kapina oli tilaisuus, joka oli liian arvokas jättää käyttämättä, kuten voidaan kuningas Yrjö III:n kirjeestä todeta: ”Uusi varakuningas (...) ei saa hukata tätä kauhun hetkeä

²⁹ Viitattu teoksessa Geoghegan 2000; Bolton 1966, 51.

pelotellakseen Linnan [Irlannin hallinto] tukijat Unioniin maamme kanssa.”³⁰ *Protestant ascendancy* valtaa uhannut vallankumousyritys ei kuitenkaan ollut riittävä shokki yksin viemään unioniehdotusta läpi. Kapina kuitenkin toimi vahvana perusteluna unionipuolelle, sillä se herätti vahvoja epäilyksiä Irlannin sen muotoisen hallinnon toimivuudesta sekä maan kyvystä puolustaa itseään ilman Britannian suojelusta. Nyt toteutunut vallankumouksen uhka Irlannissa jätti toisaalta Britannian näkökulmasta unionin ainoaksi keinoksi säilyttää sen tärkein imperiumin osa yhä uskollisena. Tämä pakottava tarve viedä unioni läpi tukee myöhemmin tehtyjä korruptiosyytöksiä.

Syytökset korruptiosta unionin läpiviennissä olivat pinnalla jo unionidebattien aikana. Irlannin alahuoneen läpi yön kestäneessä keskustelussa unionista 22. – 23. tammikuuta 1799 Jonah Barrington, Clogherin lahonneesta vaalipiiristä, syytti Castlereaghia yrityksistä vaikuttaa joihinkin kansanedustajiin ”laittomin keinoin”. Hänen mukaansa hallitus yritti ostaa ääniä lupaamalla päärinarvoja.³¹ William Plunket toisti Barringtonin mielipiteitä syyttäessään hallitusta ”mustasta korruptiosta”.³² Varsinaisesta rahalahjonnasta ei ollut puhetta vielä tässä vaiheessa. Barrington tuli myöhemmin yhdeksi parhaiten tunnetuista unionin ”korruptioparadigman” edustajista. Hänen vuonna 1833 julkaistu unionin historiansa, *Rise and fall of the Irish nation*, kuvasi kamppailua unionista yksinkertaistetusti ja voimakkaan nationalistisesta näkökulmasta. Barringtonin narratiivissa unionikysymys esiintyi hyvien anti-unionistien ja pahojen unionistien taisteluna. Hän oli vakuuttunut, että hallitus oli ostanut enemmistönsä, sen sijaan että maassa olisi tapahtunut aito mielipiteen muutos.³³

³⁰ ”The new Lord Lieutenant (...) must not lose the present moment of terror for frightening the supporters of the Castle into an Union with this country.” Yrjö III William Pittille, 13.6.1798, viitattu teoksessa Bolton 1966, 56.

³¹ *Debate in the House of Commons (...) 22nd and 23rd of January, 1799* 1799, 28.

³² *Debate in the House of Commons (...) 22nd and 23rd of January, 1799* 1799, 48 – 49.

³³ Geoghegan 2001, 41; Kelly 2003a, 16 – 17.

Unionin korruptioparadigma säilyi historiakäsityksissä pitkään. Irlannin 1800-luvun nationalististen liikkeiden yhdeksi vakioargumentiksi tuli viitata historiaan osoittaakseen, että unioni oli saatu voimaan vilpillisesti ja oli näin lähtökohtaisesti epäoikeudenmukainen. Myös ajan unionistiset historioitsijat olettivat paradigman todeksi. Korruption kiistämisen sijaan he kirjoittivat unionista apologisesti, pyrkien osoittamaan unionin ja *protestant ascendancy*³⁴ syrjäyttämisen olleen Irlannille loppujen lopuksi hyväksi, tai että Irlannin liittäminen Iso-Britannian osaksi olisi välttämättä tapahtunut jossain vaiheessa.³⁵ Unionin tapauksessa lahjonnan raja oli erittäin häilyvä ja kiisteltävissä. Korruptioparadigma haastettiin toden teolla vasta 1960-luvulla. Australialaisen G. C. Boltonin *The Passing of the Irish Act of Union* (1966) oli ilmestyessään merkittävä teos, sillä se ensimmäistä kertaa todella haastoi korruptioparadigman ja oli samalla siihen asti kirjoitetuista unionin historioista perusteellisin ja puolueettomin.³⁶ Boltonin teesinä oli osoittaa, että se mitä myöhemmät sukupolvet kutsuivat korruptioksi kuului 1700-luvun poliittisen elämän normien piiriin. Oli esimerkiksi normaalia, että vaalipiirit olivat kaupankäyntiin sopivaa omaisuutta ja että vaalipiirin omistajalla oli oikeus vaikuttaa piirinsä äänestäjiin. Myös muut hallituksen käyttämät suostuttelukeinot, kuten kestitykset, rahalliset korvaukset vaalipiireihin sijoitettujen varojen menetyksistä ja arvonimien lupaaminen unioniin myönteisesti suhtautuville kansanedustajille, olivat aikanaan ehkä kyseenalaisia keinoja, mutta kuitenkin 1700-luvun irlantilaisen poliittisen elämän hyväksyttävyyden rajoissa. Irlantilaisten kansanedustajien määrä väheni kolmestasadasta sataan Westminsteriin lähetettävään poliittikkoon. Parlamenttipaikkojen menetys merkitsi vaalipiirien omistajille merkittävän taloudellisen investoinnin menetystä, kun piirejä tultaisiin yhdistämään vastaamaan uutta tilannetta. Hallituksen tukeminen unionikysymyksessä merkitsi taloudellista menetystä, valtion oli siis tavalla tai toisella tehtävä

³⁴ *Protestant ascendancy* oli 1790-luvulla Irlannissa vakiintunut termi, jolla viitattiin maan poliittista ja taloudellista valtaa hallussaan pitäneeseen anglikaaniseen vähemmistöön.

³⁵ Kelly 2003a, 23 – 26.

³⁶ Kelly 2003a, 35.

vaalipiirimagnaattien uhraus kannattavaksi. Tuolloin oli muutenkin luonnollista, että parlamentaariseen tuesta hallitukselle saattoi odottaa jonkinlaista kohtuullista palkkiota.³⁷

Myöhemmin kävi kuitenkin selväksi, että hallitus käytti valtion rahoja äänten turvaamiseen. Historiankirjoitus on todistanutkin, ettei brittihallitus säästellyt unionikampanjan kuluissa. Nykyään tiedetään, että Iso-Britannia kohdisti hieman yli 30 000 puntaa salaisen palvelun rahoja unionikampanjaan. Lisäksi 18 000 puntaa kuningashuoneen ylläpitoon tarkoitettuja edustusrahoja (*civil list*) ohjattiin unionikampanjaan syksyllä 1800. Rahoja käytettiin unionistipuolen pamflettien ja propagandan tuottamiseen, ja ehkä myös vastapuolen pamflettien poisostoihin ja tuhoamiseen. Rahaa kohdistettiin myös irlantilaisille parlamentin jäsenille.³⁸

Nykyaikaisissa historiallisissa arvioissa unionin merkityksestä ja legitimitetistä on pyritty välttämään yksioikoista historiantulkintaa. Tarkoituksena on selkeästi yrittää sanoutua irti 1800-luvun poleemisesta unionin kuvauksesta kohti moniäänisyyttä ja monitulkinnallista kuvaa. Sean J. Connolly esimerkiksi varoittaa tulkitsemasta vuoden 1798 kapinaa ja vuoden 1800 parlamenttiunionia eräänlaisina lähtölaukauksina, jotka suoraan johtivat 1800-luvun separatismiin ja lopulta Irlannin vapaavaltion perustamiseen 1922. United Irishmen -järjestön demokraattinen tasavaltaprojekti ja sen yllyttämä kapina on helppo tulkita Irlannissa pitkän ja verisen historian omaavan poliittisen kulttuurin, voimankäyttöä kaihtamattoman tasavaltalaisuuden, alkuhetkeksi. Connolly kuitenkin muistuttaa, että muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta valtavirran irlantilainen nationalistinen liike perustui rauhanomaiseen neuvotteluun. O'Connellin 1830-luvun unioninperuutuskampanja ja Edwardin ajan Home Rule -liike neuvottelivat autonomiasta yhä brittiläisen valtion sisällä.³⁹ Nykyhistorioitsijat ovat myös tietoisia,

³⁷ Bolton 1966, 219; Derry 1976, 62 – 63; Connolly 2008, 492.

³⁸ Wilkinson 1997, 223 – 251; Geoghegan 2001, 40 – 43.

³⁹ Connolly 2008, 492 – 493.

miten unionin seurauksena tapahtunutta Irlannin autonomisen parlamentin lakkauttamista ja sen merkitystä on helppo liioitella. On totta, että parlamentin lakkauttaminen oli sinänsä merkittävä katkos Irlannin omassa parlamentaarisessa traditiossa, joka oli unioniin asti jatkunut keskeytyksettä keskiajalta saakka. Oman parlamentti-instituution lakkaaminen ei kuitenkaan tarkoittanut parlamentaarisen toiminnan pysähtymistä, vaan se jatkui siirrettynä Lontooseen. Irlannin autonomisen parlamentin johtohahmot – unionidebatin aikaisesta kannastaan riippumatta – ottivat tarmokkaasti oman paikkansa ja tilansa uudessa Yhdistyneen Kuningaskunnan parlamentissa. Lisäksi unionisopimus sai aikaan selkeän irtioton Irlannin autonomian aikaa leimaavasta poliittisten ryhmäkuntien omien etujen tavoittelusta. Yhdistyneen parlamentin aikana saatettiin voimaan merkittäviä poliittisia uudistuksia, joista tärkeimpinä mainittakoon äänestäjäkunnan laajentaminen ja instituutioissa piilevän uskonnollisen syrjinnän kitkeminen.⁴⁰

2. Käsitehistoriallinen lähestymistapa julkiseen keskusteluun

Tässä osiossa tarkoitukseni on selvittää tutkimukseni käsitehistoriallista metodologiaa ja taustaoletuksia. Aloitan metodologian spesifin tai tyhjentävän määrittelyn hankaluudesta. Hyvärinen & al. on kirjoittanut osuvasti käsitehistoriallisesta metodologiasta ja sen määrittelyn vaikeudesta toteamalla, ettei niin sanottua käsitehistoriallista metodia ole mahdollista esittää tyhjentävänä listauksena sopivista lähteistä, tutkimuskysymyksistä ja tutkimusmenetelmistä, koska ”se ei ensisijaisesti kuvaa metodia, vaan pikemmin asennetta, temperamenttia tai kysymisen tapaa.”⁴¹ Tyhjentävän määrittelyn tekee mahdottomaksi jo se filosofisten lähtökohtien ja esikuvien moninaisuus, jota itseään käsitehistorioitsijoiksi kutsuvat oppineet seuraavat. Käsitehistorian yhteydessä on mainittu erilaisten filosofisten traditioiden edustajia

⁴⁰ Jackson 2005, 26 – 27; Connolly 2008, 493.

⁴¹ Hyvärinen & al. 2003, 9.

Nietzschestä ja Heideggerista aina myöhäisemmän kauden Wittgensteiniin ja analyyttisen filosofian perinteen sisällä vaikuttaneisiin kielifilosofoihin.⁴²

Nojaudun käsillä olevassa työssä erityisesti käsitehistorian niin kutsutun Cambridge koulukunnan lähestymistapaan, jonka johtavana teoreetikkona on perinteisesti mainittu Quentin Skinner. Skinner loi pohjan tälle aatehistorialliselle lähestymistavalle 1960- ja 1970-luvuilla kirjoittamissaan artikkeleissa, jotka painottivat filosofisten ja oppineiden tekstien ymmärtämistä kontribuutioina niiden aikanaan käytyihin poliittisiin ja intellektuaalisiin keskusteluihin. Keskeistä historialliselle ymmärtämiselle on siis tekstien asettaminen tiukasti ajan ja paikan kontekstiin ja ymmärtää, miten tekstit kommunikoivat aikalaiskeskustelussa. Vaikka nojaudun teoreettisessa kirjallisuudessa lähinnä Skinneriin ja muiden Cambridge koulukunnan edustajiin, on käsitehistoriallisessa lähestymistapaa avatessa mainittava myös perinteen saksankielinen variantti, jonka tunnetuin teoreetikko oli Reinhart Koselleck. Saksankieliseen käsitehistorian perinteeseen kuului massiivisten käsitehistoriallisten käsikirjojen kirjoittaminen ja toimittaminen. Koselleck esimerkiksi kuului saksankielen poliittisia peruskäsitteitä kartoittaneen, moniosaisen *Geschichtliche Grundbegriffe* - käsikirjan (1972 – 1992) toimituskuntaan. Saksankielinen käsitehistorian perinne pyrkii lyhyesti sanoen kartoittamaan merkittäviksi osoittautuneiden käsitteiden merkitysten muutokset mahdollisimman kattavasti. Tällainen tutkimus vaatii suurta lähdeaineistoa, jossa tulisi olla läsnä tekstejä mahdollisimman laajalta skaalalta. Lähteistössä tulisi olla niin suurien ajattelijoiden ja poliittisten toimijoiden, kuin myös arkisempaa elämää edustaneiden ihmisten tekstejä.⁴³ Oman työni tekstilähteet keskittyvät poliittisesti aktiivisen säätyläistön ja keskiluokan tuottamiin teksteihin sekä parlamentin jäsenten puheisiin. Näin ollen lähdemateriaalini ja työni lyhyt aikajänne ovat epäsopivia tällaiseen käsitteellisen muutoksen kartoittamiseen.

⁴² Hyvärinen & al. 2003, 10; Farr 1989, 24, 29.

⁴³ Hyrkkänen 2002, 113 – 120.

Skinnerin lähestymistapa toimi pääasiallisesti kritiikkinä perinteisen aatehistorian ja kirjallisuushistorian käsityksille, joiden mukaan filosofisiin ja kirjallisiin klassikotöihin tuli suhtautua vastauksina ikaikaisiin, perimmäisiin, kysymyksiin. Tämän käsitystavan mukaan filosofisten ja ylevimpien kaunokirjallisten tekstien koetaan viestivän joitain yleismaailmallisia, kaikissa paikoissa ja kaikkina aikakausina ihmisiä samalla tavalla koskettavia, ihmetyttäviä tai inspiroivia merkityksiä. Tätä ominaisuutta on yleisesti pidetty todellisen klassikon tunnusmerkkinä. Tällainen kontekstista ja kirjoittajan intentioista välittämätön lukutapa suhtautuu teksteihin ikään kuin käsillä oleva teos on sellaisenaan riittävä, kokonainen ja kertomaan kaikki merkitykset, joita sillä on sanottavanaan. Jos vanhojen tekstien lukemisessa ja tutkimisessa on kysymys vain ottaa selko, mitä ne sanovat elämän ja filosofian perimmäisistä kysymyksistä, tilaa ei jää kontekstualisoinnille. Tekstit tahdotaan nähdä itsessään riittävinä kokonaisuuksina.⁴⁴

Skinner kritisoi tätä näkemystä, sillä se jättää pimentoon suuren osan historiallisten tekstien merkityksistä ja, mikä pahempaa, on altis väärille ja anakronistisille tulkinnoille. Epäkelvot tulkinnat historiallisista teksteistä johtuvat pääasiassa siitä, että ilman tarkkaa aikalaistekstin huomioimista tutkija arvioi tekstejä helposti oman kontekstinsa luoman viitekehyksen sisällä, ja näin arvottavat ja arvioivat tekstien merkityksiä anakronistisesti. Vaarana on nähdä teksteissä merkityksiä ja käsitteitä, joita sen kirjoittaja ei olisi eläessään voinut tarkoittaa. Yksi kuvaava esimerkki, jonka Skinner itse esittää, on Platonin ja Rousseau'n ideoiden tulkitseminen niin, että niissä nähdään teoreettinen legitimaatio totalitaarisille valtiojärjestelmille.⁴⁵ Skinner pyrkii poliittisen ajattelun historian teoriassaan korjaamaan tilannetta tuomalla tekstien analysoinnin välineeksi vahvan kontekstualisoinnin.⁴⁶

⁴⁴ Skinner 2002, 94.

⁴⁵ Skinner 2002, 57 – 90; Skinner 1975, 213 – 215.

⁴⁶ Skinner 2002, 57 – 144.

Skinnerin ja muiden Cambridge-koulukunnan käsitehistorian teoreetikoiden filosofinen taustatyö on tehty analyttisen filosofian alalla. Erityisesti niin kutsutun tavallisen kielen filosofien, esimerkiksi John L. Austinin ja Paul Griceen, työ on merkittäväällä tavalla vaikuttanut käsitehistorian metodologian taustaoletuksiin. Käyn lyhyesti läpi näiden kahden filosofin pääajatuksukset ja miten ne vaikuttavat Skinnerin muotoileman käsitehistorian teorian taustalla.

J. L. Austinin teoria puheakteista (*speech-acts*) on Skinnerin käsitehistoriallisen teorian perusta. Puheaktit, asioiden tekeminen sanoilla, nousee puheenaiheeksi Austinin havainnosta, että monien merkityksellisten lauseiden merkityssisältöä on mahdotonta saada selville tarkastelemalla ainoastaan lauseiden totuusarvoa. Väite, että lauseiden merkitysten ja totuuden suhteen ymmärtäminen riittäisi määrittelemään miten ymmärrämme kieltä, perustuu Austinin mukaan niin kutsuttuun kuvailevaan virhepäätelmään. Tämän on ajatus siitä, että kielen ainoa tehtävä on kuvata todellisuutta, toisin sanoen, että kaikki merkitykselliset lauseet olisivat väittämälauseita.⁴⁷ Useat lauseet, joita Austin kutsui performatiiviksi, ovat kuitenkin sellaisia lauseita, joiden pääasiallinen tehtävä ei ole minkään väittämisen esittäminen (vaikka ne muodoltaan muistuttavat väitelauseita), vaan jonkin kielellisen teon suorittaminen. Avioliiton muodostaminen sanoilla ”julistan teidät aviopuolisoiksi”, anteeksi pyytäminen sanoilla ”pyydän anteeksi” ja kehuminen sanoilla ”hyvin tehty” ovat kaikki esimerkkejä performatiivista. Näitä esimerkkejä ei voida pitää ensisijaisesti väitelauseina, koska niiden pääasiallinen funktio on tuoda maailmaan jokin uusi asiointi (uuden avioparin luominen, katumuksen ilmaiseminen ja anteeksiannon anominen, myönteisen palautteen antaminen). Kielellisten tekojen merkityksen selittämiseen tarvitaan muutakin kuin toden ja epätoden käsitteisiin vertailu, sillä performatiivien arvioiminen pelkillä totuusarvoilla johtaa absurdeihin tuloksiin. Esimerkiksi arvioitaessa lausetta ”pyydän anteeksi” totuusarvoilla lause on tosi, jos todella pyydän anteeksi. Silloin pitäisi kuitenkin lauseen negaation (”on epätotta, että pyydän anteeksi”) olla yhtä merkityksellinen, mitä se ei selvästikään ole. Lauseen ”pyydän anteeksi” merkitys

⁴⁷ Austin 1975, 3.

muodostuu selvästi totuusarvojen sijaan siitä, mitä lauseen sanomisella on tarkoitus tehdä. Tässä mielessä lauseen negaation muodostaminen on helpompaa. Voidaan sanoa, että anteeksi pyytämisen teko on epäonnistunut (eikä epätosi), jos puhuja ei oikeasti ole pahoillaan.⁴⁸

Austin erottaa puheakteista kolme eri puolta, joita hän kutsuu lokutionaariseksi sisällöksi, illokutionaariseksi voimaksi ja perlokutionaariseksi vaikutukseksi. Puheen lokutionaarinen sisältö on yksinkertaisesti se, mitä lauseessa sanotaan lausemerkityksen perusteella. Lokutionaarisen sisältö tarkoittaa siis lähinnä sitä lauseen osaa, jonka merkitys voidaan analysoida toden ja epätoden käsitteillä. Esimerkiksi lupaamalla kirjoittaa graduni valmiiksi ja lupaamalla tulla kotiin päivälliselle, olen tuottanut kaksi erilaista lokutionaarista sisältöä (joita voidaan kutsua myös väitteiksi): väitän kirjoittavani gradun valmiiksi ja väitän tulevani kotiin päivälliselle. Lauseen lokutionaarinen sisältö vastaa siis kysymykseen ”mitä lause sanoo?”. Lauseen illokutionaarinen voima puolestaan liittyy lokutionaariseen tekoon ja vastaa kysymykseen: ”mitä lauseella tehdään?”. Illokuutioiden analyysissä merkityksellistä on lauseen sanojen merkitys (lokutionaarinen sisältö) sekä se, mitä lauseen lausumisella on tarkoitus tehdä. Esimerkiksi lupauksella ”tulen kotiin päivälliselle” ja toteamalla ”tulen kotiin päivälliselle” on sama lokutionaarinen sisältö, mutta eri ne ovat eri illokuutioita. Ensimmäisessä lauseessa puhuja lupaa ja toisessa puolestaan toteaa. Perlokutionaarinen vaikutus vastaa lopulta kysymykseen: ”mikä on lauseen vaikutus?”. Puheaktien vaikutukset on hyödyllistä erottaa illokuutioista, sillä aiottu illokuutio ei läheskään aina mene perille niin kuin tarkoitettu. Varoituksena lausuttua lausetta ”jää on heikkoa” ei aina oteta varoituksena, vaan lause on mahdollista ymmärtää vaikkapa suostutteluna olla oikaisematta järven poikki tai yllytyksenä riskinottoon (”jää on heikkoa, uskallatko lähteä koettamaan?”).⁴⁹

⁴⁸ Järvenkylä 2013, 77 – 79; Longworth 2013.

⁴⁹ Järvenkylä 2013, 82 – 84; Longworth 2013.

Austinin lisäksi myös Paul Gricen työ tavallisen kielen merkitysten selventämisessä on vaikuttanut Skinnerin metodologiseen ajatteluun. Gricen teoriat keskustelussa vaikuttavista säännöistä ja lausumien merkitykseen vaikuttavista tekijöistä ovat siirtäneet yhteiskunta- ja historiatieteilijöidenkin katseen tekstien sanamerkityksistä Skinnerin painottamiin kirjoittajan intentioihin ja kirjoitusten pragmaattiseen puoleen, ajan ja paikan konventioihin.⁵⁰

Gricen teoria tavanomaisessa keskustelussa vaikuttavista säännönmukaisuuksista nostaa esiin tärkeän aspektin tekstien analyysissä: se mitä sanotaan (tai kirjoitetaan) on hyvin usein eri asia kuin mitä tarkoitetaan. Toisin sanoen lauseen sananmukainen merkitys eroaa usein siitä, mitä lausuja itse asiassa tarkoittaa. Jokapäiväisessä kielenkäytössämme sanomme jatkuvasti jotain muuta tai jotakin enemmän kuin mitä itse lauseidemme sanat tarkoittavat. Grice esittää, että tunnistamme nämä ylimääräiset merkitykset keskustelullisilla työkaluilla, joita hän kutsuu implikatuureiksi. Keskustelun implikatuurit ovat siis karkeasti esitettynä niitä merkityksiä, jotka kuulija ymmärtää ennemmin siitä, miten ja minkälaisissa olosuhteissa lause on sanottu kuin mitä itse asiassa on sanottu. Havainnollistavana esimerkkinä voidaan pitää kysymyslauseita, jotka kuitenkin ensisijaisesti tulkitaan pyynnöiksi. Jos hytisen kylmästä ja kysyn: ”voisitko sulkea ikkunan?”, kuulija ei yleensä vastaa ”kyllä”, vaan menee ja sulkee ikkunan. Tällaisessa tilanteessa sanat muodostivat kysymyksen, mutta puhujan tarkoitus (ja kuulijan ymmärrys puhujan tarkoituksesta) vastasi pyyntöä.⁵¹

Ymmärrämme lauseiden piilotetut ja vihjatut merkitykset Gricen mukaan siksi, koska puhujat (ja kirjoittajat) seuraavat tiettyjä konventioita, joita Grice kutsuu keskustelun säännöiksi. Kommunikointi on aina jossain määrin puhujien yhteistoimintaa, jossa odotetaan noudatettavan tiettyjä käyttäytymisnormeja. Näistä keskustelun säännöistä tärkein ja universaalein on Gricen yhteistoiminnan periaate (*cooperative principle*), jonka mukaan puhujan kontribuution keskusteluun tulisi olla sellainen kuin sen

⁵⁰ Skinner 2002, 2.

⁵¹ Anjum 2013, 90 – 91; Grady & Warner 2014.

vaaditaan olevan kussakin tilanteessa, jotta se vie keskustelua oikeaan suuntaan.⁵² Grice mainitsee myös muita yhteistoiminnan periaatteelle alisteisia keskustelun maksiimeja, jotka koskevat esimerkiksi lausumien substanssin määrää, laatua ja relevanttiutta. Keskustelulliset implikaattorit syntyvät, kun keskustelun alempia maksiimeja uhmataan, jätetään huomiotta. Humoristiset, ironiset ja vihjailevat lausahdukset muodostuvat tämänkaltaisissa keskustelun sääntöjen rikkomuksissa. Näissä tapauksissakin kuitenkin oletetaan vähintään yhteistoiminnan periaatteen noudattamista. Tämän vuoksi kykenemme ymmärtämään puhujan antaman merkityksen, vaikka lause itsessään rikkoo keskustelun sääntöjä.⁵³

Se mikä on historian, kirjallisuuden ja yhteiskunnallisten asioiden tutkimuksessa merkityksellistä Gricen filosofiassa, on läpitunkeva ajatus, että puhumisen ja kirjoittamisen konventiot ja konteksti vaikuttavat ratkaisevalla tavalla tekstien merkitysten ymmärtämisessä. Gricen keskustelun säännöt ja implikaattorit tulevat merkityksellisiksi Skinnerin metodologian taustaoletuksina, sillä historialliset tekstit (kuten kaikki tarkoitukselliset lausumat) tulisi hänen mukaansa ymmärtää kommunikaationa.⁵⁴ Tekstit eivät avaudu kaikkine merkityksineen oraakkelimaisesti ainoastaan lukemalla ja luetun perusteella päätelmiä tekemällä, sillä niiden merkitykseen vaikuttavat sananmukaisen merkityksen lisäksi (ja todennäköisesti vielä enemmän) kommunikaation konteksti. Kirjoitus- tai puhumiskontekstin poissulkeminen analyysistä voi johtaa (karkeasti yksinkertaistettuna) erikoisiin päätelmiin menneisyyden tekstien merkityksistä. Poistamalla analyysistä kokonaan kontekstin ja kirjoittajan intentiot kirjoitusta tehdessään tulkinnasta menettää

⁵² Grice 1989, 26.

⁵³ Grice 1989, 33; Anjum 2013, 92 – 94.

⁵⁴ Skinner 2002, 115.

esimerkiksi tekstin humoristisuus ja satiiri. Näin voidaan esimerkiksi Jonathan Swiftin sanoa suositelleen köyhien lasten myymistä rikkaiden ruuaksi.⁵⁵

Skinnerin muotoilemassa metodologiassa teksteihin suhtaudutaan austinilaisina puheakteina aikaansa sidotuissa kommunikaatiotilanteissa. Tekstin merkitys avautuu, kun tiedämme mitkä olivat kirjoituksen aikakaudelle ja kulttuurille tyypilliset konventiot ja mikä on kirjoittajan tai puhujan tekstilleen antama illokutiivinen sävy. Skinner toteaa, että kirjoittajan illokutiivisen sävyn tunnistaminen kertoo meille mitä kirjoittaja tai puhuja oli tekemässä, kirjoittaessaan kuten kirjoitti. Kun ymmärrämme mitä kirjoittaja oli tekemässä kirjoituksellaan (kritisoi, puolusti, hyökkäsi, pilkkasi ja niin edelleen), voidaan sanoa ymmärtävämme tekstin merkityksen (mitä kirjoittaja sanoillaan tarkoitti).⁵⁶

Historiallisten kirjoittajien ja puhujien tekstien ymmärtäminen niiden taustalla vaikuttavien intentioiden ja itse tekstien illokutiivisen vaikutuksen kautta antaa tutkijalle työkaluja ohjata omaa analyysia. Yksi tärkeimmistä on anakronismien välttäminen, joka onnistuu kohtuullisen helposti kiinnittämällä huomiota kunnollisen kontekstin luomiseen. Sellaiset Skinnerin mainitsemat anakronismit, kuten jo edellä mainittu totalitarismin liittäminen Platonin ja Rousseauin ajatteluun, hyvinvointivaltion käsitteen liittäminen Englannin vallankumouksen ajan Levellerien projektiin tai kansan suostumuksella toimivan valtiovallan käsitteen liittäminen Locken ajatteluun,⁵⁷ voidaan poistaa analyysistä, kun tutkija muistaa suhtautua käsillä olevaan tekstiin sen oman aikansa kommunikaation tuotteena, eikä sotke omia konventioitaan mukaan analyysiin. Kohtuullisen yleisesti hyväksyttynä nyrkkisääntönä pidetään, että tekstejä tulkitaan

⁵⁵ Swift (1729), *A Modest Proposal for Preventing the Children of Poor People in Ireland Being a Burden on Their Parents or Country, and for Making Them Beneficial to the Publick*.

⁵⁶ Skinner 2002, 100.

⁵⁷ Skinner 2002, 76 – 77.

käyttäen samanlaisia käsitteitä kuin alkuperäistekstin tuottajilla oli oman aikansa ja kulttuurinsa puolesta käytettävissään.

Tässä työssä seuran itse tätä sääntöä yhtä poikkeusta lukuun ottamatta. Käytän konservatismiin käsitettä sateenvarjoterminä kuvaamaan tiettyjä käsiteryhmiä ja ajattelumalleja, esimerkiksi Edmund Burken ajatuksia ja tiettyjä irlantilaisien anglikaanien näkemyksiä oman uskontokuntansa ja katolisten valtasuhteista, vaikka termiä ei käytetä alkuperäisteksteissä. Ajalle tyypillisempiä vaihtoehtoja olisi ollut käyttää esimerkiksi vastavallankumouksen ja anti-katolisuuden käsitteitä, mutta mielestäni konservatismi tavoittaa laajana yleisterminä näiden erilaisten käsitteiden yhteiset ominaisuudet (*status quon* ylläpitäminen, brittiläisen konstituution suojaaminen massojen aggressiolta) niin hyvin, että käytän sitä erillisten käsitteiden sijaan.

Toinen työni metodologinen lähtökohta on käsitteiden määrittelyiden ja mahdollisten uudelleenmäärittelyiden tarkastelussa. Poliittisten käsitteiden ja niiden muutosten tarkastelu on samalla poliittisen muutoksen seuraamista. Tämä ajatus on seurausta nykyisessä politiikan tutkimuksessa keskeiseksi muodostuneesta näkemyksestä, että poliittinen toiminta tapahtuu suurilta osin käsitteellisessä ja kielellisessä todellisuudessa. Kieli ja käsitteet ovat politiikan ymmärtämisessä keskeisiä aspekteja, sillä erilaisten käsitteiden ja käsitysten mukana löydämme niihin liittyneitä uskomuksia, moraaliarvostelmia ja käytänteitä. Poliittiset teot ovat mitä useimmin kielellisiä tekoja ja ne vaikuttavat paitsi poliittisen maailman muutoksiin myös vastavuoroisesti poliittiseen ajatteluun.⁵⁸ Potentiaaliset kielelliset innovaatiot julkisessa keskustelussa (johon tässä työssä luetaan kuuluvaksi myös parlamenttidebatit) ruokkivat käsitteellisiä muutoksia myös teoreettisella tasolla.⁵⁹ Skinnerin teoriaa historiallisen aineiston merkityksen selvittämisestä on tässä työssä hyödynnetty poliittisten toimijoiden tekstien analyysissä. Tarkoituksena on ollut tunnistaa puheakteista epätavallisia ja mahdollisesti käsitteistöä ja sanastoa uudistavia ilmauksia. Käsitteiden uudelleenmäärittelyt ja kuulijoille tai

⁵⁸ Farr 1989, 25 – 30.

⁵⁹ Ihalainen & Palonen 2009, 8 – 9.

lukijoille tuttujen kielellisten konventioiden tarkoituksellinen rikkominen ovat johtaneet innovatiivisiin puheakteihin, jotka osaltaan kontribuoivat käsitteelliseen muutokseen.

Unionista käyty debatti on sopiva kohde poliittisten käsitteiden muuttuvien määritelmien seuraamiseen monista eri syistä. Ensinnäkin suunnitteilla ollut unioni aktivoi ennennäkemättömän poliittisen kirjoittamisen vyöryn. Laajojen parlamenttikeskusteluiden lisäksi unionista puhuttiin lukuisien korporaatioiden kokouksissa, kirjoitettiin lehdissä ja argumentoitiin pamfleteissa. W. J. McCormackin kokoaman bibliografian mukaan unionin pamflettisota tuotti neljän vuoden aikana (1797 – 1800) yli 250 eri painettua julkaisua.⁶⁰ Poliittisten puheenvuorojen suuren määrän lisäksi unionikeskustelu on hyödyllinen käsitehistorian tutkimuskohde, koska unionin puolesta ja vastaan esitetyt argumentit vetosivat yleensä brittiläisen valtiomuodon periaatteisiin ja poliittiseen teoriaan. Erilaisten argumenttien joukossa on tietenkin monia konkreettisiin hyötyihin ja haittoihin perustuvia perusteluja, mutta valtaosa, etenkin anti-unionistikeskustelijoista, käsitteli aihetta suurena konstitutionaalisenä kysymyksenä, jota tuli käsitellä poliittisten periaatteiden tasolla. Keskustelu unionista tarjoaa siis tutkijalle paljon materiaalia, jossa puhujat ja kirjoittajat esittelevät argumenttiansa tueksi erilaisia käsityksiä yhteiskunnallisen ajattelun eri osa-alueilta, kuten itsenäisen lainsäädännön luonteesta, parlamentin valtaoikeuksista, vallan legitimitetistä ja tyydyttävän edustuksen luonteesta.

3. Konservatiivinen retoriikka

Yksi anti-unionistien yleisimmistä retorisisista keinoista vastustaa unioniehdotusta oli hyödyntää konservatiivista retoriikkaa, joka oli 1790-luvun aikana muodostunut huomattavan vetovoimaiseksi poliittiseksi ajatussuunnaksi. Konservatiivinen ideologia syntyi ennen kaikkea vastareaktiona Ranskan vallankumoukselle, jonka radikaalit ja abstraktit ajatukset yksilöiden luovuttamattomista oikeuksista, vapaudesta ja tasa-arvosta nähtiin uhkana vallitsevalle yhteiskuntajärjestykselle. Ulkomaisten

⁶⁰ McCormack, W. J. (1996), *The pamphlet debate on the Union between Great Britain and Ireland, 1797 – 1800*. Dublin. Viitattu teoksessa Connolly 2001, 174.

vallankumouksellisten ja kotimaisten radikaalijättelijöiden lupaukset kansan vallasta ja paremmasta huomisesta eivät koskaan saavuttaneet samanlaista jalansijaa Britanniassa kuin absoluuttisen monarkian alistamassa Ranskassa. Ranskalaisen vallankumousideologian juurtuminen Britanniaan ei onnistunut, koska maassa vallitsi yleinen usko brittiläisen yhteiskuntajärjestelmän siunauksellisuuteen. Brittien nauttimat yksilönvapaudet ja materiaallinen vauraus katsottiin yleisesti johtuvan rajoitetusta monarkiasta, alamaisten oikeusturvasta ja rauhallisesta yhteiskuntajärjestyksestä.⁶¹

Britannian ensireaktio Ranskan vallankumoukseen ei ollut suorilta käsin vihamielinen. Ennemmin se oli sekoitus yllätystä ja huolta maan järjestyneen yhteiskunnan puolesta. Samalla saatettiin tuntee myös iloa, sillä vanhan kilpakumppanin sisäinen sekasorto ja siitä johtuva ulkoisen voiman heikkeneminen olisivat vain eduksi Britannialle.⁶² Osa briteistä osoitti myös sympatiaa vallankumouksellisille. Esimerkiksi whig-puolueen johtaja Charles James Fox suhtautui vallankumoukseen hyvin myönteisesti.⁶³ Nonkonformistisaarnaaja ja pamfletisti Richard Price piti marraskuussa 1789 saarnan, jossa hän esitti vallankumouksen kulkevan käsi kädessä Englannin vuoden 1688 Mainion vallankumouksen periaatteiden kanssa.⁶⁴ Edmund Burken *Reflections on the Revolution in France*, joka julkaistiin ensimmäisen kerran marraskuussa 1790, oli ensimmäinen vakavasti otettava varoitus vallankumouksellisten ideologian vaaroista. Jos ulkomaalaisia vallankumouksellisia ja kotimaisia radikaaleja ei aktiivisesti vastustettaisi, seurauksena oli Burken mukaan kirkon ja valtiorakenteen mureneminen, lain kontrollin kaatuminen ja sitä myötä tilaisuus omistamattomille massoille rosvota itselleen rikkaampien luokkien omaisuus. Burke ehdotti, että Britannia ottaisi aktiivisemmän roolin vastavallankumouksessa ja pyrki pysäyttämään

⁶¹ Dickinson 1989, 104; Haikala 2002, passim.

⁶² Schofield 1986, 602.

⁶³ Suvanto 1994, 36.

⁶⁴ Hampsher-Monk 2005, 38.

vallankumouksellisen ideologian leviämisen kotimaassa. Burken varoitukset eivät kuitenkaan heti aiheuttaneet toimintaa valtionjohdossa. Konservatiivinen ja vastavallankumouksellinen mielipide yleistyi käytännössä vasta, kun kotimaiset radikaalit ja ranskalaiset vallankumoukselliset muodostivat konkreettisen uhan Britannian turvallisuudelle ja eduille. Sotaan lähtöä vältettiin mahdollisimman pitkään ja toivottiin, että vallankumous saattaisi kaatua itsestään omaan mahdottomuuteensa. Britannia aloitti jakobinismien vastaisen projektinsa vuonna 1792 väkivallan aallon pyyhkäistessä Ranskan yli. Jakobinismien aktiiviseen vastustamiseen johti myös radikaalien kirjoittajien ja seurojen lisääntynyt aktiivisuus kotimaassa ja Irlannissa.⁶⁵

3.1. Edmund Burke ja konservatismien perusajatukset

Konservatiivinen reaktio Ranskan vallankumoukseen henkilöityy perinteisesti Edmund Burkeen, koska hän kirjoitti ja julkaisi filosofisen kritiikkinsä ensimmäisenä. On kuitenkin virheellistä ajatella, että muut konservatiivisista ajatuksista inspiroituneet kirjoittajat olisivat vain sokeasti seuranneet Burkea ja tarjoilleet samaa tavaraa uudessa paketissa. Monet konservatiivikirjoittajat, kuten Samuel Cooper (k. 1800) ja Adam Ferguson (1723 – 1816), yhtyivät Burken perusajatuksiin ja pyrkivät kumoamaan teorian universaaleista ihmisoikeuksista ja populaarista suvereniteetista, mutta argumentoivat omilla tavoillaan vedoten esimerkiksi, uskontoon, utilitarismiin, historiaan ja luonnonoikeusteoriaan.⁶⁶ Konservatiivijattelijoiden hienostunut argumentointi radikaaleja periaatteita vastaan vaikutti edelleen suurelle yleisölle suuntautuneisiin konservatiivikirjoittajiin, kuten John Bowles (1751 – 1819) ja Hannah More (1745 – 1833), jotka pyrkivät kääntämään kansan hylkäämään radikaalien houkutukset ja puolustamaan olemassa olevia brittiläisiä instituutioita sekä perinteistä elämäntapaa.⁶⁷

⁶⁵ Schofield 1986, 602 – 603; Dickinson 1989, 104.

⁶⁶ Schofield 1986, 605 – 622.

⁶⁷ Dickinson 1989, 105.

Käyn seuraavaksi lyhyesti läpi keskeisimpiä konservatiivisia argumentteja Ranskan vallankumouksellisia vastaan. Keskityn tässä kuitenkin vain Burken ajatuksiin, koska hänen painoarvonsa ja auktoriteettinsa brittiläisen valtiojärjestelmän puolustajana sekä konstitutionaalisen ajattelijana oli aikalaisille (ja historiallisestikin) kaikista huomattavin. Unionikeskustelujen aikana etenkin anti-unionistit hyödynsivät argumenteissaan ja siteerasivat Burkea, etenkin hänen *Reflections*-teostaan, ainakin yhtä usein kuin Lockeä ja Blackstonea.⁶⁸

Yksi painavimmista virheistä, joista konservatiiviajattelijat syyttivät vallankumouksellisia, oli yhteiskunnan perustaminen vain järkeen perustuvien, abstraktien, periaatteiden ja poliittisen teoretisoinnin varaan. Keskityn tässä työssä näihin ajatuksiin ja käsitteisiin. Yhteiskuntafilosofien ”innovaatioiden” ja poliittisten ”spekulaatioiden” asettaminen yhteiskuntajärjestyksen perustaksi osoitti liikaa luottamusta ihmisjärkeen ja jätti huomiotta historian ja perinteen opetukset, Jumalallisen kaitselmuksen sekä ihmisluonnon epätäydellisyyden.⁶⁹ Burke pyrki *Reflections*-teoksessaan osoittamaan, että hallitusvallan pohjana on oltava historiallinen jatkumo ja traditio, kun taas abstrakteihin filosofian periaatteisiin nojaaminen yhteiskuntaa järjestettäessä johtaisi koko sivilisaation tuhoutumiseen ja kehityksen alkamiseen alusta.

Ranskan vallankumouksen aatteellinen pohja oli luonnonoikeusfilosofiassa, sellaisena kuin sen muotoilivat John Locke ja ennen kaikkea J. J. Rousseau. Hallitusvallan legitiimiys pohjautui vallankumouksellisten radikaalien periaatteiden mukaan kansalaisten luonnollisten oikeuksien toteutumiseen: luonnontilassa elävät ihmiset astuvat vapaaehtoisesti yhteiskuntasopimuksen piiriin, koska se lupaa turvata heidän luonnolliset oikeutensa paremmin kuin he kykenisivät siihen toimiessaan pelkkinä yksilöinä. Hallintovallan kansalaisilleen suomat yhteiskunnalliset oikeudet, kuten

⁶⁸ Ks. esim. *Debate in the House of Commons (...) 22nd and 23rd of January, 1799* 1799, 18, 68, 145; Barnes 1799, 67 – 68.

⁶⁹ Dickinson 1989, 106; Hobsbawm 1991, 298 – 299.

hengen- ja omaisuudensuoja, mahdollisuus saada rikkomustapauksissa oikeudenmukainen tuomio ja mahdollisimman laajan toiminnanvapaus, pohjautuvat kaikki jo ennalta olemassa oleviin luonnonoikeuksiin. Thomas Paine ilmaisi tämän ajatuksen vastineessaan Burken *Reflections*ille, pamfletissaan *Rights of Man* (1791). Hänen mukaansa valtion valta alkaa siitä, mihin yksilön mahti suojata luonnolliset oikeutensa päättyy: yhteiskunnan valta koostuu niiden luonnollisten oikeuksien kokonaisuudesta, joiden turvaamiseen yksilö itse on liian heikko.⁷⁰ Yksi keskeisimmistä radikaalin luonnonoikeusteorian ajatuksista – ja Burken mukaan yksi eniten ristiriidassa järjestäytyneen sivilisaation kanssa – oli idea luonnollisten oikeuksien luovuttamattomuudesta. Yhteiskuntasopimus ei siis missään vaiheessa siirrä yksilön absoluuttisia vapauksia, kuten oikeutta käyttää väkivaltaa ruumiinsa ja omaisuutensa suojelemiseksi tai oikeutta tavoitella oikeudenmukaista rangaistusta rikkojaa kohtaan, kokonaan valtion suvereenin käsiin. Suvereenille luovutetut oikeudet ovat sillä vain toistaiseksi, sillä kansalla aina katsottiin olevan oikeus ottaa suvereenille uskotut oikeutensa takaisin.⁷¹

Burke ei vedonnut historiaan ja traditioon kritisoidakseen luonnonoikeusteoriaa kokonaisuudessaan, vaan kehitti omaa teoriaansa valtioiden legitiimiydestä itsekin luonnonoikeuden kielen puitteissa. Hänen kritiikkinsä oli sen sijaan kohdistettu vallankumouksellisten luonnonoikeuden käsitteestä johdettua radikaalia teoretisointia vastaan. Hänen hyväksyi ajatuksen luonnontilasta ja yhteiskuntasopimuksesta, mutta ei pitänyt luonnontilaa, jossa ihmiset olivat alun perin eläneet täydellisen vapaina, historiallisena faktana vaan myyttinä. Legitiimit hallitukset eivät Burken mukaan ole luotu jonain tiettyinä ajankohtana kansan suostumuksella, vaan kasvoivat historiasta ja traditiosta hiljalleen instituutioiden kehittymisen myötä.⁷² Aatehistorioitsija Iain Hampsher-Monkin mukaan Burke seurasi luonnonoikeudellisessa ajattelussaan

⁷⁰ Philp 2013.

⁷¹ Hampsher-Monk 1992, 270.

⁷² Suvanto 1994, 37 – 39.

enemmän Hobbesia kuin myöhempiä perinteen teoreetikkoja. Ihmisillä on Burken mukaan luonnollisia oikeuksia, mutta niiden käyttöön ottaminen valtionrakennuksessa ei johda vapautumiseen, vaan yhteiskunnan rappioon ja hobbesilaiseen luonnontilaan. Siinä missä Locke, Rousseau ja Paine ajattelivat, että yksilön oikeus vastustaa valtion valtaa ja saattaa voimaan omat oikeutensa valtiosta huolimatta oli rajoitetun ja vastuullisen valtiovallan perusehto, Burke piti Hobbesin tapaan sivistyneen yhteiskunnan ehtona voimakkaan ja absoluuttisen suvereenin olemassaoloa. Yhteiskuntaelämän mahdollistamiseksi ihmisten on luovuttava yksilöllisestä vapaudestaan ja annettava valtiovallan tulla heidän ja muiden yhteiskunnan jäsenten väliin. Yksilöiden potentiaalisesti eri suuntiin kohdistuneet pyrkimykset johtaisivat yhteiskunnan hajoamiseen, jos niitä ei kontrolloisi ja vaimentaisi yksilöistä erillään oleva ja yksilöitä vahvempi, tahdot yhdistävä mahti. Toisin sanoen yksilöiden vapaus tavoitella omia pyrkimyksiään vastoin valtion ja suvereenin tahtoa johtaa yhteiskunnan säilymisen kannalta vaaralliseen hajoamiseen. Siksi molempien ajattelijoiden mukaan yksilön luovuttaessa osan luonnollisista oikeuksistaan suvereenille siirtyessään luonnontilasta yhteiskuntaan, on luovutus tapahtunut peruuttamattomasti. Vaihtoehto, jossa luonnolliset palaisivat yksilöille, olisi kestämaton pysyvät yhteiskunnan kannalta.⁷³

Sivistyneen yhteiselon kannalta tuhoisien luonnollisten oikeuksien sijaan ihmiset nauttivat yhteiskunnissaan konventionaalista oikeuksista, sivistyneen yhteiselon hedelmistä. Nämä konventiot ovat Burken mukaan kasvaneet yhteiskunnissa hitaasti ajan myötä yhteiskuntien sivistyksen ja tapojen kehittyessä. Luonnonoikeus ei ilmene puhtaan rationaalisenä teoriana, vaan ainoastaan yhtenä osana historiallisen prosessiin myötä kehittyneiden yhteiskunnallisten tapojen ja normien kokonaisuudessa. Tähän konventionaalisten oikeuksien kokonaisuus on syntynyt ihmiskunnan tarpeista, joten se on muotoutunut nimenomaisesti vastaamaan ihmisten aitoja tarpeita ja haluja. Yhteiskunnan rakentaminen pelkkien abstraktien ideoiden, kuten vapauden tai tasa-arvon, varaan jätti Burken mukaan huomiotta tämän yhteiskuntien historiallisen

⁷³ Hampsher-Monk 1992, 270 – 271; Suvanto 1994, 37 – 38.

kehittymisen monimutkaisuuden. Vapaus, jonka pohjalle ranskalaiset vallankumoukselliset tahtoivat rakentaa uuden yhteiskuntansa, on vain yksi osa siitä konventionaalisten oikeuksien ja etujen joukosta, joita kaikkia tarvitaan elämään yhteiskunnassa ja sivistyksen tilassa. Tällainen yksinkertaistaminen, jossa yhteiskunnan perustana pidetään yksinomaan vapautta, johtaa Burken mukaan epäterveeseen yhteiskunnallisiin järjestelyihin, jossa kansan valta on vaarassa muuttua massojen tyranniaksi. Englannin tasapainoisessa konstituutiossa kansan vallalla on oma paikkansa kansan edunvalvojana ja äänitorvena, mutta kruunun ja perinnöllisen aristokratian valtojen sopivasti rajoittamana. Ranskan vallankumouksellisten käsitys kansalaisten yhtäläisestä vapaudesta tarkoitti vallan keskittymistä vapaiden yksilöiden muodostamalle kansalle, joka ei juuri tästä vapaudesta johtuen kykene muodostamaan yhtenäistä poliittista tahtoa. Tästä on seurauksena kaksi vaihtoehtoa: massojen anarkia tai yhteiskuntarauhan turvaaminen väkivalloin, keskusjohtoisen armeijan pakkovallan kautta.⁷⁴

3.2. Irlannin protestanttinen konservatismi

Irlannin kontekstissa konservatiivinen ajattelu liittyi erottamattomasti protestantismiin ja pyrkimykseen säilyttää Irlannin poliittinen järjestelmä, ainakin keskeisiltä osiltaan, protestanttisena. Katolisten asema irlantilaisessa yhteiskunnassa oli pysynyt kiistanalaisena aiheena aina Jaakko II:n syrjäyttämisestä ja Englannin protestanttisen kuninkuuden vahvistamisesta lähtien. Muistot aikaisempien vuosisatojen protestanttien ja katolisten verisistä konflikteista säilyivät varjoina 1700-luvun Irlannissa. Katolinen yhteisö Irlannissa ei koskaan taipunut tai assimiloitunut protestanttisten vallanpitäjien uskoon ja yhteiskunnalliseen järjestykseen. Maan väestöstä selkeä enemmistö oli uskoltaan katolinen ja omasi jo aikaisessa vaiheessa kansallisen identiteetin, jonka

⁷⁴ Hampsher-Monk, 272; Harris 2010.

pitkästä historiasta oltiin ylpeitä.⁷⁵ Jaakko II:n syrjäyttämisen jälkeen Irlannin parlamentti pyrki vähentämään katolisen vaikutusvallan Irlannista lähes olemattomiin. Kaikki katolisia vastaan tehdyt rajoitukset tehtiin tavoitteena suojella protestanttien valtaa ja asemaa Irlannissa. Protestanttisen valtion hyökkäys katolisia vastaan tapahtui niin uskonnollisessa, poliittisessa kuin taloudellisessakin elämässä. Lainsäädännön hyökkäys katolisen kirkon organisaatiota vastaan jäi tehottomaksi, osittain sitä koskevien lakien valvonnan puutteesta. Poliittiset ja taloudelliset rajoitukset iskivät kuitenkin kovemmin. Ennen näiden niin kutsuttujen rangaistuslakien (*penal laws*) asteittaista löysentämistä vuosisadan loppupuolella katoliset oli syrjäytetty käytännössä kaikesta julkisesta toiminnasta, niin valtiollisella kuin alueellisella tasolla. Katoliset eivät päässeet jäseniksi poliittisiin korporatioihin, eivät saaneet äänestää eivätkä istua julkisissa viroissa. Myös lakimiehen ammatti oli katolisilta kielletty. Katolisten vaikutusvaltaa maaomaisuuden haltijoina pyrittiin myös rajoittamaan lainsäädännöllä. Kunnioitus omistusoikeutta kohtaan rajoitti näitä lakeja ainakin sen verran, ettei katolisten maiden suoraa takavarikointia hyväksytty. Sen sijaan rajoitukset liittyivät maan ostoihin ja perimiseen. Katolinen ei esimerkiksi voinut periä maata protestantilta, jos hän ei taipunut noudattamaan anglikaanisen kirkon käytäntöjä.⁷⁶

Tultaessa 1700-luvun toiselle puoliskolle protestanttisen eliitin asenteet katolisia kohtaan alkoivat parantua. Osasyynä suhteiden paranemiselle voidaan varmasti pitää valistusta ja sen ideoita uskonnollisesta suvaitsevaisuudesta. On kuitenkin muistettava, että valistuksen kulttuurissa katolilaisuutta pidettiin yleisesti poliittisen, ilmaisun ja ajatuksenvapauden vihollisena. Enemmän merkitystä uskonnollisen epäluuloisuuden lientymiselle oli enemmän tai vähemmän rauhallisesti sujunut yhteiselo. Katolista uskoa kohtaan tunnettiin periaatteellista epäluuloa, mutta yksilöinä katolisiin alettiin hiljalleen

⁷⁵ Kansallinen irlantilainen identiteetti oli muodostunut ja levinnyt katolisen köyhälistönkin keskuuteen ainakin jo 1500-luvun viimeisinä vuosina. Kun, esimerkiksi, eräs Espanjan armadan haaksirikkoisen päätyi rantaan Errisissä, hän kysyi paikalliselta mieheltä hänen kansallisuuttaan: vastaus oli ”Arkinneack” [Eireannach, irlantilainen]. Whelan 2003, 4 – 5.

⁷⁶ McDowell 1979, 173 – 177.

suhtautua normaaleina, luotettavina alamaaisina. Lieventyneet asenteet tulivat esiin parlamentin lieventäessä katolisten poliittisia ja taloudellisia rajoitteita vuosina 1778 ja 1782. Protestanttiset korporaatiot saattoivat 1780-luvulla jopa tehdä julkisia hyväntahdoneleita katolisia kohtaan. Kesäkuussa 1784 Belfastin *Volunteer*-sotilasosasto esimerkiksi suoritti paraatimarssin katolisen messun yhteydessä, joka pidettiin kaupungin ensimmäisessä katolisessa kirkossa, ja sitoutui avustamaan keräyksessä kirkon rakennustöiden rahoittamiseksi.⁷⁷

Tämänkaltaiset hyväntahdoneleet nostattivat Theobald Wolfe Tonen ja Henry Grattanin kaltaisissa vapaamielisemmissä whig-ajatteliijoissa toiveita Irlannista, joka jättäisi uskonnollisen eriarvoisuuden vihdoin taakseen. Ajatus Irlannista Britannian kaltaisena vapaana ja protestanttisena valtiona oli kuitenkin juurtunut syvälle irlantilaisten parlamentaarikoiden ja anglikaanisten kirkonmiesten tajuntaan. Cloynen piispa, Richard Woodward, artikuloi protestanttien johtaman Irlannin ideaalin selkeimmin vuoden 1786 pamfletissaan *The Present State of Ireland*. Woodwardin kirjoitus oli vastine katolisten vaatimuksilla saada vapautus kymmenysten maksusta anglikaaniselle kirkolle.⁷⁸ Kymmenyksiä vastustanut talonpoikainen Rightboy-liike, jonka menetelmiin kuului myös väkivalta tai sillä uhkailu, oli iskenyt kovasti juuri Woodwardin omaan hiippakuntaan. Woodwardin mukaan Rightboy-liikkeen mukanaan tuomat levottomuudet olivat vaaraksi anglikaanisen kirkon koko olemassaololle niistä pahiten kärsivissä hiippakunnissa.⁷⁹ Johtoajatuksena Woodwardin pamfletissa oli tässä vaiheessa jo vanha idea uskonnollisten instituutioiden ja valtiojärjestelmien yhteensopivuuksista. Loogisena lähtökohtana tälle ajatukselle oli tosiasia, että jokaisella eurooppalaisella lainsäädännöllä oli oma uskonnollinen politiikkansa. Tästä faktasta käsin oli Woodwardin mukaan mahdollista demonstroida, että tietyt valtiomuodot rohkaisivat tiettyjen uskonnollisten järjestelmien käyttöönottamista. Tästä seurasi, että

⁷⁷ Connolly 2008, 451 – 452.

⁷⁸ Kelly 2000, 202 – 203.

⁷⁹ Hill 1988, 123.

mielivaltaisissa ja despoottisissa valtioissa parhaaksi uskonnolliseksi instituutioksi valikoitui autoritaarinen katolinen kirkko, kun taas tasavallat suosivat presbyteeristä kirkkoa sen tasa-arvoa korostavien periaatteiden vuoksi. Tämän ajattelun mukaan oli siis loogista, että Englannin (ja sitä myötä myös Irlannin) valtion uskonnollinen instituutio tuli kiistattomasti olla anglikaaninen kirkko, joka parhaiten soveltui brittiläisen rajoitetun monarkian pariaksi.⁸⁰

Ranskan vallankumous ja Britanniassa katolisten asemaa parantaneet uudistukset saivat myös irlantilaiset reformaattorit ajamaan merkittäviä uudistuksia 1790-luvun alussa. Irlannin eksklusiivisesti protestanttinen valtiojärjestelmä tuli protestanttisten konservatiivien silmissä todenteolla uhatuksi, kun katolisille vaadittiin äänioikeutta vuoden 1793 valtiopäiville ja siitä eteenpäin. Vaatimukset tulivat katolisten emansipaatiota ajaneelta *Catholic Committee*lta, muutamilta whig-kansanedustajilta sekä Britannian ministeritasolta. Sisäministeri Henry Dundas oli jo loppuvuodesta 1791 tuonut ilmi silloiselle varakuninkaalle, Westmorelandille, että katolisten vaikutusvaltaa yhteiskunnallisessa päätöksenteossa olisi suotavaa laajentaa ainakin jossain määrin.

Katolisten äänioikeus hyväksyttiin Irlannin parlamentissa vuonna 1793, mutta protestanttisen parlamentin myöntymisen tapahtui enemmän Britannian hallituksen puolelta tulleen ministeritason painostuksen kuin kansanedustajien uudistusmielen takia.⁸¹ Sota Ranskan tasavaltaa vastaan oli heittänyt Britannian samalle puolelle katolisen kirkon kanssa, yhteisenä vihollisenaan vallankumouksen ideologia. Samalla Britannian motivaationa oli valtapolitiikka: Irlannin protestanttinen valtaklikki joutui turvautumaan yhä tiukemmin Iso-Britannian huomaan, koska se ei itsenään pystyisi vastustamaan äänioikeuden saaneiden katolisten pyrkimyksiä protestanttisen vallan syrjäyttämiseksi.⁸² Katolisille tehdyistä myönnytyksistä huolimatta johtavat

⁸⁰ Woodward 1787, 17 – 20.

⁸¹ Connolly 2008, 457; Kelly 2000, 207 – 209.

⁸² MacDonagh 1983, 130 – 131.

konservatiiviset poliitikot tahtoivat tehdä selväksi, että protestantit olivat valmiita taistelemaan loppuun asti protestanttisen poliittisen järjestelmän puolesta. Parlamentin väitellessä äänioikeuden myöntämisestä katolisille John Fitzgibbon seurasi Woodwardia argumentoidessaan protestanttisen konstituution säilyttämisen puolesta. Fitzgibbonin mukaan historia osoitti, että eri uskontoa tunnustavien oli mahdotonta sopia yhteisestä ja toimivasta yhteiskuntajärjestyksestä. John Foster varoitti katolisten täysien kansalaisoikeuksien mahdollisista seurauksista. Katolisten emansipaatio oli Fosterin mukaan ensimmäinen askel tiellä, joka johtaisi väistämättömästi katolisen kuninkaan valitsemiseen ja lopulliseen eroon Britanniasta.⁸³

Irlantilaisten konservatiivit, argumentoidessaan protestanttisen konstituution säilyttämisen puolesta, alkoivat 1790-luvun edetessä lähentyä muita brittiläisiä ja mannereurooppalaisia konservatiiveja, jotka vastustivat ranskalaisen demokratian leviämistä. Yhteiskunnallisen tasa-arvon puolesta taistelevat katoliset alettiin yhdistää muualla Euroopassa kansan suvereniteetin puolesta kamppaileviin demokraatteihin. Konservatiivien mukaan Irlanti olisi vaarassa ajautua samanlaiseen demokraattiseen anarkiaan kuin Ranska, jos katolisille myönnettäisiin samat oikeudet kuin protestanteille. Fosterin mukaan täysien poliittisten oikeuksien myöntäminen katolisille johtaisi koko kansan politisoitumiseen. Tästä puolestaan seuraisi lisää vaatimuksia kansan vaikutusvallan puolesta, jotka taas lopulta johtaisivat Ranskan kaltaiseen anarkiaan ja massojen tyranniaan. Poliittisen vaikutusvallan myöntäminen yhtäkkiä Irlannin suurelle katoliselle kansanjoukolle tarkoitti yksinkertaisesti maan kolmikantaisen konstituution horjumista pois tasapainosta.⁸⁴ Irlannin parlamentti väitteli mahdollisuudesta sallia katolisten istua alahuoneen kansanedustajina toukokuussa 1795. Esitystä vastustettiin melko lailla samoin argumentein kuin katolisten äänioikeutta vastaan oli argumentoitu vuonna 1793: katolisten emansipaatio oli ristiriidassa protestanttisen valtiojärjestelmän kanssa ja katolisenemmistöinen parlamentti johtaisi protestanttisen valtion ja valtionkirkon syrjäyttämiseen. Sir Edward Newenham esitti

⁸³ Kelly 2000, 209.

⁸⁴ Kelly 2000, 210 – 211.

protestanttien ja katolisten kamppailun Irlannin hallinnasta nollasummapelinä, jossa ei ollut tilaa kompromisseille. Tämä johtui hänen mukaansa katolisen kirkon autoritaarisesta luonteesta, jolle muu kuin absoluuttinen itsevalta oli vierasta.⁸⁵ Niin kuin Fitzgibbon ja Foster olivat aiemmin argumentoineet, parlamentin ovien aukaiseminen katolisille tarkoitti monille konservatiiveille reformivaatimusten ja demokraattisen ideologian tulvimista lainsäädäntöön. Patrick Duigenan, lakimies ja yksi äänekkäimmistä katolisten vaatimusten vastustajista,⁸⁶ piti katolisten kansanedustajien sallimista tuhoisana askeleena, joka johtaisi vääjäämättömästi vallitsevan järjestelmän syrjäyttämiseen demokraattisten reformien tieltä:

All aristocratic influence will be then banished from this house; it will become a mere democratic assembly, and the more Catholic the more democratic. Then adieu to all establishment; church and state will vanish before them, an immediate attempt to turn this monarchical government into a republic under the protection of France, and severed from the British Empire, will be the consequence. This nation will become a field of battle for the British and the French.⁸⁷

Newenhamin, Duigenanin ja Fosterin kaltaisten protestanttisten konservatiivien argumenteista voidaan nostaa esiin keskeisimmät arvot, joita irlantilaiset konservatiivit puolustivat. Konservatiivinen argumentointi Irlannin ja Britannian unionia vastaan pohjautui myös näihin arvoihin. Tärkein ja anti-unionistien keskuudessa universaalisti hyväksytty arvo oli sitoutuminen pitämään yllä brittiläistä valtiojärjestelmää ja sen

⁸⁵ *The Parliamentary Register*, Vol. 15, 245.

⁸⁶ “Patrick Duigenan” teoksessa Webb 1878.

⁸⁷ *The Parliamentary Register*, Vol. 15, 352. Viitattu teoksessa Kelly 2000, 213. Aristokraattinen vaikutusvalta tulee silloin karkotetuksi tästä kamarista; siitä tulee muodostumaan pelkkä demokraattinen kokoontuminen, ja mitä katolisempi sen demokraattisempi. Siinä tapauksessa voimme sanoa hyvästit kaikelle järjestykselle; kirkko ja valtio tulevat molemmat lakoamaan heidän edestään, seurauksena tulee olemaan välittömästi yritys kumota tämä monarkkinen hallinto Ranskan suojeluksessa olevaksi tasavallaksi, irrotettuna brittiläisestä imperiumista. Tämä maa tulee muodostumaan brittien ja ranskalaisten taistelukentäksi.”

kolmikantaista tasapainoa. Niin konservatiiviset kuin liberaalimmat anti-unionistit näkivät itsensä konstituution tasapainon puolustajina vastustaessaan unionia, ja vain suunta, josta konstituutiota uhattiin, oli eroava. Whigien maalaamissa uhkakuvissa unioni oli kruunun ja valtiojohdon yritys kaapata valta itselleen jättäen parlamentin alahuoneen, jotka miellettiin kansan oikeuksien puolustajina ilman poliittista vaikutusvaltaa. Konservatiivien mukaan uhkana taas oli kansan väkijoukkojen nousu sille liian suureen poliittiseen valtaan, joka johtaisi konstituution monarkkisen ja aristokraattisen osien kaatumiseen. Tästä olisi seurauksena silkka anarkia.

Toinen konservatiivien tärkeä arvo oli valtion instituutioiden, niin kirkollisten kuin siviili-instituutioiden, protestanttisuus. Ranskan vallankumouksen jälkeen katolisuuden uhka oli muuttanut luonnettaan. Aiemmin katolinen uhka oli tarkoittanut lähinnä jakobitismia, paluuta kuninkaan absoluuttisen vallan alle, ja katolisen kirkon leppymätöntä ”kerettiläisten” vainoa. Nyt uhkakuvana oli Irlannin vähäosaisten katolisten massa, joka valtaan päästessään toisi mukanaan ranskalaisten vallankumousideologian ja massojen tyrannian. Duigenan esitti tämän uhkakuvan katolisten valtaamasta parlamentista osuvasti edellisessä sitaatissa: ”Mitä katolisempi, sitä demokraattisempi.” Protestanttien oli toisin sanoen pakko pitää itsellään ainakin jonkinasteinen ylivalta, jotta brittiläinen valtiojärjestelmä olisi turvattu.

3.3. ”The British Connexion”

Kolmantena keskeisenä arvona, jonka myös whigit jälleen jakoivat konservatiivien kanssa, oli Irlannin valtiollinen yhteys Britannian kanssa osana brittiläistä imperiumia. Parlamenttiunionin vastustaminen ja Irlannin vapauden puolesta puhuminen ei tarkoittanut separatismia, vaan vuonna 1782 sovitun autonomian kunnioitusta. Poliittiset ryhmät olivat kuitenkin erimielisiä siitä, mikä Irlannin itsenäisyys ja vuosi 1782 varsinaisesti merkitsi. Se, minkälaisessa asemassa Irlanti oli brittiläisessä imperiumissa vuodesta 1782 lähtien, on ollut kiistanalainen kysymys niin aikalaispolitiikassa kuin historiankirjoituksessa nykypäiviin saakka. Irlannin status ennen unionia saatettiin ymmärtää kahdella tavalla. Brittiläisen imperiumin sisällä Irlanti nautti laajasta autonomiasta, joten maa saatettiin ymmärtää itsenäiseksi kuningaskunnaksi, jota yhdisti emämaahan jaettu historia, traditio ja yhteinen monarkki. Toisaalta vuoden 1782

muodollisen itsenäistymisen jälkeenkin kaikkien Irlannissa säädettyjen lakien oli saatava brittikabinetin hyväksyntä tullakseen voimaan. Lisäksi Britannian hallitusvallalla oli siinä määrin vaikutusvaltaa naapurimaansa asioihin, että Irlannista tulisi puhua ennemmin siirtomaana kuin erillisenä kuningaskuntana. Oliko Irlanti kuningaskunta vai kolonia? Irlannin poliittinen historia ennen unionia on siinä mielessä erityislaatuinen, että se oli hieman molempia:

Mielikuvat Irlannista kuningaskuntana ja siirtomaana vaihtelivat suhteellisesti riippuen eri valtaryhmien näkökannoista, muuttuen ajan kuluessa. Kumpikaan mielikuva ei syrjäyttänyt toista, molemmat ennemminkin elivät yhdessä herkässä tasapainossa poliittisten toimijoiden mielissä. Kummankin luomaan efektiin vaikutti sen kilpakumppanin läsnäolo.⁸⁸

Erityisesti irlantilaisiksi mielletävät yhteiskunnalliset vaikeudet on johdettavissa tähän samaan ongelmaan, Irlannin vaillinaiseen asemaan brittiläisen imperiumin sisällä. Irlannin autonomian ajan erilaiset poliittiset suuntaukset antoivat kukin erilaiset vastaukset tähän ongelmaan. *United Irishmen* -järjestön radikaalien mukaan Irlannin aito vapautuminen oli mahdollista vain täydellisesti irtautumalla Britannian vaikutusvallasta. Heidän vastauksenaan oli siis separatismi ja vapaan Irlannin muokkaaminen uusien vallankumouksellisten periaatteiden mukaisesti. Irlannin whigpuolueen poliitikot puolestaan uskoivat, ettei Irlannin täydellinen itsenäisyys ja paikka brittiläisen imperiumin osana sulkeneet toisiaan pois. Paras tie Irlannin vapaudelle ja vaurauden kasvulle oli itsenäinen poliittinen päätäntävalta ja yhteys Britanniaan, joka perustui lainsäädännön ja valtapoliittikan sijaan intressien yhteensopivuuteen ja maiden keskinäiseen hyväntahtoisuuteen. Konservatiivisempien ajattelijoiden mukaan yhteys Britannian kanssa oli välttämätön protestanttisen vallan ja omaisuuden säilyttämiseksi,

⁸⁸ Brady, Ciaran & Gillespie, Raymond (eds.) (1986) *Natives and Newcomers: Essays on the Making of Irish Colonial Society, 1534 – 1641*. Dublin: Irish Academic Press, s. 17. Viitattu teoksessa Curtin 2001, 270. ”The relative strength of these images of Ireland as kingdom and colony varied among the different power groupings in the island, and over time. Neither held sway to the exclusion of the other, each rather coexisted in a delicate balance in the minds of political actors. The effect of each was at all times influenced by the presence of its rival.”

vaikka se tarkoittikin jonkinasteisia uhrauksia Irlannin toiminnanvapaudessa.⁸⁹ Tästä huolimatta konservatiivit olivat whigien kanssa yhtä sitoutuneita taistelemaan Irlannin oman ja erillisen parlamentin puolesta, niin kuin se vuoden 1782 sopimuksessa oli määritelty.

Vuonna 1782 Irlannille myönnetty muodollisen itsenäisyyden merkitys oli kuitenkin jäänyt epäselväksi. Irlannissa valtaa pitävä protestanttinen eliitti oli ideologisesti patrioottinen, mutta silti tiiviisti sitoutunut brittiläiseen valtiojärjestelmään ja imperiumin hyvinvointiin. Itsenäisen Irlannin ja Britannian harmonisen yhteiselon jatkumisen merkiksi irlantilaiseen poliittiseen kielenkäyttöön yleistyi käsite ”brittiläinen yhteys” (*british connexion*).

Käsitteen käyttötarkoituksena oli tuoda ilmi Irlannin sitoutuminen vasta saadusta itsenäisyydestään huolimatta pitää kiinni maiden yhteisen historian aikana muodostuneista sitoumuksista sekä pitää ikuisesti yllä ystävällisiä suhteita. Brittiläisen yhteyden tärkeys nousi yleensä esiin silloin kun Irlannin parlamentin oli päätettävä jostakin Britannialle annettavasta tuesta, tai kun väiteltiin Irlannin autonomian laajentamisesta tai supistamisesta. Esimerkiksi marraskuussa 1783 pian itsenäistymisen jälkeen, Irlannin parlamentin keskustellessa sotilasvoimien vähentämisestä, käsite nousi esiin argumenteissa, joissa puolustettiin vahvan armeijan ylläpitämistä niin kotimaan kuin Britannian tukena. Brittiläisen yhteyden käsitteen merkitys ilmaistiin muistuttamalla, että Irlanti oli vapautumisensa yhteydessä tehnyt lupauksen ”seisoa tai kaatua Britannian rinnalla” (*stand or fall with Britain*). Kruununjuristi Barry Yelverton – jonka poliittinen panos Irlannin itsenäisyystaistelussa 1782 oli niin huomattava, että yksi tärkeimmistä itsenäisyyden tuoneista lakimuutoksista kantoi hänen nimeään⁹⁰ – määritteli brittiläisen yhteyden Irlannin sitoutumisena ”jakamaan brittiläinen

⁸⁹ Curtin 2001, 270 – 272.

⁹⁰ Niin kutsuttu Yelvertonin laki oli peruuttanut aiemman niin kutsutun Poyningin lain, jonka nojalla Britannialla oli oikeus tehdä Irlantia koskevia lakeja. Kelly 2004b.

konstituutio ja jakamaan maiden yhteinen kohtalo”.⁹¹ Henry Grattanin mukaan Irlannin sitoutuminen brittiläiseen yhteyteen oli kunnia-asia. Se ei ollut kiitollisuudenosoitus Britannian sille luovuttamasta itsenäisyydestä, sillä vuotta aikaisemmin saavutettu itsenäisyys oli saavutus, johon Irlanti oli aina ollut oikeutettu. Lupausta seistä tai kaatua Britannian rinnalla piti ennemmin ajatella kunnioituksena maiden vuosisataiselle liittosuhteelle, jonka hyödyistä Irlanti yhä nautti. Britannian verellä ja kullalla hankkima laaja kauppaimperiumi ulottui Länsi-Intiasta Afrikkaan ja aina Kaukoitään saakka ja Irlanti pääsi tästä osalliseksi tasavertaisena osapuolena, Britannian laivaston ja armeijan suojeluksessa.⁹²

Irlannin ja Britannian yhteydestä muodostui myöhemmin 1780 ja -90 luvuilla fraasi, jolla voitiin ilmaista sitoutumista vuoden 1782 konstituutioon ja joka löytyi yhtä lailla konservatiivien kuin kruunun vallan laajentamisyriytyksiä vastustavien reformaattoreiden sanavarastossa. Varakuninkaan johtaman hallituksen puolestapuhujien puheakteissa brittiläisen yhteyden käsite toimi yleensä muistuttajana vuonna 1782 tehdystä lupauksesta seistä tai kaatua Britannian rinnalla, tai joskus myös varoituksena sisarkuningaskuntien suhteen haavoittuvaisuudesta. Reformaattoreiden kielenkäytössä käsite ilmaisi Irlannin yleistä sitoutumista pysyä Britannian rinnalla sen kehittäessä imperiumiaan ja tulevissa kriiseissä. Britannian yhteys miellettiin tässä yhteydessä kunnia-asiana ja henkisenä sitoumuksena, eikä sinänsä poliittisena kysymyksenä. Tämä tarkoitti, että Britannian yhteys ei ollut este Irlannin laajemmalle autonomialle.

Lupaus pysyä Britannian rinnalla nousi esiin aina, kun Irlannin autonominen asema tuli kiistanalaiseksi. Itsenäistymisen jälkeen merkittävin Irlannin autonomian laajuuden kyseenalaiseksi asettanut tilanne oli vuoden 1788 – 1789 sijaishallitsijakriisi. Marraskuussa 1788 kuningas Yrjö III:ta aika ajoin piinannut mielisairaus paheni siihen pisteeseen, että hän oli kykenemätön johtamaan maata. Tämä aiheutti William Pittin hallitukselle vakavan ongelman, sillä sijaishallitsijaksi oli nousemassa kruununperijä,

⁹¹ *Parliamentary Register*, Vol. 2, 75 – 76.

⁹² *Parliamentary Register*, Vol 2, 84.

Walesin prinssi, joka avoimesti vastusti hallituksen politiikkaa ja suosi Charles James Foxin johtamaa whig-oppositiota. Hallituksen strategia yrittää torjua tämä uhka oli tuoda parlamentin käsiteltäväksi laki, joka olisi myöntänyt prinssille rajoitetut sijaishallitsijan oikeudet, jotka vielä määriteltäisiin erikseen parlamentin toimesta. Samalla hallitus toivoi kuninkaan tilan paranevan ennen lain voimaantuloa. Whigit puolestaan joutuivat toimimaan vastoin puolueen perinteistä kantaa, jonka mukaan parlamentilla oli oikeus muuttaa kruununperimystä, ja vaatimaan hallitusta kunnioittamaan prinssin kiistatonta oikeutta kruunuun.⁹³ Irlannin varakuningas, Buckinghamin markiisi, uskoi että oli sopivaa kunnioittaa irlantilaisten itsenäisyyttä ja antaa paikallisen parlamentin viedä läpi sen oma sijaishallitsijalaki. Tämä antoi Irlannin parlamentille tilaisuuden vahvistaa oma autonomiansa, johon se myös tarttui äänestämällä läpi adressin, joka antoi Walesin prinssille täydet sijaishallitsijan oikeudet. Sijaishallitsijan nimityksestä muodostui maiden välinen konstitutionaalinen kriisi. Jos Irlanti olisi vain kärsivällisesti odottanut brittiparlamentin päätöstä sijaishallitsijan valtaoikeuksista, se olisi käytännössä myöntänyt olevansa Britannian parlamenttia alempiarvoisempi lainsäädäntöelin. Toisaalta poikkeaminen Britannian linjasta avasi periaatteellisen mahdollisuuden, että Irlanti saattaisi tulevaisuudessa rikkoa ainoan maiden välisen linkin, yhteisen monarkin muodostaman personaaliunionin, valitsemalla itselleen eri monarkin kuin Britannian kuningas.⁹⁴

John Fitzgibbon, joka toimi tuolloin kruununjuristin virassa, toi esiin tämän vaaran Irlannin parlamentin keskustellessa sijaishallitsijan valtaoikeuksista. Irlantilaiset saattoivat nyt vain haluta myöntää sijaishallitsijuuden sen lailliselle saajalle hieman nopeammin ja erilaisin ehdoin kuin Britannian parlamentti. Näin menettelemällä he tulisivat kuitenkin jättämään oven auki mahdollisuudelle, että jossain tulevassa sijaishallitsijakriisissä Irlannin parlamentti menisi pidemmälle ja valitsisi kokonaan eri kuninkaan:

⁹³ Keir 1969, 377; Connolly 2008, 423.

⁹⁴ Connolly 2008, 423 – 424; Bartlett 2011, 198.

If the address of both houses can invest the Prince of Wales with royal power in this country, the same address could convey the same power to Louis XVI, or to his Holiness the Pope.⁹⁵

Fitzgibbon oli jo aiemmin keskustelussa muistuttanut samojen irlantilaisten parlamentaarikkojen, jotka nyt yrittivät ajaa Irlantia enemmän itsenäiseksi ja enemmän erilleen Britannian vaikutuspiiristä, vuonna 1782 tehdystä lupauksesta:

Give me leave in this place to remind gentlemen of the language they held with England in the day they asserted their freedom – “Perpetual connexion – common fortune – we will rise or fall with England – we will share her liberty, and we will share her fate.” We did then applaud the manly policy of England, but now we will not condescend to receive information from her.⁹⁶

Muistutus itsenäisyyden vahvistamisen yhteydessä tehdyistä lupauksista oli samalla syytös niitä poliitikoita kohtaan, jotka nyt yrittivät tieteen tahtoen poiketa Britannian linjasta. Fitzgibbonin mukaan Irlannin sitoutuminen Britannian kohtaloon ei ollut pelkästään kunnia-asia, vaan yksi vuoden 1782 ”perustuslain” pykälästä. Irlannin itsenäisyyden vahvistaminen maiden välisen yhteyden kustannuksella oli toimimista vastoin yhtä niistä periaatteista, joille itsenäistyminen oli alun perin perustunutkin.

Irlantilaisten whigien puheissa brittiläisen yhteyden idea ei ollut yhtä keskeisenä arvona kuin konservatiiveilla. Puolueen keskeisenä projektina oli paitsi kruunun myös brittiparlamentin vaikutusvallan supistaminen Irlannissa. Whigit eivät olleet separatisteja, mutta pyrkivät vahvistamaan Irlannin itsenäisyyttä siihen pisteeseen, että

⁹⁵ *Parliamentary Register*, Vol 9, 131. “Jos molempien kamarien antama puheenvuoro voi myöntää Walesin prinssille kuninkaan oikeudet tässä maassa, samoilla puheenvuoroilla voitaisiin sama valta myöntää Ludvig XVI:lle tai Hänen pyhyydelleen Paaville.”

⁹⁶ *Parliamentary Register*, Vol. 9, 49 – 50. “Sallikaa minun tässä vaiheessa muistuttaa hyviä herroja kielestä jolla he puhuivat Englannin kanssa sinä päivänä kun he vahvistivat vapautensa – ‘katkeamaton yhteys – yhteinen kohtalo – me nousemme ja kaadumme Englannin kanssa – jaamme sen vapauden, ja tulemme myös jakamaan sen kohtalon.’ Me ylistimme silloin Englannin miehuullista toimintatapaa, mutta nyt emme suvaitse edes vastaanottamaan tietoa maalta [sen tarpeista].”

sisarkuningaskuntien parlamentit olisivat täysin tasa-arvoiset. Brittiläisen yhteyden käsite kuului irlantilaisten whigien poliittiseen ohjelmaan, mutta vain taustaoletuksena. Parlamenttipuheissa sitoutuminen maiden yhteiseen tulevaisuuteen ja lupaus jakaa Britannian kohtalo alkoivat 1790-luvun alussa olla whig-puhujilla sisällöttömämpää kuin mitä se oli ollut itsenäisyyden alkuvuosina. Ilmaukset kuten ”seistä tai kaatua Britannian kanssa” tai ”*British connexion*” kertoivat irlantilaisten whigien puheissa tausta-ajatuksesta. Niillä haluttiin vakuuttaa vastapuoli siitä, että whigit pitivät maiden välistä yhteyttä yhä arvossaan, mutta se ei silti estänyt heitä vaatimasta Irlannille laajempaa autonomiaa ja Britannian valtiojohdon harjoittaman epävirallisen manipuloinnin (korruption) lopettamista.

John Philpot Curran, joka oli sijaishallituskriisissä puhunut Walesin prinssin täyden käskyvallan puolesta ja tulisi nousemaan yhdeksi merkittävimmistä irlantilaisten radikaalien puolustajista,⁹⁷ suoritti tämänkaltaisen puheaktin maaliskuussa 1790 parlamentin keskustellessa virkamiesten vastuullisuuslaista:⁹⁸

In the year 1782, when you rose the ally of a respectable nation, equal in character, equal in constitution, and resolved to stand or fall on that ground with the British empire, what were the measures proposed for the performance of that great covenant (...) ? – a wise and just administration – virtuous not only for the purpose of supporting your rising commerce, but to support you while your new raised constitution should form and gain strength. Let us enquire how far we have guarded the precious deposit of the public trust; (...) whether since the year 1783, we have guarded the constitution by honourable means, or suffered a British minister to re-assume by corruption, that power which he had resigned to the constitution.⁹⁹

⁹⁷ Kelly 2004a.

⁹⁸ *The journals of the House of Commons of the kingdom of Ireland*, Vol. 13, 205.

⁹⁹ *Parliamentary register*, Vol. 10, 405. “Vuonna 1782, kun te nousitte kunnioitettava kansakunnan liittolaisiksi, luonteeltaan tasa-arvoisiksi, konstituutioltaan samanlaisiksi, ja päätitte näin siesta tai kaatua brittiläisen imperiumin mukana, mitkä olivat ne toimenpiteet joilla tuo suuri liitto saataisiin aikaan (...) ? – viisas ja oikeudenmukainen hallinto – jonka ei pitänyt palvella ainoastaan nousevaa kauppaanne, vaan

Curran jatkoi nostamalla esiin joukon epäkohtia ja korruption muotoja, joiden avulla Britannian hallinto yhä piti Irlantia tiukasti otteessaan: nostamalla virkamiesten palkkoja, perustamalla uusia virkoja ja ottamalla jo vanhentuneita virkoja uudelleen käyttöön sekä myymällä päärinarvoja.¹⁰⁰ Puhuessaan vuoden 1782 lupauksista Curran esitti sitoumuksen seistä tai kaatua imperiumin kanssa ikään kuin sivuhuomautuksena, fraasina, joka poliittisen oikeaoppisuuden nimissä tuli toistaa, jotta sitä seuraava hallintoa arvosteleva puhe ei kuulostaisi liian radikaalilta. Tarkoitus oli ilmaista puhujan olevan korjaamassa, ei syrjäyttämässä perustettua konstituutiota. Curranin puhe painotti enemmän huomautuksia Irlannin ja Britannian tasa-arvoisuudesta: ”equal in character, equal in constitution.” Britannialla oli siis yhtäläillä velvollinen kunnioittamaan Irlannin itsemääräämisoikeutta kuin Irlanti oli velvollinen säilyttämään maiden konstitutionaalinen suhde.

Muutamaa vuotta myöhemmin parlamentin väitellessä katolisten oikeuksien laajentamisesta George Ponsonby viittasi maiden yhteyteen samalla tavoin sivuhuomautuksena, tuoden kuitenkin samassa lauseessa esiin monien puoluemiestensä epäluottamuksen Britannian hallintoa kohtaan:

I am sincerely attached to the connexion of the two countries, and I love the people of England as much as any man, but I will never agree to sacrifice the rights or the interests of this my native country to the schemes of any English minister.¹⁰¹

myös tukea teitä sillä aikaa kun teidän vastaperustettu konstituutionne haki muotoaan ja kasvoi vahvaksi. Tarkastelkaamme miten hyvin olemme suojelleet meille asetettua, kallisarvoista julkista luottamusta; (...) olemmeko vuoden 1783 jälkeen suojelleet konstituutiota kunniallisesti, vai olemmeko antaneet brittiläisen ministerin ottaa korruption keinoin takaisin sen vallan, jonka hän oli luovuttanut konstituutiolle?”

¹⁰⁰ *Parliamentary register*, Vol. 10, 406.

¹⁰¹ *Parliamentary register*, Vol. 13, 62. “Olen vilpittömästi kiintynyt näiden kahden maan yhteyteen, ja rakastan Englannin kansaa siinä missä ketä tahansa ihmistä, mutta en ikinä suostu uhraamaan tämän synnyinmaani oikeuksia tai etuja kenenkään englantilaisen ministerin juonien edessä.”

Ponsonby puolusti täysien kansalaisoikeuksien myöntämistä katolisille ja syytti Englannin hallintoa katolisten ja protestanttien yllyttämisestä keskinäiseen vihanpitoon. Aiemmin samassa puheessa Ponsonby käytti luovasti hyväkseen ilmaisun ”stand or fall [with England]” yleistä tunnettuutta ja antoi sille uuden merkityksen:

Some Irishmen, perhaps, might think there was danger in gratifying the Catholics in their present demands. He thought there was none, and that it should be done frankly and cordially. They are Irish, he said, and I am Irish; and with the prosperity or adversity of this, our common country I will rise and fall.¹⁰²

Käyttämällä tunnettua fraasia, jolla oli perinteisesti ilmaistu arvostusta ja sitoutumista Irlannin ja Britannian liittosuhdetta kohtaan uudenlaisessa kontekstissa, Ponsonbyn voidaan sanoa tietyllä tapaa kaapanneen käsitteen tehostamaan retorisesti omaa kantaansa. Ponsonby nosti puheaktillaan brittiläisen yhteyden käsitteen rinnalle Wolfe Tonen idean yhteisestä irlantilaisuudesta, joka ei katsonut uskontokuntaa.¹⁰³ Sanoessaan ”nousevansa ja kaatuvansa yhteisen maamme puolesta” Ponsonby – paitsi että toi radikaalin idean uudella ja luovalla tavalla parlamentin tietoisuuteen – teki myös normatiivisen arvostelman hallituksen kansanedustajista: oman uskontokunnan kuoreen vetäytymisen ja omien materiaalistien etujensa ajattelun sijaan hallituksen kansanedustajien tulisi ennemmin muistaa, kuten Ponsonby itse, oma irlantilaisuutensa, joka yhdistää heidät katolisiin maanmiehiinsä vahvemmin kuin mitä protestanttinen uskonto heistä erottaa.

Kahden kuningaskunnan malli Irlannin ja Britannian suhteissa oli ollut epätäydellisesti määritelty jo Irlannin itsenäisyyden alusta lähtien. Irlannin oikeudet ja velvollisuudet

¹⁰² *Parliamentary register*, Vol. 10, 406. “Jotkut irlantilaiset, kenties, saattavat ajatella olevan vaarallista myöntyä näihin katolisten vaatimuksiin. Hänen mielestään siinä ei ollut minkäänlaista vaaraa, ja vaatimuksiin tulisi myöntyä suoraselkaisesti ja sydämellisesti. He ovat irlantilaisia, sanoi hän, ja minä olen irlantilainen; ja tämän yhteisen maamme kukoistuksessa ja epäonnessa minä tulen nousemaan tai kaatumaan.”

¹⁰³ Tone 1791, 26. “The three great sects blended together, under the common and sacred title of Irishman.”

imperiumin sisällä olivat jääneet määrittelemättä lukuisista yrityksistä huolimatta, ja maiden välinen liittosuhde oli aina parlamenttiunionikeskusteluun saakka epävarmalla pohjalla. Ranskan vallankumouksen myötä kuningaskuntiin levinneet radikaalit ideat sekä *United Irishmen* -järjestön separatistinen liikehdintä 1790-luvulla ajoi kahden kuningaskunnan mallin yhä vaarallisemmille vesille. Lojalistisessa ajattelussa brittiläisen yhteyden käsite kuitenkin säilyi osana poliittista oikeaoppisuutta. Irlannin ja Britannian läheistä suhdetta ja sen toivottavuutta pidettiin niin itsestään selvänä, ettei anti-unionististen kirjoittajienkaan tarvinnut, kuten Farnhamin jaarli Barry Maxwell kirjoitti, perustella sitä erikseen.¹⁰⁴ Se, minkälainen liittosuhde olisi paras maiden välisen yhteyden säilyttämiselle, oli kuitenkin yhä lopullisesti määrittelemättä.

Unionin kannattajat käyttivät tätä epävarmuutta hyväkseen argumenteissaan. Edward Cooke toi *Arguments for and against the Union* pamfletissaan julki epäilykset, joita varmasti kaikilla poliittisilla toimijoilla Irlannin meren molemmin puolin oli ollut itsenäisyyden alusta lähtien. Vuoden 1782 sopimus oli perustavanlaatuisesti viallinen, koska se ei toteuttanut kunnolla niin Britannian kuin Irlanninkaan intressejä. Vallalla olevissa järjestelyissä Irlanti oli *de facto* unionissa Britannian kanssa, mutta asian tunnustaminen ja loppuunsaattaminen lainsäädännöllisesti riisti mahdollisuuden nauttia tämän unionin eduista. Lista tavoista, joilla Irlanti pysyi itsenäisestä parlamentistaan huolimatta Britannian talutusnuorassa, oli merkittävä. Irlannin kuningas – kuten Skotlannin kuningas ennen yhdistymistä Englannin kanssa – on pysyvästi toisessa maassa. Molempien maiden ulko- ja sisäpoliittinen johto tapahtui Britannian ministereiden toimesta. Kruunun jakamat suosionosoitukset ja nimitysoikeudet, joita piti hallussaan aina englantilainen varakuningas, takasivat vahvan brittiläisen vaikutusvallan Irlannin virkamiehistöön ja parlamenttiin.¹⁰⁵ Irlannin itsenäinen parlamentti oli parhaimmillaankin voimaton vaikuttamaan Britanniassa tehtäviin päätöksiin, jotka kuitenkin viime kädessä sitoivat myös Irlantia. Tässä mielessä parlamenttien yhdistäminen ja irlantilaisen edustuston tuottaminen poliittisen

¹⁰⁴ Maxwell 1800, 1.

¹⁰⁵ *Arguments for and Against an Union between Great Britain and Ireland, considered*, 1798, 10.

päätöksenteon keskiöön Lontooseen tarjoisi irlantilaisille paremmat vaikutusmahdollisuudet kuin erillinen parlamentti, joka oli kuitenkin suurissa määrin riippuvainen vieraan maan poliittisista päätöksistä. Lisäksi imperiumin yhtenäisyys oli alituisessa vaarassa, jos Irlannin ja Britannian parlamenttien välille tulisi erimielisyyttä yhteiskunnallisten tai ulkopoliittisten kriisien hoidossa.

Anti-unionistien vastaus tähän oli korostaa vuoden 1782 päätöksen asemaa Irlannin itsenäisyyden ”perustuslakina” (*Constitution of 1782*) ja ”viimeisenä sovitteluna” (*final adjustment*) maiden välisessä konstitutionaalisessa suhteessa. Henry Grattan perusteli vuonna 1800 anti-unionistista kantaansa mittavassa puheessa, jonka tarkoitus oli todistaa vuoden 1782 sopimuksen todellakin olleen viimeinen sana Irlannin ja Britannian valtasuhteista.¹⁰⁶ George Ponsonbyn ensimmäisessä unionia koskevassa parlamenttikeskustelussa esittämässä lisälausekkeessa vuonna 1782 saavutettu itsenäisyys oli muotoiltu ”Irlannin kansan kiistattomaksi synnyinoikeudeksi” ja jonka täyttymisen Iso-Britannian kruunu ja parlamentti olivat molemmat ”tunnustaneet ja ratifioineet.”¹⁰⁷

Grattanan ja whigien tavoite oli vastata unionistien haasteeseen, jonka mukaan kahden parlamentin malli imperiumin sisällä olisi vaaraksi maiden yhteydelle. Hän kuvaili vuoden 1782 neuvottelija yksityiskohtaisesti ja sitä, miten Irlannin saadessaan itsenäisyytensä kumpikin osapuoli oli yhteisellä päätöksellä sopinut, ettei uusia konstitutionaalisia vaatimuksia enää tehtäisi kumpaankaan suuntaan. Tässä mielessä vuoden 1782 sopimusta voitiin pitää lopullisena suhteiden sovitteluna, jossa maat yhdessä vannoutuivat noudattamaan yhtenäisen imperiumin ja kahden parlamentin periaatteita. Grattan ei kuitenkaan antanut vastausta avoimeen kysymykseen: miten nämä kaksi ainakin näennäisesti yhteen sovittamatonta periaatetta saataisiin toimimaan

¹⁰⁶ Grattan 1800, 3 – 7.

¹⁰⁷ *Debate in the House of Commons (...) 22nd and 23rd of January, 1799* 1799, 7. “Undoubted birthright of the people of Ireland to have (...) [an] independent legislature (...) as (...) acknowledged and ratified by his majesty and the parliament of Great Britain.”

käytännössä? Ainoa varmenne, jonka Grattan pystyi esittämään yhtenäisen imperiumin ja kahden parlamentin periaatteiden toteutumiseksi, olivat neuvotteluissa käytetyt sanamuodot ja termi ”lopullinen”. Cooke puolestaan argumentoi vastaan nostamalla esiin konkreettisia esimerkkejä valtioista, jotka olivat kaatuneet samankaltaiseen valtiolliseen hajanaisuuteen. Puola-Liettuan jako ja Yhdistyneiden Alankomaiden kaatuminen vuonna 1795 olivat molemmat seurausta näiden maiden hajanaisuudesta ja tilanteesta, jossa valtion sisällä vaikuttaa useita suvereneja (*imperium in imperio*).¹⁰⁸

Nancy Curtin on kutsunut Grattantin ja irlantilaisten whigien politiikkaa ideologiaksi, joka kieltäytyi näkemästä tosiasioita. Vaikka Irlannin sitoutuminen asemaan brittiläisen imperiumin osana teki siitä käytännöllisesti katsoen siirtomaan, whigit pitivät yhä kiinni ajatuksesta, että Irlanti voisi olla jotain muuta: itsenäinen kuningaskunta vieraan kuningaskunnan sisällä. Koloniaalinen asema imperiumissa ja itsenäinen lainsäädäntö olivat ristiriidassa, jonka olemassaoloa whigit eivät voineet myöntää.¹⁰⁹

Konservatiivisempien anti-unionistien argumentit unionia vastaan olivat varmemmalla pohjalla, koska he olivat valmiita tinkimään Grattantin vaatimasta Irlannin täydellisestä autonomiasta. John Foster onnistui esittämään konkreettisesti, miten autonominen Irlannin parlamentti ja sen osallisuus imperiumissa voitiin saattaa ymmärrettävästi yhteen.¹¹⁰ Parlamentin keskustellessa John Fitzgeraldin esittämästä sijaishallituslaista 11. huhtikuuta 1799 Foster piti puheen, jossa hän pyrki osoittamaan, ettei vuoden 1782 sopimus jättänyt maiden välistä yhteyttä pelkästään hyvän tahdon ja kuninkaan personaaliunionin varaan. Irlanti oli tuolloin suostunut imperiaalisen suhteen pienempänä osapuolena rajoittamaan autonomiaansa, jotta yhteys emämaahan ei vaarantuisi. Kaikkien Irlannin parlamentin säätämien lakien piti saada Britannian valtiojohdon hyväksyntä. Tämä loi maiden välille niin symbolisen, teoreettisen kuin

¹⁰⁸ *Arguments for and Against an Union between Great Britain and Ireland, considered*, 1798, 12.

¹⁰⁹ Curtin 2001, 271 – 276.

¹¹⁰ Connolly 2008, 489.

käytännöllisenkin siteen. Näin imperiumin turvallisuus ei jakaantunut vaan pysyi Britannian valtiojohdon käsissä. Hyväksymällä Irlannin lait Britannian ministerit tulivat käytännöllisesti katsoen vastuullisiksi, jos Irlannissa koskaan saatettaisiin voimaan imperiumin voimaa tai turvallisuutta uhkaava laki:

Securing the continuance of [the british] connection, by making the British Minister answerable to the British nation, if any Law should receive the Royal assent in Ireland, which could in any way injure the empire, be incompatible with its imperial interests, or tend to separate Ireland from it.¹¹¹

Fosterin argumentointi onnistui vastaamaan Cooken ja muiden unionistien esittämään haasteeseen kahden parlamentin vaarallisuudesta imperiumin yhtenäisyydelle paremmin kuin whigien, koska konservatiivit ja lojalistit saattoivat lähtökohtaisesti hyväksyä Britannian ja Irlannin lainsäädäntöjen epätasa-arvoisen suhteen. Whigien pyrkimys Irlannin autonomian laajentamiseen ja Britannian niin laillisen kuin instituutioiden ulkoisen vaikutusvallan vähentämiseen ei loppujen lopuksi palvellut Irlannin parlamentin itsenäisyyden säilyttämistä, koska se herätti epäilyksiä kahden parlamentin kyvystä tulla yhtenäisiin päätöksiin tulevaisissa kriiseissä.

Lakimies Richard Jebb¹¹² oli valmis rajoittamaan Irlannin autonomiaa vielä sen hetkisiä rajoituksia enemmän, jotta kahden parlamentin malli maiden välillä saataisiin toimivaksi. Jebbin argumentti oli vastaus Cooken *Arguments* -pamfletin väitteeseen, että Irlannin kehittyminen yhä voimakkaammaksi tekijäksi politiikan ja talouden saralla herätti epäilyksiä brittipoliitikoissa. Cooken mukaan maiden välinen suhde säilyi vain, jos Irlanti pysyi suhteen heikompana osapuolena. Brittihallinnon pelkona oli, että Irlanti

¹¹¹ Foster 1799, 24. “Brittiläisen yhteyden jatkuvuus on turvattu asettamalla Britannian [pää]ministeri vastuulliseksi brittiläisen kansakunnan edessä, jos yksikään laki – joka voisi millään tavoin vahingoittaa imperiumia, olla imperiumin intressien vastainen, tai johdattaa Irlannin eroamaan siitä – saisi kuninkaallisen hyväksynnän Irlannissa.”

¹¹² *A report of the debate of the Irish bar 1799, 2.*

kasvaksi ”liian voimakkaaksi hallita”.¹¹³ Jebb vastasi tähän periaatteessa myöntämällä, että osa Irlannin parlamentin päätöksenteosta olisi paras sitoa Britannian parlamentin päätöksiin. Asiat, joissa Irlannin tulisi ehdottomasti seurata Britanniaa, olisivat välittömästi imperiumin kohtaloon liittyvät kysymykset. Irlannin tuli Jebbin mukaan seurata Britanniaa sodan ja rauhan, maiden keskinäisen kaupan sekä uskonnollisten kysymysten osalta. Irlannin tulisi myös osallistua Englannin, joka käytännössä vastasi koko imperiumin puolustuksesta, valtiovelan maksuun.¹¹⁴ Unionistit saattoivat vastata näiden ehdotusten käytännössä tarkoittavan parlamenttiunionia kutsumatta sitä sillä nimellä. Jebbin mukaan Irlanti kuitenkin säilyttäisi keskeisimmän osan itsenäisestä luonteestaan: sen kansalla olisi riittävän voimakas alahuone vastustamaan toimeenpanevan vallan pyrkimyksiä – verrattuna unionin jälkeiseen tilanteeseen, jossa brittikansanedustajia olisi viisi yhtä irlantilaista kansanedustajaa vastaan.¹¹⁵

Konservatiivien ja lojalistien voidaan sanoa hyväksyneen tosiasiat linjassaan: Irlanti oli maista heikompi ja siksi sen piti myös olla valmis joustamaan tietyssä määrin valtiollisessa päätöksenteossa. Irlanti luopui pienestä osasta itsenäisyyttään, jotta sen suurempi kansallinen vapaus voisi säilyä. Itsenäisyyden lievä rajoittaminen imperiumin turvallisuuden ja brittiläisen yhteyden nimissä oli hyväksyttävä uhraus, koska se antoi maiden väliselle yhteydelle konkreettisen turvan. Lakimies ja kansanedustaja William Saurinin mukaan Irlannin rajoitettu itsenäisyys oli tosi-asia joka oli vain hyväksyttävä:

If I were to put my finger on any circumstance as peculiarly unfortunate arising from our Union and Connexion with Great Britain, it would be the imperfect nature of our

¹¹³ *Arguments for and Against an Union between Great Britain and Ireland, considered*, 1798, 19; Jebb 1798, 22. “Too powerful to be governed.”

¹¹⁴ Jebb 1798, 24 – 25.

¹¹⁵ Jebb 1798, 27.

executive government; but as that is unavoidable, and part of the price we pay for our Union and Connexion with Great Britain, I do not wish to dwell on it.¹¹⁶

Itsenäisyyden rajoittaminen oli kuitenkin vielä kaukana oman parlamentin ja maan vapauden luovuttamisesta toisen maan haltuun. Foster toisti kantansa 17. helmikuuta 1800 parlamentin keskustellessa jälleen unionin mahdollisuudesta. Se, että Irlannissa säädetyt lait vaativat Britannian hyväksynnän, ei tarkoittanut Irlannin alistumista suuremman naapurinsa edessä. Irlannin parlamentti oli yhä ainoa legitiimi lainsäätävä, kun taas ennen vuoden 1782 itsenäistymistä Britannian parlamentilla oli ollut oikeus säätää myös Irlantia koskevia lakeja. Lisäksi Britannian valtiojohto ei ollut vielä koskaan käyttänyt veto-oikeuttaan. Britannian vaikutusvalta Irlannin lainsäädäntöön oli siis käytännössä vain ”teoreettinen”.¹¹⁷

Richard Jebbin ehdotukset Irlannin autonomian rajoituksista brittiläisen yhteyden turvaamiseksi eivät jääneet unionisteilta huomaamatta. William Johnson – joka oli yksi niistä unionisteista jotka tulivat vuonna 1799 kansanedustajiksi hallinnon harjoittaman korruption kautta¹¹⁸ – tarttui Jebbin laajoihin myönnytyksiin omassa pamfletissaan, osoittaen näin anti-unionistienkin periaatteessa kannattavan Irlannin tietynasteista alistumista Britannian johdettavaksi:

If the countries do not agree, and they cannot agree without submission on one part, the connexion, with very little assistance from treason and disaffection, is at an end for ever. Indeed so obvious does this appear to the honest opposers of an Union, for I do

¹¹⁶ Saurin 1800, 21. ”Jos minun pitäisi osoittaa jokin erityisen valitettava seikka joka johtuu meidän unionista ja yhteydestämme Britannian kanssa, se olisi hallintomme toimeenpanevan elimen epätäydellinen luonne; mutta sen ollessa välttämätön paha, ja se hinta minkä me maksamme unionista ja yhteydestämme Britannian kanssa, en halua puhua siitä sen enempää.”

¹¹⁷ Foster 1800b, 3 – 4.

¹¹⁸ Wilkinson 1997, 227; Geoghegan 2003, 139. Johnson tuli Roscommonin kauppalan edustajaksi paikastaan luopuneen anti-unionisti Henry Moore Sandfordin tilalle. Sandfordille oli tarjottu pääärinarvoa vastineeksi edustajanpaikastaan.

not deny there are many such, that Mr. Jebb, whose candour, sincerity and good sense, those who differ most in opinion from him, are ready to allow, proposes certain regulations between the two countries, to guard against the effect of a difference of opinion upon such imperial questions as may arise between them - and how does he do this? why, by an absolute surrender to the Parliament of England of the Purse and the Sword of this nation.¹¹⁹

Johnsonin vasta-argumentin mukaan Jebbin esittämät myönnytykset eivät kuitenkaan korjaisi Irlannin ja Britannian suhdetta täydellisesti. Vaikka Irlanti sitoutettaisiin seuraamaan Britannian päätöksiä imperiumia koskevissa asioissa, yhteys jäisi silti turvaamatta. Tämä johtui siitä, että yhteys oli riippuvainen paitsi parlamenttien harmonisesta yhteistoiminnasta myös toimeenpanevan vallan eli monarkin toiminnasta. Sijaishallitsijakriisi oli jo aiemmin tuonut esiin teoreettisen mahdollisuuden, että Irlanti ja Britannia valitsisivat eri monarkin. Kahden parlamentin mallissa oli myös toinen huono puoli: erilliset parlamentit eivät voineet tukea toisiaan mahdollisessa tilanteessa, jossa toimeenpaneva valta yrittäisi sortaa kansaa. Johnson kuvitteli esimerkiksi skenaarion, jossa Jaakko II olisi samalla tavoin tavoitellut valtakunnan katolilaistamista, mutta keskittänyt yrityksensä ainoastaan Irlantiin. Jos Irlannin parlamentti olisi tuohon aikaan ollut itsenäinen, ei Englannin parlamentti olisi voinut puuttua asiaan ja auttaa ylläpitämään protestanttista konstituutiota Irlannissa. Tästä olisi seurannut Englannin ja Irlannin välisen yhteyden rikkoontuminen tavalla tai toisella, ja Irlannin konstituutio olisi muuttunut. Näin maiden välinen konstitutionaalinen linkki olisi rikkoutunut, tai Irlannin parlamentti olisi tyranniaa vastustaessaan ottanut haltuunsa oman

¹¹⁹ Johnson 1800, 11 - 12. ”Jos maat eivät pääse yhteisymmärrykseen, ja ne eivät voi päästä yhteisymmärrykseen ilman että toinen puoli alistuu, [maiden välinen]yhteys, maanpetoksen tai levottomuuksien pienelläkin avustuksella, tulee päättymään ikuisesti. Tämä seikka vaikuttaa tosiaankin niin itsestään selvältä unionin kunniallisille vastustajille – sillä en kiellä etteikö heitä olisi moniakini sellaisia – että Hra. Jebb, kenen vilpittömyys, rehellisyys ja järkevyys – he, jotka eriävät hänen mielipiteistään ovat valmiita myöntämään – ehdottaa tiettyjä säännöksiä näiden kahden maan välille, jotka suojaisivat niiden välille mahdollisesti imperiumia koskevissa kysymyksissä nousevien mielipideerojen vaikutuksilta – ja miten hän sen tekisikään? Luovuttamalla täydellisesti tämän maan kukkaron ja miekan hallinnan Englannin parlamentille, tietenkin.”

kuningaskuntansa toimeenpanevan vallan. Tässäkin tapauksessa maita yhdistävä personaaliunioni olisi rikkoutunut.¹²⁰

Johnson luonnehti Irlannin ja Britannian vuonna 1782 määriteltyä, pelkkään yhteiseen monarkkiin perustuvaa liittoa ”anomaaliseksi”. Jo se tapa, jolla Irlannin ja Britannian yhden monarkin ja kahden parlamentin malliin oli päädytty, oli ainutlaatuinen. Tilanne muistutti Johnsonin mukaan sitä suhdetta, joka Skotlannilla ja Englannilla oli ollut ennen parlamenttiunionia. Tämä luonnoton tilanne johtui kuitenkin historiallisesta sattumasta, joka oli saattanut kaksi eri kuningaskuntaa saman monarkin alle. Skotlannin ja Englannin unioni oli Johnsonin mukaan ”parannuskeino”, joka otettiin heti käyttöön, kun maat olivat siihen valmiita. Irlanti oli taas tieteen tahtoen hakeutunut samaan anomaaliseen tilaan oman itsenäistymisensä yhteydessä. Yhteisen monarkin yhdistämien kuningaskuntien liitto oli Johnsonin mukaan fundamentaalisesti viallinen. Se ei voinut toimia, koska Irlanti – joka oli selkeästi kahdesta kuningaskunnasta heikompi – joutui kuitenkin alistumaan Britannian johtoon, esimerkiksi imperiumia koskevilla kysymyksillä. Teoreettinen itsenäisyys toi näin vääjäämättä mukanaan tosiasiallisen alistumisen. Tämä fundamentaalinen vika johtaa puolestaan heikomman osapuolen katkeroitumiseen ja alituisiin pyrkimyksiin saavuttaa teorian lupaama aktuaalinen itsenäisyys, jotka puolestaan nakertavat vallitsevaa liittosuhdetta.¹²¹ Johnsonin näkemys kahden Irlannin ja Britannian personaaliunionin perimmäisestä viasta oli toimiva argumentti parlamenttiunionin puolesta, koska se tarjosi yhtenäisen selityksen vuoden 1785 kauppaneuvotteluiden ja vuoden 1789 sijaishallitsijakriisin kaltaisille konstitutionaalisille kriiseille.

Parlamenttiunioni näyttäytyi brittiläisestä näkökulmasta käsin ainoalta keinolta varmistaa Irlannin pysyminen imperiumissa. Irlannin itsenäisyys tulisi aina olemaan mahdollinen lähtökohta maiden välisille eturistiriidoille ja pahimmassa tapauksella imperiumin hajoamiselle. Poliittisena haasteena oli argumentein suostutella

¹²⁰ Johnson 1800, 12 – 13.

¹²¹ Johnson 1800, 3 – 6.

itsenäisyydestään kiinni pitävät irlantilaiset luopumaan omasta itsemääräämisoikeudestaan imperiumin yhtenäisyyden hyväksi. Yksi tapa oli yrittää osoittaa maiden välisen yhteyden jäävän epätäydelliseksi kahden itsenäisen kuningaskunnan mallissa. Britannian parlamentin ylähuoneen keskustellessa unionista 11. huhtikuuta 1799 Richard Watson, Llandaffin piispa, perusteli unionin olevan luonnollinen askel maiden välisessä suhteessa määrittelemällä itse yleisesti hyväksytyn brittiläisen yhteyden idean. Watsonin määritelmän mukaan ”brittiläinen yhteys” ei voinut yleisten oikeudenmukaisuuden periaatteiden mukaan tarkoittaa, että Irlanti nauttisi brittiläisen imperiumin eduista – pitkälle kehittyneestä kaupasta ja teollisuudesta, siirtomaakaupasta sekä Britannian armeijan ja laivaston tuomasta turvasta – ilman minkäänlaisia sitoumuksia omaan kontribuutioon imperiumin hyväksi.¹²² Sen sijaan Britannian ja Irlannin välinen yhteys tulisi ymmärtää olevan kuin ihmisruumiin kaksi kättä, jotka eivät koskaan kiistele keskenään vaan tekevät yhdessä työtä yhteisen ruumiin hyväksi. Kumpikin maa on yhdessä sitoutunut keskinäiseen avunantoon tarvittaessa ja luvannut olla tekemättä lakeja, jotka olisivat toiselle haitaksi. Toisin sanoen Irlanti ja Britannia jakavat voimansa ja vaurautensa maiden välisen yhteyden nimissä siinä määrin, että ”brittiläisen yhteyden” ideaali eroaa ”Brittiläisestä Unionista vain nimellisesti ja tehokkuudessa”.¹²³ Parlamenttiunioni oli siis Watsonin mukaan luonnollinen askel, joka täydellistäisi maiden välisen suhteen, jota nyt haittasi kahden parlamentin mahdolliset vastakkaiset pyrkimykset.¹²⁴

Watsonin ajatukset Irlannin ja Britannian ristiriitojen sovittamisesta yhdistämällä maat parlamenttiunionilla eivät olleet uusia. Edward Cooke oli käynyt läpi samoja ideoita *Arguments* -pamfletissaan. *The Timesin* sivuilla oli argumentoitu Irlannin ja Britannian yhdistymisen puolesta samoin perustein jo 1780-luvulla, kun maiden kauppasuhteiden

¹²² *Cobbett's Parliamentary History*, XXXIV, col. 740.

¹²³ *Cobbett's Parliamentary History*, XXXIV, col. 741. ”If all this is meant by British Connexion, I see not that it differs except in name and efficiency from British Union.”

¹²⁴ *Cobbett's Parliamentary History*, XXXIV, col. 742 – 743.

yhtenäistämistä tavoitelleet uudistukset olivat ajautuneet karille Irlannin parlamentin vastustuksen vuoksi vuonna 1785.¹²⁵ John Bligh, Darnleyn jaarli, oli hyökkäävämpi. Hänen mukaansa Irlannin aito itsenäisyys ja brittiläisen yhteyden ylläpitäminen olivat perustavasti ristiriidassa. Irlantilaisten patrioottien vuonna 1782 saavuttama itsenäisyys oli Bligh'n sanojen mukaan pelkkä ”itsenäisen konstituution haamu”. Väitteensä hän perusteli huomauttamalla, miten paljon englantilaiset varakuninkaat ja kansliapäälliköt pystyivät tosiasiallisesti vaikuttamaan itsenäisiin itseään pitäviin irlantilaisiin kansanedustajiin. Jokaisen itseään kunnioittavan irlantilaisen olisi siis Bligh'n mukaan parempi hylätä erillisen parlamentin luoma illuusio itsenäisyydestä ja saavuttaa aito itsenäisyys voimiensa tunnossa olevan Britannian imperiumin aidosti tasavertaisena osana.¹²⁶

”Brittiläisen yhteyden” käsite ei ollut pelkästään avainkäsite ja yleisesti tunnettu fraasi autonomian ajan Irlannissa. Se oli toinen kahdesta itsenäisen Irlannin keskeisistä poliittisista teeseistä, jotka olivat lainsäädännöllinen itsenäisyys ja Britannian kanssa yhteinen toimeenpaneva elin. Irlannin brittiläisen yhteyden käsite ei kuitenkaan missään vaiheessa ollut yhteisen kuninkaan muodostaman personaaliunionin jäsenmaiden yhteisessä ymmärryksessä. Erilaiset maiden väliset kriisit, kuten vuoden 1785 kauppasuhteiden muokkaamisen kariutuminen, vuoden 1789 sijaishallitsijakriisi ja viimeisenä vuoden 1798 kapina, nostivat toistuvasti esiin, miten hauras tuo yhteys oikeasti olikaan. Irlantilaiset konservatiivit ja whig-poliitikot vannooessaan yhteisen kruunun ja erillisten parlamenttien nimeen olivat ennen kaikkea *status quon* kannattajia. Brittiläisen yhteyden käsite ja siihen liittyneet fraasit, kuten lupaus ”seistä ja kaatua Britannian rinnalla”, olivat koko Irlannin autonomian ajan määritelmiltään kiistanalaisia ja käyttökelpoisia välineitä luovassa retoriikassa. George Ponsonbyn ”seistä ja kaatua Britannian rinnalla” -fraasin muokkaaminen isänmaalliseksi ja yhtenäistä Irlantia ihannoivaksi puheaktiksi on hyvä esimerkki tästä retorille luovuudelle jäävästä tilasta. Unionikeskusteluiden aikana käsite sai keskusteluissa käytetyissä argumenteissa yhä

¹²⁵ Connolly 2008, 421 – 422; *The Times*, 16.2.1786, 2; *The Times*, 10.1.1787, 4.

¹²⁶ *Cobbett's Parliamentary History*, XXXV, col. 186 – 189.

uusia määrittelyjä. Jotkut brittipuhujat, kuten Llandaffin piispa, pyrkivät osoittamaan, että irlantilaisten hyväksyessä brittiläisen yhteyden he periaatteessa olivat jo puoliksi hyväksyneet täyden unionin. Anti-unionistit puolestaan pyrkivät määrittelemään käsitteen niin, ettei se jättänyt tilaa epäilyksille Irlannin ja Britannian personaaliunionin kestävydestä. Anti-unionistien kesken oli kuitenkin eriäviä määritelmiä siitä, millä periaatteilla tämä kestävyys saatiin aikaan. Konservatiivisemmat ajattelijat pitivät yhteyden viimeisenä takeena imperiumin lainsäädäntöä, joka rajoitti Irlannin itsensä määräämisvaltaa. Whigit puolestaan pitivät tärkeämpänä takeena lain ulkopuolisia yhteneväisyyksiä, kuten samanlaista hallintomuotoa, yhtenäisiä intressejä ja maiden jaettua historiaa. Tämä määritelmien jako ei tietenkään ole absoluuttisen tarkka, mielipiteet ja määritelmät luonnollisesti limittyivät. Konservatiivisimmatkin irlantilaispoliitikot saattoivat siis yhtyä whig- kansanedustaja Grattanin mielipiteeseen, joka korosti maiden välisen yhteyden muodostuvan suurimmissa määrin lainsäädännöllisen elämän ulkopuolella:

The connection between the two countries had not hitherto depended upon a piece of parchment but upon identity of interest – upon similarity of habits and customs and upon constant intercourse.¹²⁷

Tämä ei kuitenkaan riittänyt poistamaan konservatiivisten anglikaanien huolia Irlannin haavoittuvaisuudesta, jos asioiden hoitaminen jäisi ainoastaan sen oman hallinnon varaan. Vuoden 1798 kapina oli ollut ratkaiseva shokki, joka oli paljastanut maata uhkaavat vaarat: katolilaisten massojen herkkyyys väkivaltaiseen kansannousuun, toisuskovaisten tasavaltalainen radikalismi ja anglikaanisen valtaklikin poliittinen perikato. Tässä tilanteessa unioni vaikutti luonnolliselta, oikeastaan ainoalta vaihtoehdolta vallitsevan valtarakenteen ylläpitämiseksi.

¹²⁷ *Dublin Evening Post*, 27.5.1800. Viitattu teoksessa McDowell 1979, 702. “Näiden kahden maan yhteys ei ole tähän mennessä ollut riippuvainen mistään pergamentin palasta vaan intressien yhteneväisyydestä – tapojen ja käytäntöjen samanlaisuudesta ja alituisesta vuoropuhelusta.”

3.4. Unioni poliittisena innovaationa ja spekulatiiona

Yksi unionin vastustajien yleisimmistä retorisisista keinoista oli mustamaalata unionisteja Ranskan vallankumouksellisten tapaisiksi poliittisiksi uhkapelaajiksi. Tämän argumentin mukaan unioni edusti ei-toivottua tapaa kajota ikaikaisen brittiläisen konstituution rakenteisiin, jonka pohjalta Irlannin hallinto oli muotoiltu. Argumentti rinnasti unionistit parlamenttireformin kannattajiin ja demokraattisiin radikaaleihin, joita vastaan molempien maiden hallitukset olivat taistelleet Ranskaa vastaan käydyin sodan alkamisesta lähtien. Unionia vastaan argumentoidessa oli tavallista tarttua myös yksittäisten sanojen konnotaatioihin. Jo mainittuja sanoja ”innovation” ja ”speculation” käytettiin usein viitattaessa unioniehdotukseen ja kuvattaessa sitä, sillä sanojen merkitys oli arvolataukseltaan negatiivinen. Lojalistisessa retoriikassa vallankumouksellisen Ranskan järjestelmä esitettiin perustuvan abstrakteihin, todellisuudesta irrallaan oleviin periaatteisiin. Yksin järkeen nojaavien periaatteiden varaan perustettu yhteiskuntajärjestys oli holtitonta spekulatiota, koska se hylkäsi historian, perinteiden ja arkiymmärryksen opit.¹²⁸ Sanojen konnotaatioihin liittyi ajatus siis Ranskan vallankumouksen kaltaisesta väkivaltaisesta ja hallitsemattomasta, muutoksesta, verrattuna vallitsevan konstituution tasapainoon ja rauhaan.¹²⁹

Anti-unionistikirjoittajien ja puhujien argumenteissa unioni esitettiin innovaationa ja poliittisena uhkapelinä, jonka mahdolliset vaikutukset olivat hämärän peitossa. Todennäköisimmin unionin kaltainen innovaatio murentaisi tähän asti vakaana pysyneen brittiläisen valtiojärjestelmän heiluttamalla sen osat pois tasapainosta. Innovaatio-sanalla oli selkeästi pejoratiivinen merkitys. Esimerkiksi William Drennan, yksi *United Irishmen* -järjestön perustajista ja sittemmin unionin vastainen pamfletisti, kutsui William Pittiä ”innovaation ministeriksi”.¹³⁰ Jonah Barringtonin mukaan Irlannin

¹²⁸ Dickinson 1989, 106.

¹²⁹Ks esim: *The probable consequences of a union, impartially considered* 1799, 12; *A collection of constitutional songs*. Vol. 2, 80.

¹³⁰ Drennan 1799, 3. “Minister of Innovation.”

ja Britannian parlamenttiunioni oli ”musertavin innovaatio, johon valtiota on koskaan yritetty painostaa”.¹³¹ Puhuessaan Irlannin parlamentin ensimmäisessä väittelyssä parlamenttiunionista kansanedustaja William Plunket arvosteli hallitusta unioniehdotuksen ajoittamisesta tilanteeseen, jossa Irlanti oli vasta toipumassa demokraattisten radikaalien vallankumousyrityksestä. Kyseinen ajankohta oli Plunketin mukaan selvästi mitä epäsovinnain unionin kaltaiselle ”uskaliaalle innovaatiolle”. Plunket myös rinnasti unioniehdotuksen luonnontieteissä tehtäviin kokeisiin, joiden lopputulosta on mahdoton tietää etukäteen ja jossa konstituutio oli kokeen kohteena:

If government considers this a season peculiarly fitted for experiments in constitution, they may call upon the people; I ask are you ready to do so? (...) I ask again, is this the time for an experiment of that nature?¹³²

Tämäntapaista retoriikkaa unionikeskusteluissa käyttivät eniten brittiläisen valtiomuodon ja konstituution asiantuntijat: lakimiehet. Dublinissa pidetty lakimiesten kokous 9. joulukuuta 1798 oli ensimmäinen kokoontuminen, jonka tuloksena oli unioninvastainen päätöslauselma. Unionia luonnehdittiin haitalliseksi innovaatioksi jo ehdotetussa päätöslauselmassa.¹³³ Kannatuspuheenvuorossa Joshua Spencer vahvisti luonnehdinnan, sillä parlamenttien yhdistyminen merkitsi selkeästi kajoamista hallitusvaltaan, joka oli määritelty suvereeniksi Irlannin itsenäistyessä vuonna 1782.¹³⁴ Unioniehdotuksen tuomitseminen innovaationa sai brittihallituksen toiminnan vaikuttamaan epäjohdonmukaiselta. Peter Burrowes varoitti unionin kannattajia valtiomuotoon kajoamisesta, kun sitä uhannut kapina oli vasta saatu päättyneeksi:

¹³¹ *Debate in the House of Commons of Ireland. On Wednesday, the 15th of May, 1799.* 1799, 50

¹³² *Debate in the House of Commons (...) 22nd and 23rd of January, 1799* 1799, 50. “Jos hallitus pitää tätä hetkeä erikoisen sopivana ajankohtana konstituutioon kohdistuville kokeiluille, he voivat kysyä sitä kansalta; minä kysyn, oletteko valmiita tekemään sen? (...) Kysyn uudestaan, onko tämä sopiva ajankohta tuollaisille kokeille?”

¹³³ *Debate in the House of Commons (...) 22nd and 23rd of January, 1799* 1799, 7.

¹³⁴ *Debate in the House of Commons (...) 22nd and 23rd of January, 1799* 1799, 7.

Are men aware of the consequences of setting speculation loose upon the probable state of Ireland (...)? I hope the Minister, who is such an enemy to innovation has well weighed these consequences.¹³⁵

Burrowesin varoituksen tarkoituksena oli viedä unioniehdotukselta pohja rinnastamalla sitä ehdottanut brittihallitus Irlannin kapinallisiin: kummatkin syyllistyivät vahingolliseen uhkapeliin brittiläisen valtiomuodon kustannuksella. Unionin kannattajat ja asiasta epävarmat tunnistivat anti-unionististen lakimiesten sanojen konnotaatioiden hyödyntämisen ja puuttuivat siihen kokouksen päätöslauselmaa vastaan esitetystä protestista. Vastalauseessa valitettiin, että unionin määritelmän esittäminen päätöslauselmassa innovaatioksi oli jo lähtökohtaisesti päätetty tuomita ei-toivottavaksi hankkeeksi, vaikka vielä ei edes tiedetty, mitkä unionin artikkelit tulisivat olemaan.¹³⁶

Anti-unionistien kampanja siirtyi pian lakimiesten kokouksen jälkeen myös kirjalliselle areenalle. Joulukuun 1798 lopussa toimintansa aloittanut sanomalehti *The Anti-Union* oli pääosin lainoppineiden kirjoitusten julkaisufoorumi. Lehteen tuli kirjoituksia myös joiltakin whig-parlamentaarikoilta kuten Henry Grattanilta.¹³⁷ *The Anti-Unionin* retoriseen tyyliin kuului liittää unionikeskusteluun vallankumouksen ja vastavallankumouksen kielikuvia. Valtaosa lehden kirjoituksista seurasi lakimiesten kokouksessa esitettyjä argumentteja, joiden mukaan unioni oli vaarallista konstituutiolla keinottelua ja toi mukanaan uhan uudesta jakobinistisesta kapinasta Irlannissa.¹³⁸

¹³⁵ *Debate in the House of Commons (...) 22nd and 23rd of January, 1799* 1799, 16 – 17. “Ovatko [unionin kannattajat] tietoisia seurauksista, jos Irlannin epävarmassa tilanteessa päästetään [poliittinen] spekulointi valloilleen (...)? Toivon että ministeri [Pitt], joka on niin suuri innovaation vihollinen, on punninnut näitä seuraamuksi hyvin.”

¹³⁶ *Debate in the House of Commons (...) 22nd and 23rd of January, 1799* 1799, 88.

¹³⁷ Mansergh 2001, 129.

¹³⁸ Connolly 2001, 175.

Jo lehden nimi oli viittaus vastavallankumoukselliseen sanasotaan. Ensimmäisessä numerossaan *The Anti-Union* esiteltiin seuraavan *The Anti-Jacobin* -lehden esimerkkiä. Lehden tarkoituksena oli taistella kansainvälisen jakobinismien leviämistä vastaan. Pinnalla ollut unioniehdotus esitettiin olevan kytköksissä jakobinismiin ja ranskalaiseen vallankumouksenaateeseen.¹³⁹ Lehden kirjoitusten teemoihin kuului yleisesti syyttää unionistien kampanjaa kansan harhaanjohtamisesta ja viekkaasta juonesta Irlannin brittiläisen valtiomuodon tuhoamiseksi. Julkaistujen runojen ja mielipidekirjoitusten lisäksi lehdessä ilmestyi säännöllisesti esimerkiksi osio nimeltään ”Viikon valheet” (*Lies of the Week*). Näissä kirjoituksissa pyrittiin yleensä sivuuttamaan ilmitulleita uskonnollisen väkivallan tapauksia pohjattomina juoruina.

Myös itse sanaan ”Union” liittyi vallankumouksen kieleen sijoittuva merkitys, joka ei jäänyt anti-unionistikirjoittajilta hyödyntämättä. Irlannissa ajankohtainen käyttötarkoitus *union*-sanalle oli viitata eri luokkia edustavien ja eri uskontoa tunnustavien irlantilaisten yhdistymiseen *United Irishmen* -järjestön toimesta. *United Irishmenin* vallankumoukselliseen liikkeeseen oli aiemmin viitattu esimerkiksi ilmauksilla ”irish union” ja ”mystic union of the United Irishmen”.¹⁴⁰ Pian kapinan jälkeen *The Times* viittasi irlantilaisiin kapinallisiin ”vallankumouksellisena unionina” raportissaan Dublinin Vilhelm III:n syntymäpäiväjuhllisuuksista.¹⁴¹ Eräs *The Anti-Unionin* kirjoitus hyödynsi tätä sanan monitulkintaisuutta varoittaessaan, että kruunun ylikasvanutta valtaa entisestään paisuttavan parlamenttiunionin seurauksena saattaa olla kansanvaltaa ajavien radikaalien toiminnan aktivoituminen:

Union is a captivating name. The temptation from influence to a minister is great. But let him beware, that the seeds of jacobinism lurk in every free country; (...) that nothing so much tends to quicken and vivify them as the encroachments of power; and finally,

¹³⁹ *The Anti-Union*, 27.12.1798, 1.

¹⁴⁰ Connolly 2001, 173.

¹⁴¹ *The Times*, 13.11.1798, 1. ”Revolutionary union.”

that a *legislative Union* tending to despotism, on the one side, may engender a *national Union*, leading to anarchy upon the other.¹⁴²

Jakobinistisen Ranskan tai demokraattisen vallankumouksen uhka ei ollut *The Anti-Unionin* mukaan ainoa brittiläisen konstituution pysyvyyttä uhkaava vaara. Eräässä kirjoituksessa unioniehdotus esitettiin jatkeena William Pittin hallituksen sodan aikana tekemille kansalaisyhteisyyksien rajoittaville laeille. Kirjoittajan mukaan näiden lakien, ja nyt viimeisimpänä parlamenttiunionin, takana oli pääministerin ja kruunun salajuoni, jonka tarkoituksena on kaataa konstituutio lisäämällä kruunun vaikutusvaltaa. Kirjoittaja olettaa retorisesti, että Irlannista Lontooseen muuttaneet ”ekspatriaattikansanedustajat” olisivat kaikki siinä määrin alttiita ministerin ja kruunun painostukselle ja suosiosoituksille, että heistä tulisi vain osa hallituksen etujoukkoa uudessa yhdistetyssä parlamentissa. Sata kruunun puolesta äänestävää kansanedustajaa vain lisäisi parlamenttijärjestelmän korruptiota.¹⁴³ Pitt esitetään jälleen juonen pääosassa. Tällä kertaa hän ei kuitenkaan ole salajakobiini, vaan päinvastoin juonen tavoitteena on kansanvallan ja oikeuksien tukahduttaminen sekä mielivaltaisen hallinnon pystyttäminen.

Claire Connollyn mukaan unionin liittäminen jakobinistisen vallankumouksen uhkaan perustui unionistien argumenttien luovaan väärinlukemiseen ja eräänlaiseen tiettyjen avainsanojen merkitysten retoriseen hyödyntämiseen.¹⁴⁴ Esimerkiksi *Arguments for and against an union* -pamflettiin vastaukseksi kirjoitettu *The Union. Cease Your Funning* (1798) esittää unionin puolesta tehdyt argumentit vitseinä ja ironiana. Kirjoittaja (joka on melko varmasti tunnistettu lakimieheksi ja kansanedustajaksi Charles Kendal

¹⁴² *The Anti-Union*, 15.1.1799, 36. “Unioni on mukaansatempaava nimitys. Sen ministerille tarjoaman vaikutusvallan houkutus on suuri. Mutta hän varokoon, sillä jakobinismien siemenet piilottelevat jokaisessa vapaassa maassa; (...) sillä mikään ei idätä ja herätä niitä eloon samalla tavoin kuin kajoaminen [kansan] valtaan; ja lopuksi, sillä *lainsäädäntöjen unioni*, joka johdattaa yhtäältä despotismiin, voi synnyttää *kansallisen unionin*, joka johdattaa anarkiaan toisaalla.”

¹⁴³ *The Anti-Union* 15.1.1799, 33 - 34.

¹⁴⁴ Connolly 2001, 173.

Busheksi)¹⁴⁵ tarttuu unionistien argumentteihin, joiden mukaan Irlantia koskevat käytännön päätökset tehdään joka tapauksessa Lontoossa brittihallituksen toimesta. Bushen mukaan väite, että Irlanti olisi riippuvainen Britannian päätöksistä ja kapinan toistuminen olisi estettävissä vain poistamalla Irlannin parlamentti, toisti samaa linjaa, jota *United Irishmen* -järjestö ja sen radikaalit lehdet olivat tuoneet julki aiemmin:

He affects with great appearance of gravity throughout the entire pamphlet to denounce the existence of the Irish Parliament as the cause of the late rebellion and invasion, and he draws from these principles once established an inevitable conclusion that the return of such calamities is only to be prevented by the annihilation of the cause of them. Here, indeed, let us anguls in Herba. This is the very language of the United Irishmen - The same positions, the same inferences, are to be found faintly visible in the speeches of all the Opposition members in England and Ireland, and glaringly conspicuous in every number of the Press, and Union Star; avowing themselves in the confessions of Doctor McNevin, proclaiming themselves in the manifestos of Arthur O'Connor.¹⁴⁶

Bushe vetää tästä johtopäätöksen, että *Arguments*:n kirjoittaja on salakapinallinen, joka on ironisesti ottanut kirjoituksessaan englantilaisen lojalistin hahmon.¹⁴⁷ Myös Richard Brinsley Sheridan, hyödynsi ajatusta hallituksen salajakobiineista puhuessaan Britannian alahuoneessa. Hänen mukaansa pääministeri Pittillä, jota hän nimitti

¹⁴⁵ McCormack W. J., *The Pamphlet debate on the Union between Great Britain and Ireland, 1797 – 1800* (Dublin, 1996), 35. Viitattu teoksessa Connolly 2001, 172.

¹⁴⁶ Bushe 1799, 10 – 11. “Hän tuomitsee näennäisen painokkaasti läpi koko pamfletin Irlannin parlamentin olemassaolon syynä hiljattaiseen kapinaan ja invaasioon, ja hän vetää näistä kertaalleen perustetuista periaatteista välttämättömän johtopäätöksen, jonka mukaan samanlaisten kauheuksien toistuminen on estettävissä vain hävittämällä niiden alkusyy. Tässä, tosiaankin, käärme väijyy ruohikossa. Tämä juuri on United Irishmenien kielenkäyttöä – samat asetelmat, samat päätelmät, ovat löydettävissä juuri ja juuri näkyvissä kaikkien Englannin ja Irlannin opposition jäsenten puheissa, ja räikeän silmiinpistävinä Pressin ja Union Starin jokaisen numeron sivuilla; ne tulevat avoimeksi tohtori McNevinin tunnustuksissa, ne julkistavat itsensä Arthur O’Connorin manifesteissa.”

¹⁴⁷ Bushe 1799, 10.

arkkijakobiiniksi, ja *United Irishmen* -järjestöllä oli sama tavoite: Irlannin senhetkisen konstituution tuhoaminen:

Was it not Jacobinism that called on other countries to resign their freedom, their independence, and their constitutions, with a promise to substitute something better in their place? If so, was not the right hon. gentleman, in proposing the present measure, acting the part of an arch-Jacobin?¹⁴⁸

Brittihallituksen ja etenkin sen henkilöitymän, pääministeri William Pittin, esittäminen radikaaleina ja separatistisina juonittelijoina voidaan nähdä tapana vedota lojalistisiin lukijoihin. Irlannin kohdalla lojalismiin liittyi myös kansallinen patriotismi, joka rakentui uskollisuudesta Irlannin itsenäiselle parlamentille sekä Britannian yhteydelle, joka henkilöityi maiden yhteiseen monarkkiin. Juuri tukahdutetun kapinan myötä Irlannin julkisen keskustelun ilmapiiri oli myös otollinen tällaiselle retoriikalle. Yhtä lailla katoliset kuin protestanttiset seurakunnat ja yhteisöt toivat julki uskollisuuttaan monarkille ja brittiläiselle valtiomuodolle.¹⁴⁹ Yhteiskuntajärjestys ja ennen kaikkea yhteys Britanniaan olivat säilyneet aseellisesta koitoksesta huolimatta, ja kansakunta oli kääntänyt selkensä ranskalaisten aatteiden ja demokratian houkutukselle. Lojaalina pysyneelle kansalle oli siis sopivaa mustamaalata unioniehdotus demokraattiseksi salahankkeeksi.

Union syyttäminen jakobinistiseksi hankkeeksi siis henkilöityi Britannian pääministeriin, William Pittiin. Tällaisten argumenttien mukaan unioni oli Pittin juoni, jonka tavoitteena oli tuhota brittiläinen konstituutio ja monarkia. Esimerkiksi William Drennanin mukaan Pittin unionisuunnitelmat valmistivat maaperää demokratian nousulle Irlannissa. Jopa radikaali Drennan, yksi *United Irishmen* -järjestön perustajista

¹⁴⁸ *Cobbett's Parliamentary History*, XXXIV, col. 299, 323. "Eikö juuri jakobinismi kutsunut muita maita luopumaan vapaudestaan, itsenäisyydestään ja valtiomuodoistaan lupaamalla niiden tilalle jotain parempaa. Jos näin on, eikö kunnioitettu herra, ehdottamalla tätä hanketta, esitä juuri arkkijakobiinin roolia.

¹⁴⁹ Ks. esim. *The Times*, 24.9.1798, 3; *The Belfast Newsletter* 8.1.1799.

ennen järjestön militarisoitumista,¹⁵⁰ puolusti brittiläistä valtiomuotoa demokratian uhkaa vastaan. Parlamentti on Drennanin mukaan instituutio, joka seisoo kruunun asevoiman ja kansan välissä ikään kuin neuvottelevana välikätenä. Lakkauttamalla Irlannin parlamentin unioni poistaisi aristokratian vaikutusvallan konstitutionaalisesta kokonaisuudesta. Tällöin jäljelle jäävä luokkarakenne olisi liian yksinkertainen: rauhaa jäisi ylläpitämään vain kruunun väkivaltakoneisto, jota vastaan demokraattisten aatteiden vaikuttama kansa tulisi ennen pitkään nousemaan. Britannian vallan alle jäänyt Irlannin kansa saattaisi Drennanin mukaan jopa toteuttaa *United Irishmen* -järjestön ideaalin, eli asettaa uskonnolliset vihollisuudet taka-alalle ja yhdistyä yhdeksi Irlannin kansaksi. Tämän mahdollistaisi uusi yhteinen vihollinen: Britannian sotilasvalta.¹⁵¹

Erään *The Anti-Unionin* kirjoittajan mukaan Pitt yrittää unioniehdotuksellaan aiheuttaa hajaannusta Irlannin lojalisteissa ja maiden keskinäisen yhteyden puolustajissa. *United Irishmen* -järjestön separatistisen propagandakampanjan ja aseellisen kapinan tukahduttaminen oli kirjoittajan näkemyksen mukaan yksinomaan Irlannin lojalistisen rintaman ansiota. Unioniehdotuksen takana olevan juonentarkoituksena on herättää tässä rintamassa epäilyksiä siitä, ovatko Britannian tarkoitusperät Irlannin suhteen ystävällisiä. Mielikuvat suunnitelmista Irlannin vapauden viemiseksi ja sen talouselämän alistamisesta imperiumin vaateisiin olisi juuri omiaan tällaisten epäilysten nostattamiseen. Jos lojalistinen rintama hajoaisi sisäisiin erimielisyyksiin ja epävarmuuteen Britannian yhteyden arvosta, mikään ei enää seisoi maiden erkaantumisen tiellä.¹⁵² Erään toisen *The Anti-Unionin* kirjoittajan mukaan unioni toteutuessaan tekisi sijaa uudelle kapinalle, sillä riistämällä irlantilaisten itsenäisyyden se samalla antaisi tyytymättömälle kansalle marttyyrin viitan. Näin syntynyttä kapinaa ei enää luonnehdittaisi maanpetoksena vaan ”kärsivien heloottien” (*suffering helot*)

¹⁵⁰ McDowell 1979, 386.

¹⁵¹ Drennan 1799, 18 – 21.

¹⁵² *The Anti-Union*, 29.1.1799, 59.

vapaustaisteluna.¹⁵³ Irlannin kansan nimittäminen helooteiksi korosti sen epäoikeudenmukaista asemaa pienen mutta voimakkaan vähemmistön alaisena.

Vastavallankumouksellisen retoriikan käyttö unioniehdotusta vastaan ja William Pittin syyttäminen salajakobiiniksi edustivat anti-unionistien argumentoinnin terävän ironista puolta. Huumorin taustatekijöinä oli kuitenkin kaikilla puhujilla aito huoli Irlannin levottomana pysyneestä tilanteesta, eivätkä kuvitelmat paikallisen parlamentin hajottamisen jälkeisestä yhteiskunnan laajenevasta radikalisoitumisesta olleet tuulesta temmattuja. Monien anti-unionistien mukaan heidän oma parlamenttinsa oli päävastuussa hiljattaisen kapinan kukistamisesta.¹⁵⁴ Rakkaus Irlannin lakeja, konstituutiota ja itsenäisyyttä kohtaan olivat William Plunkettin mukaan syy lojalistien taistelutahtoon.¹⁵⁵ John Foster esitti myös epäilyksensä unionin kaltaisen innovaation tuhoisasta vaikutuksesta irlantilaisten lojalistien moraalille:

Having a happy Constitution, and knowing how to value it, which is the case with all the loyal men of Ireland, is a surer means to guard against rebellion and invasion, than admitting such an innovating system to destroy it.¹⁵⁶

Huomionarvoista oli myös William Drennanin kaltaisen radikaalin kirjoittajan asettuminen puolustamaan parlamenttia, jonka pahimpia vikoja vastaan hän oli vuosikausia taistellut turhaan. Myös hänen mukaansa Irlannin oma parlamentti oli, vioistaan ja ajoittaisesta tehottomuudestaan huolimatta, paras tae yhteiskuntarauhan säilymiselle ja uuden vallankumouksen estämiselle. Anti-unionistien vastavallankumouksellisella retoriikalla oli siis sen ironisen tehon lisäksi vakava, aidosti

¹⁵³ *The Anti-Union*, 2.3.1799, 114.

¹⁵⁴ McDowell 1979, 689.

¹⁵⁵ *Debate in the House of Commons (...) 22nd and 23rd of January, 1799* 1799, 52.

¹⁵⁶ Foster 1800b, 36. ”Onnellinen konstituutio ja sen arvostaminen, joka pätee kaikkiin Irlannin lojaaleihin miehiin, on varmempi turva kapinaa ja invaasiota vastaan, kuin antaa tuollaisen uudistavan systeemin tuhota se.”

argumentatiivinen merkitys: todistaa, että Irlannin omalla parlamentilla oli huomattava asema radikalistoitumisen estämisessä ja Ranskan vastaisessa sodassa.

4. Kansan suvereeniteetti vs. parlamentin omnipotenssi

Anti-unionistien argumentoinnissa keskeisin väite oli, ettei parlamentilla ollut oikeutta tai mandaattia neuvotella ja päättää parlamenttiunionista. Väitellessään unionista puhujat suorittivat monia puheakteja, joissa määriteltiin uudelleen parlamentin tarkoitusta ja yhteiskuntasopimuksen reunaehdoja. Anti-unionistien puheet unionin läpiviemiseen vaadittavasta erityisestä kansan mandaatista määrittivät uudelleen parlamentin ja kansan suhdetta. Parlamentin tehtävä ei ollut enää vain suojella yksittäisten alamaisten perusoikeuksien ja hyvinvoinnin toteutumista lakeja säätämällä, vaan myös saattaa toteen kansan toiveet ja tahto päätöksensä kautta. Parlamentin perustehtävän uudelleenmäärittely kansan oikeuksien suojelijasta kansan tahdon täyttäjäksi muutti myös kansan ja yhteiskunnan päätöselinten suhdetta. Kansan rooli yhteiskunnallisessa päätöksenteossa saatettiin nyt mieltää todella aktiiviseksi. Parlamentin vastuu ja tilivelvollisuus puolestaan siirtyi Jumalalta kansalle, joka oli oikeutettu nousemaan päättäjiään vastaan, jos sen ääntä ei kuultu.

Sanasota parlamenttiunionista alkoi hallituksen puheenvuorolla. Englantilaisyyntyisen Edward Cooken, joka toimi Irlannissa tuolloin Castlereaghin osastopäällikkönä, kirjoittama, anonymisti julkaistu *Arguments for and against an Union between Great Britain and Ireland, considered* (1798) oli pitkään perusteksti, jonka argumentteja mukailien unionistit perustelivat kantaansa ja jota vastaan unionin vastustajat pääasiassa kohdistivat kritiikkinsä.

Kysymys parlamentin kompetenssista luovuttaa valtansa toiselle lainsäätäjälle nousi heti keskustelunavauksessa esiin. Cooken argumentointi tämän kompetenssin puolesta pohjasi hänen tekemäänsä määritelmään lainsäädäntöelinten olemassaolon tarkoituksesta:

The end for which Legislature is established by a free people is to maintain their property, to protect their characters, to secure the liberty of their persons, and to consult

the convenience and happiness of the people. (...) Its duty (...) is the pursuit of general good. (...) The Legislature ought to listen to the opinion of the people, (...) and it will not act against that opinion if universal.¹⁵⁷

Cooke näyttää pitävän kiinni ajattelussaan luonnonoikeusfilosofian perinteen perusajatuksista. Valtion tärkeimmät tehtävät ovat yksilön omaisuuden, henkilön ja vapauden turvaaminen. Cooke kuitenkin nostaa näiden rinnalle ajatuksen yhteisestä hyvästä (*General good*) ja liittää sen edistämisen muiden valtion tehtävien rinnalle tai jopa niiden yli. Jos parlamentin lakkauttaminen ja liittyminen vahvemman naapurilainsäädännön alle edistää näitä tehtäviä paremmin kuin erillään pysyminen, on parlamenttiunionin toteuttaminen suorastaan Irlannin parlamentin velvollisuus. Kansan mielipiteillä ei ole juurikaan painoarvoa, paitsi neuvoa-antavana elementtinä. Parlamentin tulisi *kuunnella* kansaa, mutta ei välttämättä *toimia* sen antamien ohjeiden mukaan. Vain kansan ollessa lähes täysin yksimielisesti jonkin asian kannalla (mikä tapahtui harvoin tai ei koskaan) tulisi lainsäätäjien myös toimia kansan mielipiteen mukaan.

Unionistikampanja oli keskittynyt hallituksen palkkalistoilla oleviin kirjoittajiin. Anti-unionistiset kirjoittajat nousivat hajanaisemmasta ammattikuntien kirjosta. Ammattikunnista aktiivisimpia unionin vastustajia olivat asianajajat ja oikeusoppineet. Pääkaupungin lakimiehillä oli takanaan pitkä perinne Irlannin oppineiden äänitorvena. Asianajokunnalla oli oma miliisiyksikkö, joka oli perustettu 1780-luvun vapauskamppailun aikoihin, ja se oli kunnostautunut kapinan aikana. Yhteiskunnallisissa asioissa asianajajat olivat yleisesti patrioottisia irlantilaisia, mutta

¹⁵⁷ Cooke 1798, 27. "Vapaan kansan perustaman lainsäädännön tavoitteina on säilyttää heidän omaisuutensa, suojella heitä ruumiillisesti, turvata heidän yksilölliset vapautensa, ja olla taipuvainen edistämään kansan mukavuuksia ja onnellista elämää. (...) Sen velvollisuutena (...) on tavoitella yleistä hyvää. (...) Lainsäädännön tulisi kuunnella kansan mielipidettä, (...) eikä toimia sen vastaisesti jos se on yleisesti hyväksytty."

myös melko uudistusmielisiä. Useat heistä kannattivat parlamenttireformia ja katolisten emansipaatiota.¹⁵⁸

Dublinin asianajajat järjestivät joulukuussa 1798 ensimmäisen julkisen mielenosoituksen unionia vastaan. Mielenilmauksen muotona piti alun perin olla lakimiesten jalkaväikyksikön (*Lawyer's Infantry Corps*) paraati. Marssi kuitenkin peruttiin viime hetkellä, koska yhteiskunnalliseen keskusteluun osallistuminen sotilasyksikön ominaisuudessa olisi varmasti saattanut yksikön Cornwallisiin (joka varakuninkaan ominaisuudessa toimi myös asevoimien ylipäällikkönä) ankaran kurinpalautuksen kohteeksi.¹⁵⁹

Paraatin sijaan Dublinin lakimiehet pitivät 9. joulukuuta 1798 julkisen kokouksen, jossa keskusteltiin unionista. Keskustelun aloitti kokouksen koolle kutsunut ja peruutetun paraatimielenosoituksen pääasiallinen järjestäjä William Saurin. Avauspuheenvuorossaan Saurin ei lähtenyt perustelemaan kielteistä kantaansa konstitutionaalisilla argumenteilla¹⁶⁰, vaan pitäytyi konkreettisemmissä perusteluissa. Juuri verisestä konfliktista selvinneenä Irlanti ei yksinkertaisesti ollut siinä tilanteessa, että unionin kaltaista suurta muutosta pystyttäisiin harkitsemaan tarpeeksi kylmäpäisesti. Lisäksi liittyminen osaksi suurta Britannian imperiumia saattaisi aiheuttaa odottamattoman suuria paineita Irlannin taloudelle. Saurinin konkreettiset argumentit pohjüstivat seuraavaa ehdotettua päätöslauselmaa:

¹⁵⁸ Bolton 1966, 77 – 78; Mansergh 2001, 129.

¹⁵⁹ Bolton 1966, 78.

¹⁶⁰ Tarkoitan konstitutionaalisilla argumenteilla sellaisia argumentteja, joissa asioita perustellaan vetoamalla perustuslaillisiin tai valtiomuodollisiin periaatteisiin.

Resolved. That the measure of a Legislative Union of this kingdom and Great Britain, is an innovation, which it would be highly dangerous and improper to propose, at the present juncture, to this country.¹⁶¹

Tässä kohdassa se, mitä jätetään sanomatta, voi olla ainakin yhtä kiinnostavaa kuin mitä itse puhe antaa ilmi. Saurinin hillitty tapa argumentoida ennemmin konkreettisten vaikutusten perusteella kuin ruotimalla yhteiskunnan filosofisia periaatteita, on jo sinällään mielenkiintoista. Päätöslausemakin on muotoilultaan lähes korostetun neutraali. Se ei kiellä unionia, ainoastaan sen ehdottamista senhetkisessä tilanteessa. Lauselman viittaa olosuhteisiin ja aikaan, ei universaaliin periaatteeseen. Kokouksen aloituspuheenvuoro oli lähes korostetun hillitty. Kuten Saurinia seuraavat puhujat ja myöhemmät pamflettikirjoittajat osoittivat, unioniehdotusta voitiin pitää suurena konstitutionaalisenä kysymyksenä. Joillekin anti-unionisteille kysymys oli ennen kaikkea konstitutionaalinen, ja konkreettiset spekulatiot verorasituksista tai väenotoista lähinnä halvensivat aiheen periaatteellista tärkeyttä. Thomas Goold esimerkiksi tyrmäsi kaupallisiin etuihin perustuvat argumentit täysin arvottomina:

On a great constitutional question, my mind recoils from the stupid and unfeeling work of calculation. On a great constitutional question, my mind disdains to be governed by the rules of vulgar arithmetic.¹⁶²

Saurin olisi varmasti voinut tehdä asiasta tiukasti periaatteellisen kysymyksen. Miksi hän pidättäytyi tästä ja sen sijaan tyytyi varoittelemaan Irlannin kasvavan talouden kohtalosta, jos Britannian valtionvelka tulisi osaltaan myös Irlannin maksettavaksi? On mahdollista, että etupäässä Saurinin aloitteesta suunnitellun paraatimielenosoituksen peruuttaminen vaikutti hänen tapaansa argumentoida. Sotilasparaati ja kaduilla

¹⁶¹ *A report of the debate of the Irish bar 1799*, 7. “Päätetty, että hanke jonka tarkoituksena on muodostaa parlamenttiunioni tämän kuningaskunnan ja Iso-Britannian välille, on innovaatio, jota olisi erittäin vaarallista ja epäsovivaa ehdottaa, maan nykytilanteessa.”

¹⁶² *A report of the debate of the Irish bar 1799*, 41. “Suuren konstitutionaalisen kysymyksen edessä mieleni kavahtaa typerää ja kylmää laskelmointia. Suuren konstitutionaalisen kysymyksen edessä mieleni halveksuu päätöksen perustamista karkean laskennon varaan.”

tapahtuva mielenosoitus olisi ollut sopivaa maaperää konstitutionaalisille puheille ja iskulauseille. Marssin peruuttaminen aivan viime hetkellä¹⁶³ saattoi antaa kuvan, että anti-unionistien kampanja oli hätiköiden toteutettu ja täynnä kiihkomieltä. Saurinin viileän järjestelmällinen argumentointi konkreettisten vaikutusten pohjalta saattoi olla tietoinen yritys rakentaa hyvää mielikuvaa anti-unionisteista. Tarkoitus saattoi olla osoittaa anti-unionistien kykenevän käsittelemään unionikysymystä kylmäpäisesti, järjestelmällisesti ja järkipäisesti, ilman isänmaallista kiihkoilua ja antautumista ”passioiden” valtaan. Saurin varmasti tiesi konstitutionaalisen aspektin tulevan ennen pitkään keskustelussa esille ja tiesi myös sen, että se tulisi olemaan dominoiva keskustelunaihe, ottaen huomioon lakimiesten ammattikunnan taipumuksen jopa hurmiolliseen retoriikkaan. Konkreettisemmat, ”järkipäiset” perustelut kannatti siis tuoda esille ennen varsinaisen keskustelun alkua ja sen myötä kehittyvää tunteiden kiihtymistä. Jos Saurin järkeili tämänsuuntaisesti, hän osui oikeaan. Konstitutionaalinen argumentti unionia vastaan nousi esiin jo seuraavassa puheenvuorossa.

Joshua Spencer, joka oli kirjoittanut yhden ensimmäisistä anti-unionistien pamfleteista, piti kannatuspuheenvuoron. Siteeraten Locken *Two Treatises of Government* -teoksen toista tutkielmaa, Spencer muotoili kokouksen ensimmäisen yhteiskunnallisiin perusteisiin nojaavan argumentin unionia vastaan. Huolellisesti valitut sitaattit alleviivaavat kansan luovuttamatonta oikeutta muodostaa lainsäädäntövalta. Locke määrittelee parlamentin vallan säätää lakeja positiiviseksi, vapaaehtoisesti luovutetuksi valtuutukseksi, jota sillä ei ole oikeutta siirtää toisiin käsiin:

The power of the *Legislative*, (...) being only to make *laws*, and not *Legislators*, the *Legislative* can have no power to transfer their authority of making laws and place it in other hands.¹⁶⁴

¹⁶³ Bolton 1966, 78.

¹⁶⁴ *A report of the debate of the Irish bar 1799*, 9. “Lainsäädäntöinstituution vallassa (...) on ainoastaan lakien tekeminen, ei lainsäätäjien nimittäminen, lainsäädäntöinstituutiolla ei siis voi olla valtaa siirtää heidän omaan auktoriteettiaan ja asettaa sitä toisiin käsiin.”

Spencer toi myös esille toisen Locken maksiimin, ettei kansaa voi hallita millään muilla asetuksilla kuin kansan itse valtuuttaman lainsäädäntövallan asettamilla laeilla. Tästä on mahdollista päätellä, että unionin mahdollisesti toteutuessa Irlannin kansa ei ole velvollinen pitämään uutta yhdistettyä parlamenttia legitiiminä lainsäätäjänä. Britannian parlamentti ei ole Irlannin kansan valitsema, vaikka irlantilaisilla olisikin siellä tietty edustusto. Tämän perusteella parlamentilla ei ole oikeutta vaatia irlantilaisia noudattamaan sen säätämiä lakeja. Unionin läpivieminen olisi Spencerin mukaan uuden lainsäädäntövallan perustamiseen verrattava tapahtuma, ja uuden lainsäädäntövallan muodostaminen vaatii aina kansan julkisesti ilmaistun ja erillisen valtuutuksen. Locken teoria lainsäädäntövallan muodostumisesta ei Spencerin mukaan ollut tosi vain teoriassa, vaan sen mukainen vallan luovutus tuli tapahtua myös reaali maailmassa, jos mikään lainsäädäntö saattoi kutsua itseään legitiimiksi. Yhdysvaltain perustuslain kirjoittaminen vuonna 1787 oli Spencerin mukaan viimeisin konkreettinen esimerkki tällaisesta valtionmuodostuksesta, jossa perustuslain säätänyt kongressi toimi ”kansan välittömällä valtuutuksella” (*Direct authority from the people*).¹⁶⁵

Vain hieman aikaisemmin kirjoittamassaan pamfletissa Spencer oli jo viitannut parlamentin kyvyttömyyteen toteuttaa unioni. Spencer painotti kirjoituksessaan, että kansan valitsema parlamentti oli legitiimi päättämään tavanmukaisestakin lainsäädännöstä (*ordinary business of the country*) vain siksi, että äänestäjillä oli ainakin kohtuullinen syy odottaa valitsemiensa edustajien tekevän päätöksensä seuraten omien äänestäjiensä mielipiteitä. Hänen mukaansa kansanedustajan ja äänestäjän suhde oli henkilökohtainen, luottamukseen perustuva sopimus. Spencer ei todennut kansanedustajan olevan absoluuttisesti sidottu äänestäjäkunnan mielipiteiden toistamiseen, mutta ainakin velvoitettu ottamaan tuo mielipide huomioon ja suhtautumaan siihen ”mitä suurimmalla kunnioituksella”. Jos kansanedustajien tuli kunnioittaa ja ottaa huomioon äänestäjäkunnan mielipiteet normaalissa lainsäädännössä,

¹⁶⁵ *A report of the debate of the Irish bar 1799, 9.*

tuli Spencerin mukaan maan konstituution muutosta suunniteltaessa huomioida tämä mielipide erityisen vakavasti.¹⁶⁶

Spencerin ajatukset parlamentin ja kansan suhteesta seurasivat siinä määrin Burkea, että hän varasi parlamentille eksklusiivisen oikeuden normaalitilan lainsäädäntöön, vaikka kansanedustajien päätökset olisivat kansan mielipiteen vastaisia. Kansanedustuslaitoksen rakenteeseen, edustuskauden kestoon tai äänestäjäkunnan rakenteeseen kajoaminen edustivat kuitenkin niin merkittäviä muutoksia, ettei normaaliin lainsäädäntöön valittu parlamentti voinut tehdä sitä legitimiä ilman kansan erityisesti antamaa suostumusta. Spencer määritteli parlamentin vallan seuraavasti:

But supposing for a moment, that an Union were as advantageous to this country, as it appears to me to be pernicious, and even dangerous to the connection between the two countries, and admitting and respecting as I do the transcendancy, but not the omnipotence of the powers of Parliament, I cannot help more than doubting their competency to such a measure, without the directly expressed approbation of the people.¹⁶⁷

Spencer teki käsitteellisen eron parlamentin kyvyissä. Se mitä Spencer nimitti parlamentin transsendentiksi ominaisuudeksi, voidaan katsoa tarkoittaneen lähes samaa kuin parlamentin omnipotenssi. Transsendentin parlamentin määritelmän voidaan kuitenkin katsoa pidättävän kansalla lockelaisen luonnonoikeuden vaikuttaa oman valtiomuotonsa muodostamiseen. Spencer siis määrittelee transsendenssin parlamentin vallan luonnonoikeuksia kunnioittavaksi versioksi parlamentin omnipotenssin opista. Parlamentti on lainsäädännössä ja laista tehdyissä tulkinnoissa omnipotentti, mutta vain

¹⁶⁶ Spencer 1798, 24 – 25. ”The instructions of their Constituents, if not mandatory upon their conduct, were yet entitled to the greatest respect.”

¹⁶⁷ Spencer 1798, 23. ”Mutta oletetaan hetkeksi, että unioni olisi yhtä kannattava tälle maalle, kuin se minusta näyttää turmiolliselta ja jopa vaaralliselta näiden kahden maan yhteydelle, sekä myöntäen ja kunnioittaen parlamentin vallan transsendenssia, mutta ei niiden kaikkivoipaisuutta, en voi siltikään muuta kuin epäillä parlamentin kompetenssia suorittaa tällainen toimenpide, ilman kansan suoraan esitettyä hyväksyntää.”

jo määritellyn konstituution sisällä. Valtiomuodon muutokset vaativat Spencerin mukaan aina kansan osalliseksi päätöksentekoon. Väitteensä tueksi Spencer nosti esiin vuosikymmenen alussa muutamaa otteeseen käydyt parlamenttidebatit lakiehdotuksista, jotka toteutuessaan olisivat kieltäneet tiettyjä veroviranomaisia äänestämästä parlamenttivaaleissa.¹⁶⁸ Hallinto oli noissa debateissa onnistunut estämään lain vetoamalla muun muassa konstitutionaaliseen kieltoon riisua äänioikeus muilta kuin tuomituilta rikollisilta. Jos jo tuolloin parlamentin katsottiin olevan kykenemätön riisumaan äänioikeus verrannollisesti pieneltä joukolta äänestäjiä, miten se voisi unionin tapauksessa olla oikeutettu muuttamaan koko kansakunnan äänien painoarvoa, kysyi Spencer.¹⁶⁹

Unionistien argumentointi jäi lakimiesten väittelyssä selkeästi vaisummaksi. Vähemmistöön jääneet päätöslauselman vastustajat tyytyivät pääosin vaatimaan päätöksen lykkäämistä siihen asti, että unionisopimuksen ehdot tulivat yleiseen tietoon.¹⁷⁰ Vain yksi unionistipuhuja, Thomas Grady, puhui avoimesti unionin puolesta ja ylsi samanlaiseen retoriseen huumaan kuin hänen vastapuolta edustavat kollegansa. Gradyn arvio Irlannin sen hetkisestä konstitutionaalista tilasta oli tyly: yhteiskunnan kolmen osapuolen (kansan, aristokratian ja kuninkaan) vallan tasapaino on murentunut, ja maata hallitsee pöyhkeän aristokratian parlamentti. Juuri tämä terveen yhteiskuntarakenteen heikkeneminen oli syy kansan ja valtaa pitävän eliitin vastakkainasetteluun, jossa maahan poljettu kansa vaatii oikeuksiaan ja ylivaltaan päässyt aristokratia yrittää pitää vallan yksinomaan itsellään. Tällainen vastakkainasettelu johtaa Gradyn mukaan eräänlaiseen dialektiseen yhteiskunnan hajoamisen prosessiin, joka johtaa joka tapauksessa sen hetkisen parlamentin tuhoon:

¹⁶⁸ Lakiehdotukset tehtiin Grattanin aloitteesta vuosina 1790, 1791, 1793 ja 1795. Irish Legislation Database.

¹⁶⁹ Spencer 1798, 25.

¹⁷⁰ Ks. esimerkiksi John Beresfordin puheenvuoro: *A report of the debate of the Irish bar 1799*, 30 – 33.

We have seen the natural effects of such a system. Demands leading to rejection, rejection to recrimination, recrimination to chastisement, chastisement to rebellion, and rebellion to extermination. Is this the system that I am called upon to transmit as a blessing to posterity?¹⁷¹

Irlannin konstitutionaalisen järjestelmän hajoaminen oli edennyt niin pitkälle, ettei sen korjaaminen ollut Gradyn mielestä enää mahdollista. Parlamenttijärjestelmän reformointi ennen maan suistumista kapinaan olisi voinut vielä pelastaa Irlannin. Sorretulla kansalla oli kaksi vaihtoehtoa: järjestelmän uudistaminen tai sen tuho. Aristokraattien kieltäytyminen rauhanomaisesta reformista järjestelmän tervehdyttämiksi johti luonnollisesti toiseen vaihtoehtoon: järjestelmän tuhoon ja kapinaan.¹⁷² Brittiläisen vapauksien ja oikeuksien järjestelmän säilyttäminen Irlannissa vaati siis vanhan ja peruuttamattomasti turmeltuneen järjestelmän hylkäämistä. Liittyminen Ison-Britannian terveempään konstituutioon palauttaisi vallan tasapainon myös Irlantiin. Suurempaan yhteiskuntarakenteeseen liittyminen edistäisi Gradyn mukaan paremmin yhteistä hyvää, kun nurkkakuntaisia etuja ajavat sosiaaliset ja uskonnolliset ryhmät tulisivat osaksi laajempaa valtiokokonaisuutta.

Gradyn mielipide brittiläisen valtiomuodon haasteista Irlannissa erosi siitä, mikä oli yleinen aikalaiskäsitys. Aikaisempina vuosisatoina kuninkaalliset privilegit olivat olleet suurin haaste parlamentin vapaudelle. Mainio vallankumous ja sen myötä valtiomuodoksi vahvistetun rajoitetun monarkian periaatteet olivat kuitenkin poistaneet tämän vaaran. Kruunun muodostama uhka brittiläiselle valtiomuodolle ei kuitenkaan ollut ohi, vaan otti uusia muotoja. Ennennäkemättömästi laajentuneet valtion siviili- ja sotilaskoneistot muodostivat 1700-luvun poliittisten kriitikoiden mukaan uudenlaisten *patronus*-suhteiden verkon, joka perustui käytännössä virkanimityksiin. Ulkoapäin

¹⁷¹ *A report of the debate of the Irish bar 1799*, 24. “Olemme nähneet tällaisen [hallinto]systeemin luonnolliset vaikutukset. Vaatimukset johtavat niiden hylkäämiseen, hylkääminen johtaa vastasyöttelyihin, syyttelyt johtavat rangaistuksiin, rangaistukset johtavat kapinaan, ja kapina johtaa turmioon. Tällaisenko hallinnon minua pyydetään jättämään siunauksena jälkipolville?”

¹⁷² *A report of the debate of the Irish bar 1799*, 25.

brittiläisen valtiomuodon kolme pilaria, parlamentin ala- ja ylähuoneet sekä kuningas, näyttivät pysyvän koskemattomina. Kulissien takana oli ylivalta kuitenkin kruunulla ylivalta sen harjoittaman ”korruption” ansiosta.¹⁷³ Irlannissa brittiläistä valtiomuotoa ei nakertanut kuningas hallituksensa kanssa, vaan asemistaan kiinnipitävä aristokratia. Unioniehdotus oli Gradyn mukaan tilaisuus kansan ja kruunun yhteenliittymiselle. Aristokratian paisunut vaikutusvalta saataisiin poistettua unionin myötä tulevan poliittisen uudelleenjärjestelyn myötä.¹⁷⁴

Gradyn puheessaan rakentama kuva kuninkaasta ja brittihallituksesta on huomiota herättävän myönteinen. Kruunun katsottiin yleisesti olevan vastahakoinen minkäänlaisiin uudistuksiin, jotka johtaisivat populaarimpaan hallintoon. Gradyn puheessa kruunu näyttää juuri päinvastoin tarjoavan kansalle suurempaa osaa yhteiskunnallisessa päätöksenteossa.¹⁷⁵ Gradyn puhe kruunusta viemässä eteenpäin populaareja uudistuksia vaikutti epärealistiselta, ottaen huomioon kruunun ja brittihallituksen reformivastaiset päätökset aiemmin 1790-luvulla, esimerkiksi katolisten emansipaatiota ajaneen lordi Fitzwilliamin vetäminen varakuninkaan virasta vuonna 1795. Väittelyn vastapuoli tarttui argumentoinnissaan juuri tähän. Irlannin kapinaan oli juuri käyty näiden uudistusten toivossa. Tästä voitiin vetää absurdi johtopäätös, että kuningas ja hallitus olisivat olleet kapinallisten puolella.¹⁷⁶

Unionidebatti jatkui tammikuussa 1799 Irlannin parlamentissa. Unioniehdotus tuotiin esiin istuntokauden aloittavassa varakuninkaan avajaispuheessa. Hallituksen tarkoituksena oli vielä välttää kovaaäänisintä kiistelyä unionista istuntokauden ensimmäisenä päivänä. Avajaispuheessa unioni mainittiin kiertäen. Irlannin ja Britannian parlamenttien tuli puheen mukaan etsiä ratkaisua miten brittiläisen

¹⁷³ Lieberman 2006, 327.

¹⁷⁴ *A report of the debate of the Irish bar 1799*, 25.

¹⁷⁵ *A report of the debate of the Irish bar 1799*, 28 – 29.

¹⁷⁶ *A report of the debate of the Irish bar 1799*, 38.

imperiumin voima ja resurssit saataisiin kudottua yhdeksi ”lujaksi ja kestäväksi kankaaksi”.¹⁷⁷

Anti-unionistit aloittivat keskustelun hyökkäävästi heti varakuninkaan puheen lukemisen jälkeen. Anti-unionisti ja yksi alahuoneen kokeneimmista kansanedustajista, George Ponsonby, esitti että Castlereaghin tulisi luopua omasta paikastaan kansanedustajana koska hän oli ottanut vastaan kansliapäällikön viran ja oli siis valtion palkkalistoilla.¹⁷⁸ Kruunun viran vastaanottaminen johti kesäkuun 4. 1798 voimaan tulleen lain (*Place Act*)¹⁷⁹ mukaan automaattisesti kansanedustajapaikasta luopumiseen. Castlereagh oli kuitenkin astunut kansliapäällikön virkaan ennen tämän lain voimaantuloa, eikä laki koskenut häntä taannehtivasti. Castlereaghin asema kansliapäällikkönä oli kuitenkin alun perin sijaisuus aiemman kansliapäällikön, Thomas Pelhamin, joutuessa luopumaan toimestaan huonontuneen terveydentilan vuoksi. Lordi Cornwallis oli saapunut varakuninkaaksi Irlantiin vasta 20. kesäkuuta, eli useita päiviä *Place Actin* voimaantulon jälkeen. Ponsonbyn väitteen todenperäisyys oli riippuvainen lain tulkinnasta: tarkoittiko uuden varakuninkaan virkaanastuminen myös alempien virkojen uusiutumista? Kruununjuristi John Toler pelasti hallituksen ja Castlereaghin edustajanpaikan huomauttamalla että varakuninkaan edeltäjän aikana tehdyt virkanimitykset olivat pysyneet Cornwallisin aikana muuttumattomina. Myös Castlereaghin virka oli siis pysynyt hänen hallussaan eikä virkaan nimityksen jälkeen voimaan tullut laki voinut koskea häntä. Ponsonby ei ollut selvästikään tarkoittanut esitystään tosimelessä. Kyseessä oli pelkkä hidastepuhe. Puheen tarkoituksena oli

¹⁷⁷ *Debate in the House of Commons (...) 22nd and 23rd of January, 1799* 1799, 2 – 3. “Firm and lasting fabric.”

¹⁷⁸ *Debate in the House of Commons (...) 22nd and 23rd of January, 1799* 1799, 3 – 4.

¹⁷⁹ 38. Geo. III c. 36. <http://www.qub.ac.uk/ild/?func=display_bill&id=2747> Viitattu 17.12.2014.

piikitellä hallituksen edustajia, erityisesti nuorta kansliapäällikköä. Esityksestä keskusteltiin joitakin tunteja, jonka jälkeen Ponsonby veti vaatimuksensa takaisin.¹⁸⁰

Myöhempien tulkintojen mukaan Ponsonby oli kuitenkin laillisesta näkökulmasta väitteessään oikeassa. Castlereagh oli tullut kansliapäälliköksi maaliskuussa 1798, mutta tämä oli vain sijaisuuden muodossa. Hän jatkoi tässä tehtävässä Cornwallisin maahantulon jälkeen. Castlereaghia ei kuitenkaan tuolloin nimitetty uudeksi kansliapäälliköksi, vaan sairastunut Pelham nimitettiin uudelleen virkaansa. Pelhamille etsittiin pysyvää seuraajaa kesän ja syksyn ajan, kun taas Castlereaghista suunniteltiin valtionvarainministeriä. Castlereagh nimitettiin virallisesti kansliapäällikön virkaan vasta marraskuussa 1798. Näin Castlereaghin nimittämisen kansliapäällikön virkaan siis tosiasiassa putosi *Place Actin* piiriin ja hänen olisi pitänyt luopua paikastaan kansanedustajana. Ponsonbyn argumentti olisi ollut tehokkaampi, jos hän olisi tuonut esiin Castlereaghin aiemman aseman kansliapäällikön sijaisena eikä varsinaisena viranhaltijana.¹⁸¹

Vastauspuheen antajaksi varakuninkaan puheeseen oli valittu John Beresford, yksi hallituksen luottomiehistä ja Britannian valtakunnanneuvoston (*Privy Council*) jäsen. Beresford oli yksi pitkäaikaisista valtiomiehistä, jotka pitivät yllä silmällä ja ajoivat Englannin etuja Irlannin valtionhallinnossa.¹⁸² Puheessaan Beresford korosti parlamentin oikeutta toimia itsenäisesti, huolimatta kansan äänekkäistä protesteista. Toisaalta hän myös viittasi parlamenttiin kansan äänenkannattajana, jonka tuli ottaa huomioon ja suhtautua kunnioittavasti kansan tahtoon.¹⁸³

¹⁸⁰ *Debate in the House of Commons (...) 22nd and 23rd of January, 1799* 1799, 4.

¹⁸¹ Geoghegan 2003, 138 – 139; Kelly 2003. 115.

¹⁸² Whelan 2001, 14.

¹⁸³ *Debate in the House of Commons (...) 22nd and 23rd of January, 1799* 1799, 4.

Oppositio ei ottanut kuuleviin korviinsa hallituksen toivomusta lykätä varsinaista unionidebattia myöhempään ajankohtaan. Vasta vähän aikaa sitten valtionvarainministerin paikasta luopumaan joutunut Sir John Parnell toi puheessaan selväksi opposition tavoitteen saada unioniehdotus hylätyksi välittömästi. Puheessaan Parnell kävi järjestelmällisesti läpi yleisimmät argumentit jotka olivat aiemmin esiintyneet yleisessä keskustelussa unionista. Hän tuomitsi irlantilaisten kansanedustajien lukumäärän vähentämisen ja lähettämisen vieraaseen parlamenttiin, jossa Irlannin edut jäisivät taka-alalle brittiläisen enemmistön vuoksi. Edustuksen pienentäminen johtaisi siis kansan vaikutusvallan pienenemiseen. Unionin väitetyt edut kaupalle ja talouden kehitykselle olivat erheellisiä koska Parnellin mukaan Dublilin vähentyvä kaupankäynti ei välttämättä siirtyisi muualle Irlantiin, vaan voisi yhtä hyvin siirtyä johonkin englantilaiseen satamakaupunkiin kuten Liverpooliin. Parnell toi myös esiin suoranaisen virhepäätelmän unionistien argumentoinnissa. Unionistien mukaan parlamenttiunioni lieventäisi Irlannin uskonnollista vihanpitoa: millä perusteella voidaan muka sanoa, että katolisten ja protestanttien välit paranisivat sillä, että kummankin osapuolen suosiota nauttiva paikallinen parlamentti hävitettäisiin?¹⁸⁴

Parnell viittasi puheessaan kansaan poliittisen vallan lähteenä. Viittaus on mielenkiintoinen, sillä Parnella oli aiemmin suhtautunut varovasti katolisten vaikutusvallan kasvuun ja parlamenttireformin ideaan.¹⁸⁵ Unionidebatin aikana hän näytti kuitenkin pitävän Ranskan vallankumouksesta lähtenytttä demokraattista mullistusta ainakin periaatteessa oikeutettuna:

These are momentous considerations this day, where the claims of the people to their share of the government, have caused the convulsion of Europe.¹⁸⁶

¹⁸⁴ *Debate in the House of Commons (...) 22nd and 23rd of January, 1799* 1799, 5 – 8.

¹⁸⁵ McDowell 1979, 398, 403, 416.

¹⁸⁶ *Debate in the House of Commons (...) 22nd and 23rd of January, 1799* 1799, 7. “Nämä ovat merkittäviä pohdintoja tänä päivänä, kun kansan vaatimukset omaan osaansa hallintovallasta ovat aiheuttaneet myllerryksen [koko] Euroopassa.”

Kansalla on oikeutettu osansa valtionhallinnossa, joka ei toteutunut vallankumousta edeltäneessä autoritaarisessa monarkiassa. Kansannousu kuninkaan valtaa vastaan oli siis hyvä asia koska kansa kamppaili oikeutetusta osastaan valtion hallinnassa. Puhumalla ”kansan osasta” hallinnossa Parnell ei kuitenkaan selvästi kannata kansan suvereenia valtaa vaan brittiläistä valtiomallia jossa kansalle kuuluu osa vallasta, ei koko valtaa. Kansan suvereniteetin ja demokraattisen ideologian taipumus yhteiskunnalliseen epäjärjestykseen ja väkivaltaan oli nähty jo Irlannissa *United Irishmen* -järjestön kapinan myötä. Väkivaltaisen kansanvaltaan suuntautuvan liikkeen huonona puolena oli myös sen aikaansaama hallinnon vastaliike. Hallinto saattoi yhteiskuntarauhan nimissä alkaa kaventamaan kansan oikeuksia. Parlamenttiunioni oli Parnellin mukaan juuri tällainen hallituksen ”vastaisku”: hankkeen tavoitteena oli siis vallan keskittäminen hallituksen käsiin, tekosyynään maan rauhoittaminen.¹⁸⁷

George Ponsonby seurasi Parnellin ohjelmapiuhetta esittämällä, että parlamentin vastausadressiin tehtäisiin lisäys, joka takaisi Irlannin parlamentin koskemattomuuden. Seuraavat sanat tuli lisätä adressin kohtaan, jossa tuotiin ilmi maan sitoutuminen yhteiseen politiikkaan Britannian kanssa:

Maintaining, however, the undoubted birthright of the people of Ireland to have a resident and independent legislature, such as it was recognized by the British Legislature in 1782.¹⁸⁸

Vastoin hallituksen etukäteen elättämiä toiveita Ponsonbyn esitystä seurannut 16 tuntia kestänyt keskustelu keskittyi yksinomaan unioniin. Ennennäkemättömän kiivaaksi yltynyt debatti yllätti hallituksen edustajat täysin. Castlereagh luonnehti vastapuolelleen puhuneita patrioottihenkisiä kartanonherroja jälkeinpäin kirjoitetussa kirjeessään seuraavasti:

¹⁸⁷ *Debate in the House of Commons (...) 22nd and 23rd of January, 1799* 1799, 7.

¹⁸⁸ *Debate in the House of Commons (...) 22nd and 23rd of January, 1799* 1799, 14. ”Säilyttäen kuitenkin Irlannin kansan kiistämättömän synnyinoikeuden paikalliseen ja itsenäiseen lainsäädäntöön, niin kuin brittiläinen lainsäädäntövalta on tunnustanut vuonna 1782.”

The country gentlemen, as if they had been engaged in a fox-hunt, instead of a debate, on a most momentous question, seemed to contend who should indulge most loudly in an outcry.¹⁸⁹

John Beresford, jolla oli takanaan yli neljäkymmentä vuotta kokemusta parlamenttityöstä, puolestaan vertasi kansanedustajien käytöstä puolalaisiin valtiopäiviin. Hän ei omien sanojensa mukaan ollut aikaisemmin kohdannut yhtä vulgaaria ja barbaarista kielenkäyttöä parlamentin istunnossa.¹⁹⁰

Kumpikin osapuoli oli osannut odottaa keskustelun keskittyvän unionisuunnitelmaan, mutta vain anti-unionistinen oppositio oli kunnolla valmistautunut. Vielä ennen väittelyä vankoilta vaikuttaneet hallituksen rivit alkoivat rakoilla väittelyn pitkittyessä ja jatkuessa läpi yön. Opposition puheiden suuremman tehokkuuden ja kaunopuheisuuden taustalla oli ainakin osittain useiden puhujien ammatillinen tausta lakimiehinä. Retorisesti taitavien anti-unionistien ulosanti oli räiskyvää ja kaunopuheista, kun taas hallituksen edustajien mieliala vaikutti epävarmalta. Opposition puheet otettiin usein vastaan koväänisten hurraa-huutojen ja kannustusten saattamana. Hallituksen penkit sitä vastoin pysyivät puolityhjinä, ja sen unionistiset kansanedustajat vaikuttivat välinpitämättömiltä ja tarkkaamattomilta. Ministereitä kohtaan huudeltiin kaikenlaisia herjauksia, joista pääosa oli osoitettu Castlereaghille. Castlereaghin ministerinvirka ja asema unionin pää-äänenkannattajana alahuoneessa asettivat hänet valokeilaan ja herjojen kohteeksi. Castlereaghin esiintymistä väittelyssä häittäsi myös hänen kylmäkiskoinen asenteensa, yleinen karismattomuus ja puutteet puhujantaidoissa.¹⁹¹ William Plunket, yksi tulisimmista opposition edustajista, oli erityisen armoton nuorta ministeriä kohtaan nimittämällä häntä ”vaatimattomaksi poikaseksi” ja ”vihreäksi ja

¹⁸⁹ Castlereagh kirjeessään Portlandille, 29.1.1799. Viitattu teoksessa Bolton 1966, 107. ”Kartanoherrat, aivan kuin osallistuessaan ennemmin ketunjahtiin, kuin debattiin mitä tärkeimmästä maata koskevasta aiheesta, vaikuttivat kisailevan siitä, kuka esitti koväänisimmän protestin.”

¹⁹⁰ Bolton 1966, 107; Derry 1976, 70.

¹⁹¹ Derry 1976, 6-7, 229; Geoghegan 2001, 39.

mahlattomaksi risuksi”.¹⁹² Näistä viimeinen heitto oli julma viittaus Castelreaghin avioliittoon ja parin ilmeiseen kyvyttömyyteen saada lapsia.¹⁹³

Suurin osa opposition kansanedustajista piti puheissaan unionia enemmän kansallisen periaatteen kuin käytännön kysymyksenä. Anti-unionistien retoriseen taktiikkaan kuului unionin esittäminen salajuonena ja avoimena sodanjulistuksena ikuisiksi miellettyä konstituutiota ja Irlannin kansan oikeuksia vastaan. Joidenkin oppositiokansanedustajien, kuten Sir John Parnellin¹⁹⁴ ja William Tighen,¹⁹⁵ maanläheisemmät argumentit unionin turmiollisesta vaikutuksesta pääkaupungin taloudelliseen elinvoimaisuuteen, maan hinnan laskusta ja Britannian sodan aikana kasaaman valtavan velkataakan jakautumisesta istuivat huonosti unionin vastustajien yleiseen kielenkäyttöön.

Talouteen ja turvallisuuspolitiikkaan liittyviä kysymyksiä pidettiin päinvastoin konstituution periaatteellista arvoa halventavana: ”Perish commerce! but live the liberty and constitution of Ireland!”, julisti James Fitzgerald.¹⁹⁶ Käytännön kysymysten sijaan periaatteen puolesta argumentoidessa anti-unionisteilla oli tilaisuus vapaampaan ja tehokkaampaan retoriseen ilmaisuun. Usein henkilökohtaisuuksiinkin mennyt pilkka ja huumori olivat usein käytettyjä tehokeinoja. Esimerkiksi James Fitzgerald ehdotti myöhemmin puheessaan, että Irlannin naiset ottaisivat mallia Lysistrateesta ja ”Ateenan

¹⁹² *Debate in the House of Commons (...) 22nd and 23rd of January, 1799* 1799, 48. ”Unassuming stripling” ja ”green and sapless twig”.

¹⁹³ Geoghegan 2001, 39.

¹⁹⁴ *Debate in the House of Commons (...) 22nd and 23rd of January, 1799* 1799, 7.

¹⁹⁵ *Debate in the House of Commons (...) 22nd and 23rd of January, 1799* 1799, 12.

¹⁹⁶ *Debate in the House of Commons (...) 22nd and 23rd of January, 1799* 1799, 18. ”Menköön kauppa! mutta eläköön vapaus ja Irlannin konstituutio!”

naisista” käymällä lemmenlakkoon unionin puolesta äänestäviä miehiään vastaan.¹⁹⁷ Jotkut puhujat ottivat kaikki irti tilaisuudesta pitää kunnan palopuhe ja vedota kuulijoiden tunteisiin. Tunteenomainen retoriikka korosti patrioottista uhrautuvaisuutta ja oman maan vapauden pyhyyttä. James Moore O’Donel loi mielikuvaa yhteinäisestä ja vapaasyntyisestä Irlannin kansasta joka piti kiinni itsenäisyydestään loppuun saakka:

If the Parliament of Ireland should be mean enough to vote away the legislative independence of Ireland, the people of Ireland would not be mean enough to submit to it, they would assert their rights, die as freemen rather than live as slaves.¹⁹⁸

William Conyngham Plunket puolestaan vertasi maansa vapauden menetystä unionin myötä suoranaiseen vieraan vallan invaasioon ja lupasi, että tulisi valloittaja Hannibalin isän tavoin vannottavan kaikki jälkeläisensä vainoamaan ikuisesti maansa valloittajia.¹⁹⁹

Parlamentin päätös unionista miellettiin siis monien anti-unionistien mukaan legitiimiksi vain jos kansan enemmistö oli suostuvainen. Tämä ajatus esitettiin usein käyttämällä yhteiskuntasopimusten kieltä. Monien anti-unionistien mukaan unionin läpivieminen ilman kansan erillistä suostumusta johtaisi yhteiskuntasopimuksen hajoamiseen, jonka päälle Irlannin valtiojärjestys oli rakennettu. Lakimies Jonah Barringtonin mukaan parlamentti voi olla rajoittamaton toiminnanvapaudessaan, kuten useat unionistit argumenteissaan väittivät. Tämä pätee kuitenkin vain yhteiskuntasopimuksella perustetun konstituution puitteissa. Tästä seuraa, että

¹⁹⁷ *Debate in the House of Commons (...) 22nd and 23rd of January, 1799* 1799, *; Bolton 1966, 111. Aristofaneen komediassa “Lysistrate” näytelmän nimihenkilö yrittää lopettaa peloponnesolaissodan suostuttelemalla kreikkalaiset naiset kieltäytymään seksistä miestensä ja rakastajiensa kanssa, kunnes miehet ryhtyvät rauhanneuvotteluihin.

¹⁹⁸ *Debate in the House of Commons (...) 22nd and 23rd of January, 1799* 1799, 76. “Jos Irlannin parlamentti olisi niin alhainen että se äänestäisi pois Irlannin itsenäisen lainsäädännön, Irlannin kansa ei tulisi olemaan yhtä alhainen ja suostumaan siihen. He vahvistaisivat oikeutensa ja ennemmin kuolisivat vapaina miehinä kuin eläisivät orjina.”

¹⁹⁹ *Debate in the House of Commons (...) 22nd and 23rd of January, 1799* 1799, 53.

konstituution suojeleminen on yksi parlamentin velvollisuuksista, koska ilman konstituutiota parlamentilla ei voida katsoa olevan myöskään valtaa kenenkään yli:

Because the King being only one part, and the Parliament being only another part of the Constitution, they have no more right to say, we will give up our Parliament, than we will give up our King; they are not delegated for either purpose, and are equally bound by their Constitution and their oath to preserve both; the misconstrued argument of parliamentary omnipotence falls before this reasoning, nothing 'tis true, can control or counteract Parliament within its constitutional bounds, but nothing can warrant it to exceed them; the very instant the delegated representatives in Parliament grant away the Constitution which they were appointed to protect, the compact between them and their constituents becomes a nullity, their law of relinquishment is a nullity, and the constitution is virtually and instantly dissolved.²⁰⁰

Kansalla on siis Barringtonin mukaan luovuttamaton oikeus alistua vain ja ainoastaan sen yhteiskuntasopimuksella hyväksymän suvereenin hallintaan. Tämä oikeus on yhtä perusteellinen kuin muutkin luonnolliset oikeudet, joiden täyttyminen on suvereenin vastuulla. Kansan luovuttaman suvereenin siirtäminen toisiin käsiin ilman hyväksyntää oli tämän ajatuksen mukaan yhtä vakavaa kuin esimerkiksi mielivaltainen kansan alistaminen valtion väkivaltakoneiston avulla. Kumpikin oli tulkittava yhteiskunnan peruseriaatteiden vastaiseksi toiminnaksi, joka merkitsee yhteiskuntarakenteen hajoamista ja paluuta luonnontilaan, jossa ihmiset ovat jälleen vapaita tekemään mitä tahansa. Samoin kuin Jaakko II oli brittiläisessä poliittisessa ajattelussa luopunut

²⁰⁰ *Debate in the House of Commons (...) 22nd and 23rd of January, 1799* 1799, 29. "Koska kuningas on vain yksi osa, ja parlamentti on vain toinen osa hallintomuotoa, heillä ei ole sen enempää oikeutta sanoa, me luovumme parlamentistamme, kuin että luopuisimme kuninkaastamme; heitä ei ole valittu kumpaakaan tarkoitusta varten, ja he ovat yhtäläillä hallintomuodon ja ottamansa valan sitomia säilyttämään molemmat; väärinymmärretty argumentti parlamentin kaikkivoipaisuudesta kaatuu tämän järjelyn edessä. On totta, että mikään mahti ei voi kontrolloida tai vaikuttaa parlamentin vastaisesti sen toimiessa rajojen sisällä, mutta mikään ei voi myöskään valtuuttaa sitä ylittämään niitä; sillä hetkellä kun tehtäväänsä delegoidut parlamentin edustajat luovuttavat pois sen hallitusmuodon jota heidät oli valittu suojelemaan, heidän ja heidän äänestäjäkuntansa välinen sopimus mitätöityy, heidän luovuttamispäätöksensä mitätöityy, ja hallintomuoto on käytännössä katsoen heti purkautunut."

valtaoikeudestaan hyökkäämällä alamaistensa luonnollisia oikeuksia vastaan, niin myös Irlannin parlamentti suostuessaan unioniin luopuisi omasta oikeudestaan tehdä lakeja. William Conyngham Plunket, lakimies ja myös yksi *The Anti-Union* -lehden kirjoittajista,²⁰¹ vertasi esimerkkinä parlamentin hajottamista sen oman käden kautta kuninkaan kruunusta luopumiseen:

Sir, I in the most express terms deny the competency of Parliament to do this act, I warn you, do not dare to lay your hand on the constitution, I tell you that if circumstanced as you are; you pass this act it will be a mere nullity, and that no man in Ireland will be bound to obey it (...) you are appointed to exercise the functions of legislators and not to transfer them (...) Has the King a right to transfer his crown? Is he competent to annex it to the crown of Spain or any other country? No, but he may abdicate it, and every man who knows the constitution knows the consequence, the right reverts to the next in succession; if they all abdicate, it reverts to the people. (...) If you transfer you abdicate, and the great original trust reverts to the people from whom it issued, yourselves you may extinguish; but Parliament you cannot extinguish it.²⁰²

Jos siis istuva parlamentti sattuisi äänestämään unionin puolesta, äänestystä ei voitaisi pitää sitovana, koska se rikkoisi luonnollista lakia. Yhteiskuntasopimuksella luotu parlamentti-instituutio tulisi mieltää periaatteeksi, jota ei voida hajottaa ilman koko kansan osallisuutta uuden järjestelmän luomisessa. Sen sijaan parlamentin päätöksellä

²⁰¹ Hamilton & Gray 2004.

²⁰² *Debate in the House of Commons (...) 22nd and 23rd of January, 1799* 1799, 50. "Sir, minä kiellän mitä jyrkimmin parlamentin kompetenssin säätää tämä laki, varoitin teitä, älkää uskaltako kajota tähän hallintomuotoon. Sanon teille, että jos te näissä olosuhteissa säädätte tämän lain se tulee olemaan mitätön, eikä kukaan Irlannissa olisi velvollinen tottelemaan sitä. (...) Teidät on nimitetty hoitamaan lainsäätäjän tehtäviä eikä siirtämään niitä. (...) Onko kuninkaalla oikeutta siirtää kruununsa? Kykeneekö hän liittämään sen Espanjan kruunun tai minkä tahansa muun maan yhteyteen? Ei, mutta hän voi luopua siitä, ja jokainen joka tuntee hallintomuodon tietää mitä siitä seuraa, oikeus kruunuun siirtyy vallanperimysjärjestyksessä seuraavalle; jos he kaikki luopuvat kruunusta, se palautuu takaisin kansalle. (...) Jos siirrätte [valtanne muualle], te luovutte siitä, ja se suuri luottamustehtävä palautuu takaisin kansalle jolta se oli alun perin myönnetty. Voitte tehdä lopun itsestänne; mutta parlamenttia te ette voi hävittää."

lopettaa oma toimintansa olisi seurauksena vain istuvan parlamentin hajoaminen ja uudet vaalit, ei itse valtiojärjestelmän hajoaminen. Toinen lakimies, Droghedan kaupungin edustaja John Ball, piti parlamentti-instituution ja brittiläisen valtiojärjestelmän periaatetta koskemattomana samaan tapaan kuin Barrington. Jos istuva parlamentti äänestäisi unionista, tuloksella ei olisi väliä, koska äänestys ei olisi sitova. Kansa oli hänen mukaansa tietoinen luonnollisista oikeuksistaan sekä siitä, ettei rajatuksi ajaksi valittu lainsäädäntöelin voinut luovuttaa niitä oikeuksia ja vapauksia kenellekään toiselle.²⁰³

Väite, että parlamentilla ei ollut kansan luovuttamaa mandaattia neuvotella unionikysymyksestä, toistui anti-unionistien puheissa niinkin taajaan, että se johti epäjohdonmukaisuuteen eri puhujien argumenttien välillä. Useimmat anti-unionistit pysyivät linjassaan, että vain kansalla oli valta päättää oman lainsäädäntönsä hajottamisesta tai siirtämisestä vieraan valtion lainsäädännön yhteyteen. Alexander Crookshank esitti tämän argumentin selkeästi muistuttaen samalla, että istuva parlamentti oli valittu vain tavanomaista lainsäädäntötyötä varten. Kansan heille antaman luottamuksen luovuttaminen ei ollut parlamentin oikeus:

Sir, I deny that the parliament of an independent state, for which the members of that parliament are trustees, has any right whatever, without the permission of its constituents expressly or impliedly given for the purpose, to surrender to another country the whole or any part of its legislative authority.²⁰⁴

Anti-unionistien pohtiessa miten toimia, jos kansa osoittautuisikin kannattavan unionia, osa heistä näytti kannattavan täysin päinvastaista oppia parlamentin oikeudesta neuvotella ja päättää unionista. Esimerkiksi Francis Hardyn mukaan parlamentilla olisi

²⁰³ *Debate in the House of Commons (...) 22nd and 23rd of January, 1799* 1799, 70 – 71.

²⁰⁴ *Debate in the House of Commons (...) 22nd and 23rd of January, 1799* 1799, 20. ”Sir, minä kiellän että itsenäisen maan parlamentilla, jonka jäsenet ovat luottamustoimessa, olisi minkäänlaista oikeutta, ilman äänestäjäkuntansa suoraan tai implisiittisesti tarkoitukseen annettua suostumusta, luovuttaa toiseen maahan sen lainsäädäntövallan kokonaisuutta tai osaa siitä.”

suoranainen velvollisuus jättää kansan julki tuoma mielipide huomiotta, jos se vaatisi unionia toteutuvaksi:

The noble Lord in the course of his speech seemed angry at the denial of the competence of Parliament to discuss this question. For my own part I think it cannot, or at least it cannot destroy itself. No such power was ever given to us, nor could it be given, for if more than half the counties in Ireland petitioned in favour of an Union, I think, that this House could not, consistently with its strict duty, attend to such petitions. The people have no right to demand the abolition of their own independent Legislature, either totally, or in part.²⁰⁵

Hardyn puhe tuo selväksi anti-unionistien vaatimukset kansan luonnollisten oikeuksien puolesta ja kansan mandaatista. Nämä eivät kuitenkaan olleet suoranaisia populaarin suvereniteetin puolustuspuheita. Anti-unionistien puheissa puolustettavana oli aina ensisijaisesti itse brittiläinen konstituutio ja valtiojärjestys, sellaisena kuin se oli lakiin kirjoitettu. Parlamentilla ei ole oikeutta hajottaa vallalla olevaa, Mainion vallankumouksen vahvistamiin periaatteisiin nojautuvaa konstituutiota, jonka varaan alamaisten yksilölliset oikeudet on laskettu. Konstituution tuli olla turvassa myös kansan ailahtelevilta mielipiteiltä. Parlamentin pääasiallinen tehtävä oli suojella konstituutiota, vaikka se tällöin toimisikin kansan tahdon vastaisesti. Viitaten Thomas Painen ajatuksiin jokaisen sukupolven oikeudesta muokata hallintonsa itselleen sopivaksi,²⁰⁶ Hardy jatkoi puhettaan muistuttamalla, että jos kansalla todetaan olevan

²⁰⁵ *A report of the debate in the House of Commons of Ireland, on Tuesday and Wednesday the 22nd and 23d of January, 1799, on the subject of an union.* 1799, 60. ”Jalo herra vaikutti puheensa aikana olleen suuttunut siitä, että parlamentin kompetenssi käsitellä tätä kysymystä oli kielletty. Omasta puolestani ajattelen, ettei se voi, tai se ei ainakaan voi tuhota itseään. Sellaista valtaa ei meille ikinä annettu, eikä sellaista voisikaan antaa, sillä vaikka yli puolet Irlannin kreivikunnista anoi unionin puolesta, tämä kamari ei mielestäni, seuraten sen ankaraa velvollisuutta, voisi kuunnella sellaisia anomuksia. Kansalla ei ole oikeutta vaatia oman lainsäädäntönsä lakkauttamista, kokonaisuudessaan tai osakaakaan siitä.”

²⁰⁶ Philp 2013.

oikeus muuttaa konstituutiota minkä tahansa pinnalla olevan mielihoiteen tai oikeuden seurauksena, ottaisi se käyttöön pahamaineisen Painen periaatteet.²⁰⁷

Unionin vastustajat olivat perustelleet parlamentin kyvyttömyyttä säätää unionilakia vetoamalla lockelaisiin luonnollisiin oikeuksiin. Yleinen esitetty käsitys oli, että Irlannin parlamentin saavuttaessa itsenäisyytensä sen ja kansan välille oli muodostunut uusi yhteiskuntasopimus. Kyseinen sopimus määritti parlamentin nimenomaisesti ja eksklusiivisesti Irlannin lainsäätäjäksi. Kansa oli siis vuonna 1782 implisiittisesti myöntänyt Irlannin parlamentille oikeuden hallita, eikä tätä voitu anti-unionistien mukaan siirtää toisiin käsiin muuten kuin uuden yhteiskuntasopimuksen kautta. Locken luonnonoikeusteoria taipui kuitenkin myös unionistien retoriikan välineeksi.

Patrick Duigenan tulkitsi Lockeä nerokkaalla tavalla osoittaakseen, että parlamentilla todella oli oikeus keskustella ja päättää parlamenttiunionista luonnonoikeusteorian puitteissa. Duigenan esitti tulkintansa parlamentin keskustellessa unionista uuden istuntokauden alussa tammikuun 15. päivä vuonna 1800. Parlamentin oikeus tehdä tavanomaisen lainsäädännön lisäksi myös omaa rakennettaan muuttavia yhdistymispäätöksiä perustui Duigenanin mukaan siihen, että luopuessaan luonnontilan täydellisestä vapaudesta ihmiset luovuttavat lainsäädännölle vapauden yhdistyä muiden ihmisten ja instanssien kanssa. Luonnontilassa ihmiset ovat vapaita muodostamaan ja liittämään yhteen yhteisöjä niin kuin parhaaksi katsovat. Jokainen ihminen on myös vapaa liittymään mihin tahansa yhteisöön, jos se suostuu ottamaan hänet vastaan. Duigenanin mukaan yhteiskuntasopimuksen solmimisen hetkellä ihmisten rajoittaessa täydellistä vapauttaan yhdistymisen vapaus siirtyy muodostettavalle valtiolle. Tästä seuraa luonnollisesti, että valtio on oikeutettu tekemään minkälaisia yhdistämispäätöksiä tahansa, jotka koskevat kaikkia kansalaisia. Valtion toimintavapautta rajoittaa vain yhteiskunnan yleinen hyvä, ja jos yhteiskunnan

²⁰⁷ *Debate in the House of Commons (...) 22nd and 23rd of January, 1799* 1799, 60.

yhdistyminen toisen valtion kanssa on hallinnon toimesta todettu edistävän sitä, ei yhdistymisellä ole mitään esteitä.²⁰⁸

Duigenanin luovaa tulkintaa tukivat molempien maiden parlamenttien tekemät lait, joilla oli rajoitettu kokoontumisenvapautta. Parlamentilla oli ollut valta julistaa tietyt järjestöt laittomiksi sekä määritellä lailla alamaisten kansankokousten rakennetta. Britanniassa oli vuonna 1795 säädetty laki (*Seditious meetings act*), joka velvoitti ilmoittamaan yli 50 hengen kokouksista ja joka salli viranomaisille laajat toimintavapaudet estää epäilyttävät kokoontumiset jopa kuolemanrangaistuksen uhalla. Laki oli reaktio hallitusvallan vastaisiin mielenosoituksiin. Työläisten ammatillinen järjestäytyminen kollektiivisten työehtojen neuvottelemiseksi kiellettiin vuoden 1799 *Combination Actilla*.²⁰⁹ Irlannissa kokoontumisenvapautta oli rajoitettu vuonna 1793 läpiviedyllä *Convention Actilla*, joka kielsi kaikki ”laittomat kokoukset” (*unlawful assemblies*), jotka olivat luonteeltaan edustuksellisia. Kyseisellä lailla yritettiin häiritä *United Irishmen* -järjestön toimintaa, joka jo seuraavana vuonna kiellettiin suoraan hallituksen antamalla asetuksella.²¹⁰ Duigenan puolusti puheessaan näitä lakeja toteamalla, että kansan vaaleilla valitsema parlamentti oli varmasti valmiimpi tekemään päätöksiä yhteisestä hyvästä kuin lakien kieltämät ”rauhattomat epäkonstitutionaaliset ja laittomat kansankokoukset”.²¹¹

²⁰⁸ *A report of the debate in the House of Commons of Ireland, on Wednesday and Thursday the 15th and 16th of January, 1800. On an amendment to the address moved by Sir Laurence Parsons, Bart. on the subject of an union.* 1800, 245. (Tästä eteenpäin lyhennetty: “*Debate in the House of Commons (...)15th and 16th of January, 1800*”)

²⁰⁹ Thompson 1963/1984, 158 – 159, 174; Haikala 2002, 135.

²¹⁰ 33 George III c. 29, Irish Legislation Database (Viitattu 7.1.2015); Bartlett 2011, 211.

²¹¹ *Debate in the House of Commons (...)15th and 16th of January, 1800* 1800, 245.

4.1. Poliittisen edustuksellisuuden ongelma

Suurin osa puhujista, kuten eversti Archdall,²¹² John Egan²¹³ ja unionisti Frederick Trench,²¹⁴ käsitteli asiaa maltillisesti toteamalla, että varsinaista debattia unionista ei voitu käydä ennen kuin kaikki kansanedustajat olivat saaneet tietoonsa omien äänestäjensä mielipiteen. Tässä voidaan sanoa olleen käynnissä kansanedustuksen käsitteellinen muutos. Archdall, Egan ja Trench tekivät poliittisen ja moraalisen arvostelman ilmoittamalla lykkäävänsä omaa päätöksentekoaan siihen asti, kunnes he olivat saaneet sanan omilta äänestäjiltään. Tämän arvostelman mukaan kansanedustajan ei pitäisi poiketa päätöksessään äänestäjensä mielipiteestä, vaan toimia aina niin kuin hänet edustajikseen valinneet yksilöt tahtovat. Edustuksen määritelmä muuttuu tässä tapauksessa radikaalisti.

Burken antamassa edustuksen määritelmässä kansanedustaja ei enää parlamentissa istuessaan edusta hänet valinneen vaalipiirin ihmisiä, vaan koko kansakuntaa yhtenä suurena yksikkönä.²¹⁵ Useat anti-unionistit määrittivät parlamenttiedustajan relaation liittyvän kansakunnan sekä yhden ja yleisen yhteisen hyvän ajamisen sijaan edustajan vaalipiiriin. Itsenäisen ja aktiivisen lainsäätäjän sijaan kansanedustajan rooli muuttuu näin passiivisemmaksi: hänestä on tulossa äänitorvi, joka kuuluttaa oman vaalipiirinsä ihmisten tahdon kussakin vastaantulevassa päätöksessä. Kansanedustuksen käsitteellinen muutos oli siis kulkemassa burkelaisesta, kansanedustajan itsenäistä

²¹² *Debate in the House of Commons (...) 22nd and 23rd of January, 1799* 1799, 27.

²¹³ *Debate in the House of Commons (...) 22nd and 23rd of January, 1799* 1799, 69; Bolton 1966, 109.

²¹⁴ *Debate in the House of Commons (...) 22nd and 23rd of January, 1799* 1799, 79 – 80. Trench aateloitiin myöhemmin Ashtownin ensimmäiseksi paroniksi. Kyseessä oli ns. unionipäärinarvo joka myönnettiin osittain kiitoksena hallituksen tukemisesta, mutta osaksi myös hallituksen vaikutusvallan lisäämiseksi ja unioniäänien hankkimiseen kuluviin kustannusten vähentämiseksi. Trench esimerkiksi äänesti itse unionin puolesta helmikuussa 1800, mutta toi myös mukanaan hallituksen tueksi veljensä ostamalla oman vaalipiirinsä naapurissa sijaitsevan Ballinakillin vaalipiiriin. Bolton 1966, 168 – 169.

²¹⁵ Pitkin 1989, 142 – 143.

päätöksentekoa korostavasta määritelmästä amerikkalaiseen demokratiaan, jossa kansanedustaja puhuu valitsijoidensa mandaatilla. Poliittisen edustuksen teoriat ovat pitkälti perustuneet tähän yhä ratkaisemattomaan ongelmaan: pitäisikö edustajien toimia ja päättää niin kuin hänen äänestäjänsä ovat häntä ohjeistaneet vai tulisiko edustajan ajaa yleistä hyvää luottaen pääasiassa omaan harkintaansa ja tehdä itsenäisesti poliittiset päätöksensä? Hanna Pitkin on nimittänyt tätä ongelmaa edustuksen itsenäisyys/mandaatti -ongelmaksi, mutta kiistasta käytetään myös nimitystä delegaatti/edunvalvoja (*delegate/trustee*) -ongelma.²¹⁶

4.1.1. Edustuksen paradoksi

Kiista edustuksen luonteesta on Pitkinin mukaan lähtöisin itse käsitteen merkityksen pohjalla olevasta ristiriidasta. Edustushan tarkoittaa pohjimmiltaan sitä, että joku tai jokin poissaoleva tehdään paikalla olevaksi. Edustuksen moderniin merkitykseen kuuluu keskeisesti se, ettei edustettava asia tai henkilö ole kirjaimellisesti samassa tilassa edustuksen tapahtuessa, jolloin edustettavat tehdään kuitenkin paikalle oleviksi jonkinlaisessa ei-kirjaimellisessa mielessä (tarkoittaen ei-fyysisessä mielessä). Tämä ei kuitenkaan tarkoita, ettei tällainen ei-fyysinen läsnäolo olisi ainakin lähestulkoon yhtä merkityksellistä ja kouriintuntuvaa kuin aito paikallaolo. Edustus tuo ihmiset ja asiat tiettyssä mielessä keinotekoisesti läsnä oleviksi. Näin edustus toteuttaa tarkoitustaan, ja kirjaimellisesti poissaolevien läsnäolo mahdollistetaan tavalla, jolla heidän mielipiteensä ja intressinsä saavat aidon jalansijan. Edustuksen käsitteen paradoksisuus johtuu juuri näistä kontradiktorisista vaatimuksista: edustettavan asian tai olion on samanaikaisesti oltava poissa sekä tiettyssä mielessä paikalla, jotta voidaan puhua edustamisesta sanan modernissa merkityksessä.²¹⁷

Edustuksen paradoksi voi vaikuttaa enemmän semanttiselta ongelmalta, joka kuuluisi enemmän kielifilosofien kuin poliittisten ajattelijoiden pohdittavaksi. Pitkin on kuitenkin osoittanut, että edustuksen käsitteellisellä ristiriidalla on tärkeitä vaikutuksia

²¹⁶ Pitkin 1989, 142; Dovi 2011.

²¹⁷ Pitkin 1989, 142; Runciman 2007, 94 – 95.

konkreettiin poliittisiin kysymyksiin. Mikä on esimerkiksi edustajien suhde toisiinsa ja toisaalta omiin edustettaviinsa? Onnistuuko kansanedustus parhaiten poliittisten puolueiden valmistamien ohjelmien kautta vai toteutuuko edustuksen idea paremmin, jos kansanedustajat olisivat riippumattomampia? Edustuksen paradoksi nostaa esiin myös kysymyksen paikallisten etujen ja valtion yleisen hyvän suhteesta, joka osaltaan johtaa edellä mainittuun mandaatti/itsenäisyys -ongelmaan. Onko kansanedustajan pääasiallinen tehtävä vartioida edustamansa vaalipiirin ihmisten intressejä ja kiinnittää erityistä huomiota omalta kentältään tuleville ohjeille ja toiveille, vai tulisiko hänen ennemminkin häivyttää paikallisten intressien vaikutusta päätöksenteossaan ja keskittyä yhteiskunnan yleisen hyvän ajamiseen oman parhaan tietämyksensä mukaisesti?²¹⁸

Edmund Burke mainitaan lähes aina yhtenä kuuluisimmista ajatteliijoista, jotka ottivat kantaa edustuksen mandaatti/itsenäisyys -ongelmaan. Parlamenttiedustajan tuli Burken mukaan omaksua itsenäisen lainsäätäjän identiteetti heti astuessaan parlamenttiin. Tämä tarkoitti vastavuoroisesti paikallisten ohjeiden ja intressien näkökulman hylkäämistä. Vuonna 1774 Burke esitti ajatuksensa kuuluisassa puheessaan oman vaalipiirinsä Bristolin äänestäjille kansanedustajan edustuksellisesta identiteetistä:

Parliament is not a congress of ambassadors from different and hostile interests, which interests each must maintain, as an agent and advocate, against other agents and advocates; but Parliament is a deliberative assembly of one nation, with one interest, that of the whole - where not local prejudices ought to guide, but the general good, resulting from the general reason of the whole. You choose a member, indeed; but when you have chosen him he is not a member of Bristol, but he is a member of Parliament.²¹⁹

²¹⁸ Pitkin 1989, 142.

²¹⁹ Burke, Edmund (1749/1774), *Burke's Politics*. Toim. Hoffmann, Ross J. S. & Levack, Paul. New York: Alfred A. Knopf, s. 113 – 117. Viitattu teoksessa Pitkin 1989, 142. "Parlamentti ei ole erilaisia ja toisilleen vihamielisiä intressejä edustavien lähettiläiden kokous, jossa kunkin intressin etuja täytyy ajaa agenttien ja puolestapuhujien toimesta toisia agenteja ja puolestapuhujia vastaan; sen sijaan parlamentti on yksittäisen kansakunnan harkitseva kokous, jolla on [vain] yksi kokonaisuuden intressi – jossa ei pidä antaa sijaa paikallisille ennakkoluuloille, vaan yleiselle hyvälle, joka määrittyy [parlamentin] kokonaisuuden yhtenäisen

Burken puheesta voidaan huomata itsestään selvästi vastakkainasettelu ”paikallisten ennakkoluulojen” ja kansallisen, universaalimman ”yleisen hyvän” välillä. Kansakunta on ennen kaikkea yksikkö, vaikka se koostuukin erilaisia intressejä omaavista alueista ja jonka omat hyvät ovat yleisluontoisia ja objektiivisia. Toisekseen on selvää, että kansanedustajan päätöksenteossa näiden valtion ominaisuuksien (yhtenäisyys ja objektiiviset intressit) tulisi saada etusija ennen lokaaleja ja partikulaarisia, usein ristiriidassa keskenään olevia intressejä. Parlamentin jäsenten edustuksen relaatio kohdistuu siis kansakuntaan kokonaisuutena. Heillä ei siis kansanedustajan paikan otettuaan ole enää mitään erityistä relaatiota omaan vaalipiiriinsä, eikä näin ollen mitään velvollisuutta toimia niin kuin äänestäjät häntä myöhemmin saattavat ohjeistaa.²²⁰

Parlamenttiedustajien poliittinen valta oli siis Burken teorian mukaan asiamiehen vallankäyttöön verrattavaa. Kansa valitsee suvereenin valtaa käyttävään parlamenttiin edustajat sen perusteella, että he ovat hyveellisiä ja viisaita hallitsijoita ja kykenevät näin parhaiten turvaamaan yhteiskunnalliset vapaudet sekä edistämään yhteiskunnan hyvinvointia. He eivät tee tätä siksi, että he tekisivät niin kuin heitä käsketään. Vallan legitiimiyden kannalta oli kuitenkin oleellista, että parlamentissa olisi edustettuna kaikki yhteiskunnan poliittisen tunnustuksen ansaitsevat intressit. Tämän vuoksi Burke kannatti esimerkiksi edustuksen myöntämistä kapinoiville Amerikan siirtomaille ja äänioikeuden myöntämistä Irlannin katolisille.²²¹ Parlamentissa edustettavat intressit eivät olleet Burkelle paikallisia ja ajan mukaan muuttuvia. Aidot edustettavat intressit ovat sen sijaan yleisiä ja muuttumattomia kategorioita. Näitä ovat muun muassa kaupan, maatalouden, manufaktuurien ja uskontojen intressit, jotka yhdessä muodostavat kansakunnan intressikokonaisuuden, ja joiden alle parlamentin jäsenten edustamat paikkakunnat sijoittuvat. Paikkakunnat ovat osallisina intressien edustuksessa.

järjen mukaisesti. Te valitsette jäsenen, tosiaankin; mutta kun te olette hänet valinneet hän ei ole Bristolin, vaan parlamentin jäsen.”

²²⁰ Pitkin 1989, 142 – 143; Seitz 1995, 41.

²²¹ Harris 2012; Seitz 1995, 42.

Esimerkiksi Burken oma vaalipiiri, Bristol, on edustettuna muiden keskeisten kauppakaupunkien joukossa kaupallisen intressin edustuksen ansiosta, jolloin niillä ei itsellään, saati yksilöillä, ole ”omaa” intressiä.²²² Tämä tarkoittaa, ettei kansanedustajalla ole velvollisuutta kysyä tai noudattaa äänestäjiensä ohjeita tai suosia omaa paikkakuntaansa päätöksenteossa, joka koskee koko kansakuntaa. Edustettavat intressit ovat yleisiä ja objektiivisia, ja näin täysin irrallaan partikulaaristen äänestäjien mielipiteistä.²²³

Mandaatti/itsenäisyys -kiistan toisen puolen teoreettinen määrittely tapahtui Burken elinaikana, Yhdysvaltojen itsenäisyystaistelussa ja uuden tasavallan muodostamisen yhteydessä. Amerikkalaiset perustajaisät Alexander Hamilton, John Jay ja James Madison olivat 1780-luvun lopulla ilmestyneissä *Federalist*-esseissä määritelleet edustukseen perustuvan hallinnon suoran demokratian vaihtoehdoksi. Koska suuren maan kaikkia kansalaisia ei voi millään saada yhteen paikkaan tekemään päätöksiä, kansanvaltainen päätöksenteko voidaan mahdollistaa vain edustajien kautta. Kansanedustajat toimivat siis *Federalistin* mukaan yleisen kansankokouksen korvaajina.²²⁴ Kansanedustajan katsottiin siis olevan tilivelvollinen omalle äänestäjäkunnalleen ja äänestäjillä oikeus odottaa, että kansanedustaja toimii heidän ohjeistuksensa mukaan.

Burken ajatteluun verrattuna oli *Federalistin* kirjoittajilla pessimistisempi käsitys yhteiskunnassa olemassa olevien intressien vaikutuksista. He eivät Burken tapaan identifioineet intressikategorioiden joukkoa valtion yhteiseksi hyväksi. Päinvastoin intressit olivat pohjimmiltaan subjektiivisia ja muuttuvaisia sekä taipuvaisia synnyttämään yhteiskunnan sisälle keskenään vihamielisiä ryhmäkuntia (*factions*). Nämä intressiryhmät ovat puolestaan suuri uhka valtion yhteiselle hyvälle, koska ne

²²² Seitz 1995, 42.

²²³ Pitkin 1989, 144.

²²⁴ Pitkin 1989, 145.

ajavat päällimmäisenä vain omaa etuaan, piittaamatta muiden yhteiskunnan jäsenten oikeuksista tai eduista. Kansanedustukseen perustuva tasavalta toimii vastalääkkeenä ryhmäkuntien huonoa vaikutusta vastaan, koska kansanedustajilla on kongressissa istuessaan lähtökohtaisesti mielissään suurempi kuva kansakunnan yleisluontoisemmista eduista. Kansanedustajiksi valitaan yleensä mahdollisimman viisaita ja oikeudenmukaisia ihmisiä, jotka kykenevät erottamaan yksityistä etua ajavat hankkeet yleisestä hyvästä ja joilla voidaan olettaa olevan rohkeutta ja luonteenlujuutta olla uhraamatta kansakunnan parasta nurkkakuntaisten juonittelujen edessä. Näin yksittäiset intressit ikään kuin ”suodattuvat” pois kongressin päätöksenteosta.²²⁵

Kansanedustajia ei kuitenkaan *Federalistin* mukaan voitu lähtökohtaisesti pitää oikeudenmukaisina, rohkeina ja hyveellisinä vain sillä perusteella, että heidät on valittu vallan kahvaan. Kansakunnan yleisen edun turva ei siis voinut olla ideaaleissa lainsäätäjissä, sillä aina oli mahdollisuus, että edustajiksi valittaisiin enemmistöltään nurkkakuntaisia etuja ajavia edustajia. Yleisen hyvän pysyvämpänä turvana oli valistuneiden hallitsijoiden sijaan Yhdysvaltojen tasavallan suuri koko ja vapaus, jossa monimuotoiset intressiryhmät joutuivat jatkuvasti kamppailemaan keskenään. Suuressa valtiossa kilpailevia intressejä on niin paljon ja niin erilaisia, että ne luonnostaan estävät yleistä hyvää uhkaavien vahvojen ryhmäkuntien muodostumisen. Kun mahdollisimman suuri joukko pieniä intressiryhmiä on edustettuina lainsäädäntövallassa, ne ikään kuin tasapainottavat toisiaan:

The smaller the society, the fewer probably will be the distinct parties and interests composing it; the fewer the distinct parties and interests, the more frequently will a majority be found of the same party; and the smaller the number of individuals composing a majority, and the smaller the compass within which they are placed, the more easily will they concert and execute their plans of oppression. Extend the sphere, and you take in a greater variety of parties and interests; you make it less probable that a majority of the whole will have a common motive to invade the rights of other

²²⁵ Hamilton, Madison & Jay 1987/1787 – 1788.

citizens; or if such a common motive exists, it will be more difficult for all who feel it to discover their own strength, and to act in unison.²²⁶

*Federalist*in kirjoittajien näkemystä vaarallisten intressien tasapainotusmekanismista voisi verrata Hobbesin kuvittelemaan luonnontilaan. Tässä kuvitelmassa toisiaan vastaan taistelevat ihmisten sijaan intressiryhmät ja kaikkien sota kaikkia vastaan intressiryhmien kesken on oikeastaan toivottava tila eikä umpikuja, josta on paettava. Aivan kuin ihmiset luonnontilassa myös intressiryhmät ajautuvat ikuiseseen pattitilanteeseen, koska millään ryhmäkunnalla ei ole tarpeeksi voimaa nousta, ainakaan lopullisesti, kaikkien muiden yläpuolelle. Tästä kilpailevien intressien pattitilanteesta syntyy tarvittava voimasuhteiden vakautuminen, jotta valtion kollektiivinen päätöksenteko on mahdollista.

Edustuksellisen valtiojärjestelmän etuna on, että se tarjoaa keskenään kilpaileville intresseille keskitetyn foorumin, jossa kilpailu on mahdollista suorittaa ilman väkivallan pelkoa ja kontrolloidusti. Kansanedustajien kongressi voi myös näin helpommin havaita, jos joku yksittäinen intressi on saamassa vaarallisen paljon jalansijaa yhteiskunnassa ja ryhtyä tarvittaviin toimiin tilanteen tasapainottamiseksi. Tuo tasapainottava liike on riippuvainen siitä, että kaikki kansanedustajat ovat tahtovaisia ajamaan omien äänestäjiensä intressejä.²²⁷

²²⁶ Hamilton, Madison & Jay 1987/1787 – 1788. “Mitä pienempi yhteiskunta, sitä harvemmassa siinä luultavasti tulee löytymään erottuvia puolueita ja intressejä jotka sen muodostavat; mitä harvemmassa erilaisia puolueita ja intressejä, sitä toistuvammin tulee enemmistö löytymään samasta puolueesta; ja mitä pienempi määrä yksilöitä muodostaa enemmistön ja pienempi yhteisö missä he vaikuttavat, sitä helpommin he kykenevät kehittämään ja toteuttamaan sortavia suunnitelmiaan. Laajentamalla [yhteiskunnan] piiriä otetaan samalla mukaan suurempi kirjo puolueita ja intressejä; saatetaan vähemmän todennäköiseksi että kokonaisuuden enemmistöllä olisi yhteinen motiivi loukata muiden kansalaisten oikeuksia; tai jos sellainen yhteinen motiivi onkin olemassa, tulee kaikilla siihen uskovilla olemaan enemmän vaikeuksia ymmärtää oma voimakkuutensa, ja toimia yhteistyössä.”

²²⁷ Pitkin 1989, 146.

4.1.2. Edustuksen määrittelyt unionikeskusteluissa

Anti-unionistien argumenteissa kansanedustajan ja äänestäjän suhde määriteltiin usein sen delegaatti-merkityksessä. Edellä mainitut Archdall, Egan ja Trench presupponoivat edustuksen luonteen olevan delegaatinomainen kieltäessään kykenevänsä keskustelemaan saati päättämään unionikysymyksestä, ennen kuin kaikki kansanedustajat olivat saaneet ohjeensa omista vaalipiireistään. Unionisti Trench vaikuttaa puheessaan kuitenkin ottavan aseman enemmän näiden kahden ääripään välistä kuin olettaa kansanedustajan olevan sidottu toistamaan äänestäjiensä mielipiteitä:

We are called on to decide on the principle of a legislative incorporating Union with Great Britain; any decision on this great point would be in my mind premature, till the wishes of the great body of the people are fully and sufficiently known, and without their consent either expressed or implied by their acquiescence, the Legislature ought not, they have no right to make a radical change in the Constitution. The people have not yet had time to make their sentiments known, some few counties have indeed instructed their representatives, but the northern counties are silent, the south and the west are silent.²²⁸

Näiden sanojen perusteella Trench näyttää juuri olettavan, että kansanedustajan tuli kiinnittää erityistä huomiota edustamiensa ihmisten toiveisiin. Etenkin unionin kaltaisissa suurissa konstitutionaalisissa kysymyksissä kansan tuntemuksia ja ohjeistuksia tuli kuunnella erityisen tarkasti, jotta parlamentin päätöstä voitaisiin kutsua legitiimiksi. Hän ei kuitenkaan ilmaise suoraan, että kansanedustajan tulisi ehdottomasti seurata äänestäjiensä ohjeistusta. Trench jatkoi:

²²⁸ *Debate in the House of Commons (...)* 22nd and 23rd of January, 1799 1799, 79. “Meitä kutsutaan päättämään lainsäädännöt yhdistävästä unionista Ison-Britannian kanssa; mikä tahansa päätös tässä suuressa kysymyksessä olisi mielestäni ennenaikainen, ennen kuin kansan toiveet ovat kokonaisuudessaan ja riittävän hyvin tiedossa, ja ilman heidän julkituotua tai hiljaista hyväksyntäänsä, ei lainsäädännön pitäisi, heillä ei ole oikeutta, tehdä konstituutioon radikaalia muutosta. Kansalla ei ole vielä ollut aikaa tuottaa kantojaan tunnetuksi. Jotkut harvat kreivikunnat ovat kyllä ohjeistaneet edustajiaan, mutta pohjoisen kreivikunnat ovat pysyneet vielä hiljaisina, etelä ja länsi ovat myös hiljaisina.”

I think it a duty we owe to ourselves (...) to discuss the measure coolly and impartially; if after such a discussion we reject it, our rejection will be more dignified and more effectual, as it will appear to be the calm result of reason, and the deliberate voice of the nation.²²⁹

Huomio kiinnittyy viimeisessä sitaatissa siihen, ettei Trench enää puhu äänestäjistä tai kansasta vaan kansakunnasta yleensä. Parlamentin, joka päätöksillään edustaa koko kansakuntaa, tuli siis keskustella unionista puolueettomasti ja kylmäpäisesti, jotta väittelyn tulosta voitaisiin pitää harkittuna ja kansakunnan todenmukaisena äänenä. Käyttäessään me-pronominia Trench viittaa yksinomaan parlamenttiin ja kansanedustajiin itseensä riippumattomina keskustelun osapuolina, ei äänestäjien delegaatteina. Unionista keskustelevat nimenomaan he parlamentin jäseninä, ja jos väittelyssä päädytään hylkäämään unioniehdotus, hylkäämisen tekevät juuri kansanedustajat, eivät äänestäjät, jotka ovat heitä ohjeistaneet. Äänestäjien mielipiteet ja ohjeet kansanedustajille ovat kuitenkin tärkeässä asemassa, jotta parlamentin päätöstä voitaisiin pitää legitimiinä ja ”kansakunnan tietoisena äänenä”. Trench näyttää kuitenkin olettavan kansanedustajan päätöksenteon säilyvän itsenäisenä, vaikka edustajan saamat ohjeet olisivat vastoin hänen omaa tietämystään ja mielipidettään. Syy, miksi koko kansan mielipidettä on kuultava ennen unionista päättämistä, vaikuttaa instrumentaaliselta. Se tehostaa vaikutelmaa, että asiasta on keskusteltu tarkkaan harkiten ja koko kansakunta on päätöksen takana.

Suurin osa anti-unionisteista argumentoi unionia vastaan määrittelemällä itse edustuksen luonteen delegaattimalliseksi. Opposition kansanedustajista vain Dublilin kaupunkia edustanut John Claudius Beresford²³⁰ piti kiinni parlamenttiedustajan

²²⁹ *Debate in the House of Commons (...) 22nd and 23rd of January, 1799* 1799, 79. ”Mielestäni meillä on velvollisuus itseämme kohtaan (...) keskustella esityksestä kylmäpäisesti ja puolueettomasti; jos sen jälkeen päädyimme hylkäämään sen, hylkäyksemme tulee olemaan arvokkaampi ja tehokkaampi, koska se tulee vaikuttamaan rauhallisen järkeilyn päätökseltä, ja kansakunnan tarkoituksenmukaiselta ääneltä.”

²³⁰ Ei pidä sekoittaa kahteen muuhun samaan aikaan parlamentissa istuneeseen John Beresfordiin. Näistä toinen, yksi hallituksen tärkeimmistä puhujista ja neuvottelijoista, oli J.C. Beresfordin isä.

riippumattomuudesta äänestäjiä kohtaan. J. C. Beresford oli poliittiselta taustaltaan konservatiivinen, toisin kuin suurin osa muista anti-unionistikansanedustajista, jotka olivat enimmäkseen reformi- ja katolilaismyönteisiä whigejä. Kapinan aikana vuonna 1798 hän komensi ratsuväkiyksikköä ja tuli tunnetuksi brutaaleista otteistaan vangeiksi otettuja kapinallisia kohtaan. Hän osallistui myös aktiivijäsenenä Dublinin oranialaisveljeskunnan toimintaan. Henry MacDougallin luonnehdinta J. C. Beresfordista kiinnitti huomiota siihen, että perinteisesti hallitusta tukeneesta ja konservatiivisesta Beresfordin perheestä vain hän vastusti unionia. MacDougall epäili, että nuoremman Beresfordin unioninvastaisuus oli seurausta hänen vaalipiirinsä Dublinin kaupungin voimakkaan unionivastaisesta ilmapiiristä.²³¹ J. C. Beresfordin anti-unionismi vaikuttaa kuitenkin olleen henkilökohtainen vakaumus, eikä pelkästään taipumista äänestäjäkunnan paineen edessä. Hänen toimintansa unionin vastaisessa kamppailussa ei rajoittunut pelkästään parlamenttipuheisiin ja äänestämiseen. Hän myös luopui vapaaehtoisesti isänsä suureksi harmiksi kaikista virkanimityksistään debattia seuraavana päivänä 25.1.1799. Lisäksi Beresford halusi pitää etäisyyttä reformimyönteisiin whig-anti-unionisteihin.²³² Hän piti kiinni näkemyksestä, jonka mukaan kansanedustaja ei ollut sidottu äänestäjäkuntansa mielipiteisiin, vaan säilytti vapauden toimia parhaan tietämyksensä ja omatuntonsa mukaan suurimmissakin parlamentin eteen tulevissa kysymyksissä. Puheessaan hän seurasi Edmund Burken²³³ ajatuksenjuoksua siitä, mille periaatteelle parlamentaarikon riippumattomuus perustuu:

In my opinion a Member of Parliament is by no means bound to an implicit obedience to the instructions he receives from his constituents; for as soon as he is returned to Parliament by them, he ceases to be the Member for the individual seat for which he is returned, but becomes a Member for the Legislative Body of the Nation at large, in which capacity he is not to consider the local interests of the nation; for was the

²³¹ MacDougall 1799, 160.

²³² John Claudius Beresford, Royal Dublin Societyn biografiat ; “John Beresford” teoksessa Webb 1878.

²³³ Dovi 2014, (Viitattu 8.1.2015).

representative to recur in every instance to the constituent body, he would himself be but a cypher in the Parliament.²³⁴

Kansanedustajan tuli Beresfordin mukaan siis, kuten Burke oli vuosia aikaisemmin omassa puheessaan todennut, parlamentin jäsenen ominaisuudessaan lakata ajattelemasta paikallisia intressejä ja keskittyä koko kansakunnan edun ajamiseen. Beresfordin ajattelussa näkyy Burken vaikutus myös hänen korostaessaan kansanedustajan hyvettä kyetä toimimaan ja päättämään asioista ilman, että hän tarvitsee erillisiä neuvoja äänestäjäkunnaltaan. Kansanedustaja on valittu parlamenttiin nimenomaan siksi, että hänet on todettu pystyvimmäksi hoitamaan lainsäädännön asioita. Näin ajateltuna kansanedustajan tehtävä ei ole toimia äänestäjäkuntansa äänitorvena vaan huolehtia äänestäjiensä ja koko valtion hyvästä itsenäisesti toimien. Äänestäjäkunnan mielipiteisiin ja ohjeisiin vetoaminen näyttäytyy Beresfordille kansanedustajan työn ja kansanedustajan itsensä halventamisena. Sitaatin viimeinen lause voidaan ymmärtää myös niin, että kääntymällä joka tilanteessa äänestäjiensä puoleen kansanedustaja tekee itsestään mitättömyyden, nollan. Ohjeiden ottaminen äänestäjiltä voi siis tarkoittaa, ettei kansanedustaja tunne itse olevansa tehtäviensä tasalla.

John Claudius Beresford oli harvinainen poikkeus anti-unionisten keskuudessa, joista useimmat pitivät äänestäjäkunnan ohjeita kansanedustajilleen merkityksellisempinä. Suurin osa anti-unioneista, jotka puhuivat edustuksesta, määrittelivät sen amerikkalaisen delegaatiomallin mukaisesti. Näissä puheakteissa käsitteellinen ero delegaatin (*delegate*) ja burkelaisen asiamiehen (*trustee*) välillä usein hämärtyi. Termejä käytettiin usein tekemättä eroa niiden syvempien merkitysten välillä. Suurin osa piti yhä

²³⁴ *Debate in the House of Commons (...) 22nd and 23rd of January, 1799* 1799, 68. “Minun mielestäni kansanedustaja ei ole millään tavoin sidottu noudattamaan ehdottomasti äänestäjäkuntansa hänelle antamia ohjeita; sillä heti kun hänet on heidän toimestaan nimitetty parlamenttiin, hän lakkaa olemasta sen tietyn paikkakunnan edustaja, vaan hänestä tulee koko kansakuntaa koskevan lainsäädäntöelimen jäsen, jossa tehtävässä hänen ei tule ajaa paikallisia etuja; sillä jos edustaja palaisi joka vaiheessa ottamaan vastaan äänestäjäkuntansa ohjeita, hän itse olisi mitätön parlamentissa.”

kiinni Burken kannasta edustuksesta asiamiehen toimintaan verrattavana toimintana, mutta liitti tähän kuvaan elementtejä edustuksen mandaattimallista.

Ensimmäisessä parlamenttikeskustelussa unionista 22. ja 23. tammikuuta vuonna 1799 vain lakimies Jonah Barrington viittasi parlamentin jäseniin puhtaasti kansan delegoituina edustajina. Puheessaan Barrington totesi ainoastaan kansalla olevan oikeus nimetä (delegaatti)edustajansa parlamenttiin:

The Irish representatives of this House, have no power or authority to elect other representatives to [legislate] for Ireland, yet by uniting to the Parliaments of Great Britain they in part elect 547 English and Scotch members to legislate for Ireland, whom Ireland never saw nor heard of, nor ever delegated, this is an assumption extrinsick of their delegation, and which will not bind the nation.²³⁵

Barrington ei missään vaiheessa puhettaan sano suoraan, että kansanedustajilla on velvollisuus kuunnella äänestäjiään, mutta delegaattimerkitys voidaan tulkita puheesta epäsuorasti. Jo Barringtonin delegaatti-sanankäyttö viittaa siihen: hän määrittelee parlamentin delegaatioksi, jolle kansa on suonut vallan tehdä ja muokata lakeja.²³⁶ Se, miksi yhdistyneen parlamentin englantilaiset ja skotlantilaiset ovat epäpäteviä tekemään Irlantia koskevia lakeja, johtuu delegaatiotoiminnan luonteesta. Barringtonin oletuksen mukaan lainsäädäntövallan siirtäminen kansanedustajille tapahtuu suurilta osin sillä perusteella, että valittu kansanedustaja tuntee äänestäjiensä käsitykset yhteiskunnallisesta hyvästä, heidän huolensa ja intressinsä, ja on valmis toimimaan parlamenttiedustajana äänestäjiensä hyväksi. Englantilaiset ja skotlantilaiset kansanedustajat ovat Irlannin paikallisista intresseistä eikä heille sen vuoksi ole syytä luovuttaa oikeutta edustaa irlantilaisia.

²³⁵ *Debate in the House of Commons (...) 22nd and 23rd of January, 1799* 1799, 31. "Tämän kamarin irlantilaisilla edustajilla ei ole valtaa tai auktoriteettia valita muita edustajia säätämään Irlannin lakeja, mutta yhdistymällä Iso-Britannian parlamentin kanssa he samalla valitsevat Irlannin lainsäätäjiksi 547 englantilaista ja skotlantilaista jäsentä, joita Irlanti ei ole koskaan nähnyt, kuullut tai delegoinut [siihen tehtävään]. Tämä oletama ei kuulu heidän delegaatioonsa, eikä tule sitomaan kansakuntaa."

²³⁶ *Debate in the House of Commons (...) 22nd and 23rd of January, 1799* 1799, 29.

Pitkän linjan konservatiivipoliitikoiden George Oglen ja Arthur Mooren mukaan kansanedustajien tuli aina totella äänestäjäkunnan ohjeita, jos sellaisia oli esitetty. Oglen ja Mooren puheissa kansanedustajan ja äänestäjien suhde määritellään perinteisesti asiामीessuhteena. Kummatkin liittävät tähän suhteeseen kuitenkin suuren rajoituksen edustajan itsenäisyyttä koskien. Kansanedustajan on heidän mukaansa kunnioitettava äänestäjiensä esittämiä toiveita silloin, kun niistä on yksimielisesti päätetty ja tuotu edustajan tietoon. Dublinin kaupungin vaalipiiri, jonka toisena edustajana Ogle toimi, oli tammikuun alussa 1799 tuonut julki unionia vastustavan päätöslauselman.²³⁷ Ogle piti äänestäjäkunnan ohjeiden huomiotta jättämisen petokseen verrattavana asiana:

It has ever been (...) an invariable maxim of mine, that a representative of the People, when he has really and unequivocally been made acquainted with the wishes and feelings of his Constituents, should obey them: I can have no doubt of the sentiments of my Constituents, and they shall be the guide and rule of my conduct. If ever I shall be so unfortunate as to differ with them in opinion on any great political subject, I know full well the duty I owe to them and to myself – I would resign that sacred trust they confided to me inviolate.²³⁸

Oglen luonnehdinta omasta periaatteestaan kansanedustajana määrittelee uudelleen burkelaista käsitystä kansanedustuksen luonteesta. Kansanedustaja on Oglelle yhä perinteisesti uskottu mies, jolle äänestäjät ovat antaneet oikeuden hallita yhdessä muiden edustajien kanssa ja edistää maan yleistä hyvää hänen parhaakseen katsomalla tavalla. Samaan aikaan Ogle kuitenkin olettaa, että edustajan ja äänestäjien välillä on

²³⁷ Kelly 2003b, 112.

²³⁸ *Debate in the House of Commons (...) 22nd and 23rd of January, 1799* 1799, 54. “Vakinaisena maksiminani on aina ollut, että Kansan edustajan, jos hänet on todella ja yksimielisesti tehty tietoiseksi äänestäjiensä toiveista ja tuntemuksista, tulisi totella heitä: Minulla ei voi olla epäilystäkään omien äänestäjieni tuntemuksista, ne saavat olla toimenpiteideni oppaana ja määrääjinä. Jos olisin ikinä niin huono-onninen että olisin erimieltä heidän kanssaan mistä tahansa suuresta poliittisesta kysymyksestä, tiedän varsin hyvin mikä on velvollisuuteni heitä ja itseäni kohtaan – luovuttaisin sen pyhän luottamuksen jonka he ovat minulle uskoneet koskemattomana.”

oltava yhteisymmärrys ainakin suurissa ja merkittävässä poliittisissa kysymyksissä, ja että äänestäjillä on tuolloin oikeus neuvoa edustajiaan. Kansanedustaja taas syyllistyy petokseen, jos hän toimii yksiselitteisesti esitettyjä ohjeita vastaan.

Arthur Moore piti yhtälailla kansanedustajan velvollisuutena kuunnella äänestäjiensä ohjeita. Hän väritti argumentointiaan omakohtaisella huolella edustuksen toimivuudesta, jos parlamentin jäsenet jättävät huomiotta äänestäjiensä mielipiteet. Unionia vastustanut Moore oli nimittäin itse yksi Queenin kreivikunnan äänestäjistä, jonka kahdesta kansanedustajasta toinen, eversti Charles Henry Coote, oli juuri aikaisemmin pitänyt unionia kannattavan puheen.²³⁹ Queenin kreivikunta oli yksi niistä harvoista vaalipiireistä, joissa unioniehdotuksesta oli pidetty kokous ennen parlamentin istuntokauden alkamista ja päätetty vastustaa unionia.²⁴⁰ Moore syytti Cootea äänestäjiensä luottamuksen pettämisestä hylätessään vaalipiirin ohjeistuksen:

I am impelled by a motive of still more personal feeling, when I see the dearest interests of a great and independant county (Queen's), of which I am an elector, abandoned before my face; when I perceive the representative of that county (...) who, upon this momentous question has disobeyed the instructions of his constituents; I cannot refrain from availing myself of the opportunity (...) of telling the honourable gentleman, he is going to do that, which he has no right to do; and that if he shall vote against this Amendment, he is a faithless trustee of those rights and of that confidence to which perhaps his best claim was an implicit reliance on his personal honour and political integrity.²⁴¹

²³⁹ *Debate in the House of Commons (...) 22nd and 23rd of January, 1799* 1799, 65 – 66.

²⁴⁰ Kelly 2003b, 113.

²⁴¹ *Debate in the House of Commons (...) 22nd and 23rd of January, 1799* 1799, 82. ”Minua liikuttaa [puhumaan] henkilökohtaisempikin motiivi, kun näen suuren ja itsenäisen kreivikunnan, jossa minä itse olen äänestäjä, kalleimpien intressien hylättävän silmieni edessä; kun näen että tuon kreivikunnan edustaja on tämän tärkeän kysymyksen edessä jättänyt tottelematta äänestäjiensä ohjeita; en voi jättää tilaisuutta käyttämättä kertoakseni tälle kunnioitetulle herralle, että hän on tekemässä jotain mitä hänellä ei ole oikeutta tehdä; ja jos hän aikoo äänestää tätä lisälauseketta vastaan, hän toimii uskottomasti niitä

Moore määritteli kansanedustajan toimintavapauden rajat täysin delegaattimallin mukaisesti. Hän nimitti kansanedustajaa yhä uskotuksi mieheksi (*trustee*), mutta argumentin sisältö määrittelee tämän tehtävän enemmän delegaattimaisesti. Jos vaalipiiri antaa yksiselitteisen ja yhteisesti päätetyn ohjeistuksen tiettyyn kysymykseen, ei kansanedustajalla Mooren mukaan yksinkertaisesti ole oikeutta tehdä toisin kuin ohjeet käskevät. Kansanedustajan hyveet ovat erilaiset kuin perinteisen, burkelaisen asiamies-kansanedustajalla. Siinä missä kansanedustaja oli perinteisesti ajateltu valittavan viisautensa, kaukonäköisyytensä ja valistuneisuutensa vuoksi, Moore mainitsee edustajan keskeisiksi ominaisuuksiksi henkilökohtaisen kunniakäsitteen ja poliittisen koskemattomuuden.

Näiden hyveiden esiin tuominen korostaa kansanedustajan asemaa kansan äänenä, jonka tarkoitus on ennen kaikkea toimia hallituksen valta-yrityksiä vastaan. Valittuna edustajana kansanedustaja on eräänlaisessa kunniavelassa äänestäjilleen. Hänet on valittu puhumaan julki yhteisön mielipiteet ja tuntemukset sekä toimimaan päätöksentekijänä yhteisön puolesta. Jos hän päättää toimia toisin kuin äänestäjät ohjeistavat, on kyseessä kunniatehtävän laiminlyönti, yhteisön antaman mandaatin pettäminen. Kansanedustajan poliittinen integriteetti ei Mooren puheessa tarkoita edustajan kykyä toimia itsenäisesti oman tuntonsa perusteella, vastustaen kaikkia häneen kohdistuvia vaikutteita. Enemmänkin koskemattomuus tarkoittaa tässä sitä, että kansanedustajaan vaikuttavat vain yhden tahon, äänestäjien, ohjeistukset. Se, että Coote päätyi – ehkä itsenäisesti, ehkä muista syistä – vastustamaan unionia vastoin äänestäjäkuntansa mielipidettä, oli merkki korruptiosta eli myöntymisestä toimimaan muiden tahojen, pääasiassa hallituksen, intressien puolesta. Moore piikitteli koko puheensa ajan Cootea syyttäen erilaisin eufemismein häntä hallituksen lahjomaksi, sillä Cooten ylennys everstin arvoon oli tapahtunut vasta edellisenä päivänä. Moore esimerkiksi viittasi Cooteen toistuvasti, kuten oli normaalia, kunnioitettuna herrana (*honourable gentleman*), mutta joka korjasi itseään joka kerta sanoen, että oli

oikeuksia ja sitä luottamusta kohtaan joihin hänet parhaiten oikeutti implisiittinen luottamus hänen henkilökohtaiseen kunniaansa ja poliittiseen koskemattomuuteensa.”

tarkoittanut sanaa ”kunnioitettu eversti” (*honourable colonel*). Hän valitteli lipsahdustensa johtuvan siitä, että hän vielä totutteli puhuttelemaan Cootea everstinä, koska tämä oli ollut everstin arvossa vasta yhden päivän ajan.²⁴²

Tammikuun 1799 keskustelussa tehdyt kansanedustajan toimintavapauden uudelleenmäärittelyt olivat selkeästi radikaaleja irtiottoja normaalina pidetystä parlamentin jäsenten edustuksen luonteesta. Kansanedustajiin viitattiin yhä yleisesti asiamiehinä, mutta termille annettiin uusi toimintavapautta rajoittava merkitys. Vain Jonah Barrington puhui kansanedustajista delegaatteina, ja osa anti-unionisteista näki myös syytä puolustaa perinteistä käsitystä täysin itsenäisestä kansanedustajasta.

Ajatus itsenäisestä asiamies-kansanedustajasta haastettiin unionikeskusteluissa seuraavan kerran vasta vuoden päästä. Parlamentti keskusteli 15. ja 16 tammikuussa 1800 uuden istuntokauden alussa Sir Laurence Parsonsin esittämästä lisälausekkeesta kuninkaan avajaispuheen vastineeseen, joka vahvistaisi Irlannin erillisen parlamentin olemassaolon vastaisuudessa.²⁴³ Richard Lovell Edgeworth, joka oli päättämätön suhtautumisessaan unioniin,²⁴⁴ piti oletusarvona, että kansanedustajat ovat vastaanottavaisia äänestäjäkunnalta tuleville ohjeille. Heidän tuli olla äänestäjiensä kontrolloitavissa. Edgeworth oli sitä mieltä, että Irlannin kansanedustuksen siirtäminen pois maasta yhdistyneeseen parlamenttiin lisäisi kansan vaikutusmahdollisuuksia. Tämä kävi vastoin yleisesti toistettua ajatuksenkulkua, jonka mukaan irlantilaiset kansanedustajat olisivat äänestäjiensä kontrollin ulkopuolella matkustaessaan toiseen maahan. Kruunun kansanedustajiin kohdistama kontrolli (korruptio) tapahtui Irlannissa yleensä tarjoamalla tuottoisia valtion virkoja. Britanniassa viran vastaanottava kansanedustaja joutui automaattisesti luopumaan paikastaan parlamentissa. Tämä merkitsi sitä, että kruunun vaikutusvallan alle joutuneiden entisten kansanedustajien

²⁴² *Debate in the House of Commons (...) 22nd and 23rd of January, 1799* 1799, 82.

²⁴³ *Debate in the House of Commons (...) 15th and 16th of January, 1800* 1800, 19.

²⁴⁴ McDowell 1979, 701.

tilalle oli aina tulossa uusia kansan täytevaaleilla valitsemia edustajia.²⁴⁵ Edgeworth rajoitti kansanedustajan itsenäisen päätöksenteon normaaleissa oloissa tapahtuviin päätöksiin. Jos kuitenkin kansanedustajan ja äänestäjien yksiselitteiset mielipiteet menisivät jossain päätöksessä ristiin, kansanedustajan velvollisuutena oli jättäytyä päätöksen ulkopuolelle:

Where the decided sense of the people can be ascertained, I hold it to be the duty of a trustee, to abstain from any definitive treaty that is contrary to their opinion. If the measure appears to him useful or necessary, let him *yield* for the present to the voice of the people.²⁴⁶

Edgeworthin määritelmässä kansanedustaja säilyttää asiamiesluonteensa, mutta tiettyjen rajojen puitteissa. Hänen tulee olla altis äänestäjien kontrollille sellaisissa tapauksissa, joissa äänestäjäkunnan mielipide asiasta on yhtenäinen ja selkeästi ilmoitettu edustajalle. Näissäkin tilanteissa Edgeworth ei velvoita kansanedustajaa seuraamaan sokeasti äänestäjien ohjeita, ainoastaan pidättäytymään toimimasta ohjeiden vastaisesti. Edustajan oma harkinta on yhä keskiössä, sillä Edgeworth jättää sitaatissa edustajalle tilaisuuden odottaa äänestäjäkunnan mielipiteen mahdollista muuttumista ajan myötä vastaamaan hänen oman harkintansa tuloksia. Tässä mielessä Edgeworth seuraa Burken ajatuksia yleisen mielipiteen ja kansanedustajan mielipiteen suhteesta. Poliittisia päätöksiä ei pidä sellaisenaan perustaa vaihtelevaan ja tunteenomaiseen yleiseen mielipiteeseen, vaan ennen kaikkea parlamentin jäsenten valistuneen keskustelun tuloksiin.²⁴⁷ Edgeworthin asettama rajoitus edustajan toimintavapaudelle ei lähde kiistämään Burken ajatusta itsenäisesti toimivasta kansanedustajasta, vaan korjaa sitä poliittisen legitiimiyden nimissä. Kansanedustaja voi käyttää harkintaansa ja

²⁴⁵ *Debate in the House of Commons (...)* 15th and 16th of January, 1800 1800, 200.

²⁴⁶ *Debate in the House of Commons (...)* 15th and 16th of January, 1800 1800, 206. "Jos kansan vakaasta mielipiteestä voidaan olla varmoja, on minun mielestäni asiamiehen velvollisuus pidättäytyä tekemästä mitään sitovia sopimuksia vastoin heidän mielipidettään. Jos hanke vaikuttaa hänen mielestään hyödylliseltä tai tarpeelliselta, antakoon hän täksi aikaa periksi kansan äänen edessä."

²⁴⁷ Pitkin 1989, 144.

passiivisesti kieltäytyä toimimasta äänestäjien ohjeiden mukaan. Hänen ei kuitenkaan pitäisi aktiivisesti lähteä tekemään päinvastoin, sillä lainsäädäntövallan legitiimiys perustuu kansan luottamukseen heidän mielipiteensä merkityksellisyydestä poliittisessa päätöksenteossa.

Anti-unionistit määrittelivät poliittisen edustuksen yhä useammin paikallisia intressejä korostavan delegaattimallin mukaan. Vastapuolen argumentit valtakunnallisista intresseistä ja imperiumin yleisestä hyvästä sivuutettiin, ja keskiöön nousi huoli siitä, miten Irlannin kansallinen ja edelleen paikalliset edut voisivat olla tyydyttävästi edustettuina massiivisessa keskusparlamentissa. Taustatekijänä edustuksen määrittelyille paikallisia intressejä korostavan delegaattimallin mukaan oli puhujien tavoite osoittaa, että unioni merkittävästi heikensi irlantilaisen äänestäjäkunnan edustettavuutta. Esimerkiksi John Foster huomautti puheessaan 11. heinäkuuta 1799, että luopumalla paikallisesta parlamentista, joka tähän asti oli ollut Irlannin eri intressiryhmien paras turva, monet irlantilaiset kaupungit ja ammattiryhmät jäisivät käytännön syistä ilman edustusta yhdistyneessä parlamentissa. Suuri välimatka oman ammatinharjoituksen sijaan ja parlamentin välillä tekisi esimerkiksi irlantilaisten kauppiaiden ja lakimiesten ehdokkaaksi astumisen mahdottomaksi, sillä heillä ei ole ammattinsa vuoksi mahdollisuutta matkustaa pois maasta parlamentin istuntokauden ajaksi.²⁴⁸ Sir James Parnell toi esiin Irlannin parlamentin ensimmäisessä unionidebatissa kaikkien anti-unionistien jakaman huolen: sata irlantilaista kansanedustajaa Lontoossa olisi auttamattomasti liian vähän puolustamaan maan omia intressejä parlamentissa, jossa suurin osa edustajista ei ollut tutustunut Irlantia erityisesti koskeviin ongelmiin.²⁴⁹

Unionia vastustaneiden puhujien intentiot siis vaikuttivat määritelmiin, joita he nuotoilivat edustuksen luonteesta. Laajimpana vaikuttimena puhujille oli yrittää todistaa propositio, että Irlanti ja sen edut eivät olisi yhdistyneessä parlamentissa

²⁴⁸ *A report of the debate in the House of Commons of Ireland on Thursday, April 11th, 1799.* 1799, 92 – 93.

²⁴⁹ *Debate in the House of Commons (...) 22nd and 23rd of January, 1799* 1799, 6.

tydyttävästi edustettuina. Siksi puhujien oli järkevää määritellä poliittisen edustuksen luonne siten, että paikallisten intressit ja kansanedustajan jonkinasteinen kontrolli äänestäjien toimesta olivat edustuksellisen toiminnan keskiössä. Tavoitteena oli säilyttää paikallinen parlamentti, joka oli maan erityisten intressien tuntija sekä niiden palvelija. Poliittisen edustuksen määrittely enemmän delegaattimallin mukaisesti kuin burkelaisittain, eli suurten kansallisten linjojen ja paikkaan sitoutumattomien yleisten intressien edistäjänä, toimi siis Irlannin oman parlamentin olemassaolon oikeutuksena.

5. Päätäntö

Debatti Irlannin ja Britannian välille suunnitellusta parlamenttiunionista valikoitui käsitehistoriallisen tutkimukseni aihepiiriksi, koska se nosti argumentoinnin ja arvostelmien kohteeksi keskustelijoiden käsitykset ajan suurista yhteiskunnallisista aiheista. Parlamenttiunioni näyttäytyi ajan julkiseen keskusteluun osallistuneille suurimmaksi osaksi merkittävänä valtiomuodollisena kysymyksenä. Keskusteluun osallistuminen edellytti puhujilta ja kirjoittajilta siis paljon merkityksellistä sanottavaa niin syvistä yhteiskuntafilosofisista aiheista, Irlannin uskonnollisen hajaannuksen leimaamasta väestöryhmien poliittisesta painoarvosta kuin näkemyksistään Irlannin ja Britannian välisestä valtiollisesta suhteesta.

Irlannin 1700-luvun poliittisen ajattelun tunnistettavimpia piirteitä valtion protestanttisen luonteen vaaliminen, jonka tarkoituksena oli legitimoida valtaa pitävän anglikaanisen eliitin asema. Mainion vallankumouksen ja Jaakko II:n syrjäyttämisen seurauksena muodostunut vallan keskittyminen protestanttiselle eliitille oli tila, jota oli yli puolen vuosisadan ajan pidetty yllä katolisten ja tosinuskovien taloudellista, uskonnollista ja yhteiskunnallista toimintaa rajoittavilla rangaistuslaeilla. Protestanttien vallanpitäjien asenteet katolisia kohtaan paranivat valistuksen uskonnollista suvaitsevaisuutta korostavien ideoiden sekä pitkään verrattain rauhallisesti sujuneen yhteiselon myötä. Katolisia ja tosinuskovia protestantteja sitovia rangaistuslakeja alettiin vähin erin purkaa 1770-luvulta lähtien. Äänioikeus parlamenttivaaleissa katolisille myönnettiin vuonna 1793. Parlamenttijärjestelmän uudistamista ajaneet protestantit pyrkivät myös lopulliseen katolisten vapauttamiseen,

mikä käytännössä tarkoitti valtiollisten oikeuksien laajentamista siten, että katoliset pääsisivät myös istumaan parlamenttiin. Perinteiset ideat vapaasyntyisistä protestanteista ja paavinvallan alle taipuneista katolisista olivat kuitenkin juurtuneet syvään Irlannin protestanttisen eliitin poliittiseen kuvastoon. Piispa Woodwardin ja muiden protestanttisten konservatiivien ajattelussa uskonnoilla oli selkeät vastinparinsa yhteiskunnallisissa järjestelmissä. Alamaisten taikauskolla ja pakkovallalla ylläpidetty katolinen kirkko liitettiin näin yksinvaltaisiin ja despoottisiin valtioihin, kun taas uskovien tasa-arvoa ja järkeä kunnioittava protestantismi oli sopiva brittiläismallisissa sekoitetuissa monarkioissa. Irlanti oli vapaa protestanttinen valtio, eikä sen säilymistä tullut vaarantaa myöntämällä katolisille massoille liikaa vaikutusvaltaa.

Irlannin protestanttisen valtaklikin vastustus katolisille tehtäviä myönnytyksiä kohtaan oli perusteltu vetoamalla maan konstituution olevan essentiaalisesti protestanttinen. Ranskan vallankumous ja sitä seurannut poliittisen vallan jakautuminen kansan alempiin luokkiin merkitsi uutta vaaraa protestantisille vallanpitäjille. Katolisten täysimittaista päästämistä osallisiksi poliittiseen valtioon, jota perinteisesti oli vastustettu uhkana protestanttisen sekoitetun monarkian vapaudelle, alettiin nyt vastustaa myös vastavallankumouksen termein. Katoliset muodostivat tämän näkemyksen mukaan potentiaalisesti vallankumouksellisen massan, joka lisää valtaa saadessaan olisi valmis kaatamaan koko brittiläisen valtiojärjestelmän ja perustamaan Ranskan kaltaisen tasavallan. Katolisten päästäminen parlamentin jäseniksi olisi johtanut yhä kiihtyviin demokraattisten uudistusten vaatimiseen ja sitä myötä yhteiskuntarakenteen aristokraattisen osan vaikutusvallan hupenemiseen. Tämä puolestaan johtaisi konservatiivisten puhujien mukaan kehityskulkuun, jonka seurauksena Irlannin brittiläisen valtiomuodon tasapaino olisi mennyttä, ja demokraattinen anarkia ottaisi vallan.

Konservatiivisen ajattelun mukaan katolisille tehdyt myönnytykset asettivat vaaraan myös Irlannin ja Britannian valtiollisen yhteyden, joka muodollisen itsenäistymisen jälkeenkin luettiin keskeiseksi osaksi Irlannin poliittista kulttuuria. Brittiläisen yhteyden periaate oli koko Irlannin autonomian ajan ollut probleemi, johon poliittiset ryhmittymät yrittivät vastata eri tavoin. 1790-luvulla *United Irishmen* -järjestön keskeisenä

tavoitteena oli Irlannin ja Britannian valtiollisen yhteyden lopullinen rikkominen, sillä sen radikaalin näkemyksen mukaan silloisessa tilanteessa Irlannin aidon vapautumisen tiellä tulisi aina seisomaan kaksi asiaa. Ensimmäkin se, että brittihallinnon hyväksyntä vaadittiin minkä tahansa Irlannin parlamentin säätämän lain voimaantulemiseksi, oli itsenäisyyden alussa lakiin kirjattu merkki maiden parlamenttien epätasa-arvosta. Toinen irlantilaisten vapaata hallintoa rajoittanut epäkohta oli kruunun mahdollisuus kontrolloida irlantilaisia valtiomiehiä ylennyksillä, lahjoituksilla ja muilla suosionosoituksilla.

Valtavirran poliitikot pitivät kuitenkin kiinni Britannian ja Irlannin välisestä yhteydestä. Erimielisyydet siitä, mihin maiden välinen yhteys perustui, antoi kuitenkin tilaa ”brittiläisen yhteyden” erilaisille käsitteellisille määritelmille. Niille, jotka pyrkivät vähentämään Britannian vaikutusvaltaa Irlannin sisäisiin asioihin, brittiläinen yhteys näyttäytyi enemmänkin moraalisenä sitoumuksena ”seistä ja kaatua Britannian rinnalla” kuin lain asettamana velvollisuutena. Grattanin määritelmä brittiläisestä yhteydestä, joka perustui enemmän yhteiseen historiaan ja kulttuuriin kuin pergamentinpalaan, oli tyypillinen irlantilaisille whigeille, jotka pyrkivät vahvistamaan Irlannin itsenäistä asemaa. Brittiläisen yhteyden määrittely kansallisen omantunnon ja kunnian asiaksi mahdollistivat vaatimukset Irlannin itsemääräämisoikeuden laajentamiselle, koska tämän määrittelyn pohjalta voitiin argumentoida, ettei Irlannin toimintavapaus ole uhka maiden välisen yhteyden säilymiselle.

Konservatiivisemmat poliitikot olivat valmiita rajoittamaan Irlannin valtaa itsenäiseen päätöksentekoon, jos sillä voitiin varmistaa Irlannin pysyminen brittiläisen imperiumin osana. Unionikeskusteluiden aikana konservatiiviset anti-unionistit argumentoivat unionia vastaan esittämällä, että Irlannin lainsäädäntöä kontrolloivat asetukset ja instituutiot olivat riittävät varmistamaan yhteyden säilymisen. John Foster esimerkiksi piti brittihallituksen hyväksynnän vaatimista uusia lakeja säädettäessä riittävänä varotoimena imperiumin yhtenäisyyden turvaamiseksi. Osa anti-unionisteista, kuten Richard Jebb, olivat valmiita rajoittamaan Irlannin parlamentin toimintavapautta vielä lisää, jotta brittihallituksen ja unionistien epäilykset brittiläisen yhteyden säilymisestä saataisiin hälvennettyä. Jebb esimerkiksi ehdotti ulkopoliitiikan johdon keskittämistä

imperiumin pääkaupunkiin, Lontooseen, ja Irlantia sitovia velvollisuuksia osallistua aina imperiumin tukemiseen sen kohtaamissa konflikteissa.

Unionin kannattajille brittiläisen yhteyden käsite, Irlannin sitoutuminen kahden parlamentin ja yhden kruunun politiikkaan, ei juuri eronnut siitä mitä unionissa ehdotettiin. Unionin tarkoitus oli syventää maiden välistä yhteyttä ja eliminoida kahden parlamentin olemassaolon tuomat riskit. Ristiriitaiset päätökset parlamenttien välillä tulivat aina olemaan imperiumin yhtenäisyyden vaarana. Lisäksi Irlannin parlamentti oli jo valmiiksi selkeästi alisteisessa asemassa Britannian parlamentin ja hallituksen rinnalla. Unioni siis hyödytti irlantilaisia enemmän kuin oman parlamentin säilyttäminen, sillä sen edustajat pääsisivät imperiumin päätöksenteon ytimeen.

Ranskan vallankumoukseen oli reagoitu Britanniassa ja muualla Euroopassa korostamalla historian ja tradition rooleja yhteiskunnan muokkaajina. Britanniassa tähän vastavallankumoukselliseen retoriikkaan olivat vaikuttaneet ennen kaikkea Edmund Burken kirjoitukset vallankumouksen ja luonnollisten oikeuksien vaaroista. Ranskan vallankumous tuomittiin kuvaamalla sen järkeen ja abstrakteihin luonnollisiin oikeuksiin perustuvaa visiota yhteiskunnasta vaarallisena innovaationa ja poliittisena spekulatona. Traditionaaliset yhteiskunnat olivat muotoutuneet vuosisatojen aikana vastaamaan kansan tarpeita. Vallankumouksen abstraktit periaatteet, joilta puuttui käytännön yhteiskuntaelämän tuki, uhkasivat nyt yhteiskuntajärjestystä, jonka muotoutumiseen oli kulunut satoja vuosia ja lukemattomia kasvukipuja sen ottaessa muotonsa historian mullistusten pyörteissä.

Unionikeskustelujen aikana unioniehdotusta vastaan hyökättiin ironisesti, syyttämällä Ranskaa ja kansainvälistä jakobinismia vastaan sotivaa brittihallintoa siitä, että ajamalla unionia se juuri ruokki Irlannissa piilevää vallankumouksellista mielialaa. Ranskan vallankumousta ja sen luonnonoikeuksiin perustuvia periaatteita kuvaavilla sanoilla ”innovation” ja ”speculation” alettiin luonnehtia nyt myös unioniehdotusta. William Pittiä nimitettiin innovaation ministeriksi ja arkki-jakobiiniksi. Ehdotettu unioni liitettiin myös humoristisesti *United Irishmen* -järjestön toimintaan. Olihan pinnallisesti katsottuna unionia ajaneen hallinnon ja radikaalien vallankumouksellisten tavoitteena

sama asia: Irlannin oman parlamentin kaataminen. Anti-unionistisen mielipiteen liittäminen Britanniassa käynnissä olleeseen vastavallankumoukselliseen projektiin mielikuvien tasolla ja ironian keinoin toteutui esimerkiksi nimeämällä unioninvastaisia kirjoituksia julkaiseva lehti, *The Anti-Union*, samalla tavoin kuin brittiläinen konservatiivinen julkaisu *The Anti-Jacobin*. Anti-unionistien lehden päätavoitteiksi nimettiin jakobinismien ja vallankumouksen periaatteiden torjuminen. Unionia luonnehdittiin vaaralliseksi spekulatioksi myös sen vuoksi, että sen tahattomana vaikutuksena saattoi olla juuri tukahdutetun separatistisen kapinan uusiutuminen.

Yksi yleisimmistä anti-unionistien argumenteista unionia vastaan oli kieltää parlamentin oikeus neuvotella omasta lakkauttamisestaan. Vetoamalla pääasiassa Locken muotoilemiin luonnollisiin oikeuksiin, anti-unionistit saattoivat tuomita unionin epälegitiimiksi toimenpiteeksi. Tämä johti anti-unionistit myös määrittelemään brittiläisen konstituution pohjautuvan kansan suvereniteetin periaatteelle. Johtoajatuksena oli, että uuden valtiojärjestelmän muodostamiseen oli oikeus vain kansalla. Vain tietyksi ajaksi lainsäädäntövaltaa valittu parlamentti ei voinut olla oikeutettu tekemään unionin kaltaista radikaalia muutosta voimassa olevaan valtiojärjestelmään. Pelkän parlamentin päätöksen perusteella suoritettu parlamenttiunioni ei olisi legitiimi, sillä Irlannin kansakuntaa hallitsevan konstituution muuttamiseen tai lakkauttamiseen oli oikeus vain Irlannin kansalla. Ilman kansan hyväksyntää tehty parlamenttiunioni oli rikos alamaisten luonnonoikeuksia vastaan.

Unionisten vasta-argumentit perustuivat oppiin omnipotentista parlamentista, jonka ennakkotapaukseksi mainittiin yleensä aiempi parlamenttiunioni Englannin ja Skotlannin välillä. Myös Skotlannin unioni vuodelta 1707 oli toteutettu parlamentin lainsäädännöllä. Miksi Irlannin ja Britannian unionista ei siis voisi päättää parlamentti? Vastauksena omnipotentin parlamentin haasteeseen keksittiin parlamentin vallan määrittelemisen transsendentiksi, mutta ei omnipotentiksi. Parlamentin transsendenssi valta merkitsi parlamentin rajatonta lainsäädäntövaltaa kansan luoman konstituution sisällä, mutta ei sallinut parlamentin tekemiä muutoksia konstituutioon.

Parlamentin jäsenten tehtäväksi määriteltiin anti-unionistien argumenteissa kansan oikeuksien valvominen ja kansan poliittinen edustaminen. Parlamentin vallan legitimitettiin määrittely kansan suvereniteettiin perustuvaksi johti myös poliittisen edustuksen luonteen uudelleenmäärittelyihin. Kansanedustajiin viitattiin yhä asiamiehinä (*trustee*), joilla oli parlamenttipaikan ottaessaan valmiudet toimia itsenäisesti, mutta myös äänestäjäkuntansa ohjeiden ja toiveiden vastaisesti. Poliittisen edustuksen luonteen uudelleenmäärittely suuntaan, jossa äänestäjäkunnan ohjeistuksella on enemmän painoarvoa edustajien päätöksenteossa, alkoi anti-unionistien protesteista. Päätöstä unionista voitiin pitää legitiiminä vain, jos se aidosti vastasi kansan mielipidettä. Kansanedustajan tehtävänä alettiin, lakien tekemisen lisäksi, pitää oman äänestäjäkunnan intressien ja toiveiden vartioimista parlamentaarisisessa päätöksenteossa.

Unionikeskustelun kirjoitukset ja puheenvuorot ovat osoittautuneet hedelmälliseksi aineistoiksi poliittisen käsitteistön muutoksien tutkimiseen. Uhka oman kansallisen parlamentin lakkauttamisesta johti etenkin unionia vastustaneet keskustelijat esittämään uusia käsitteellisiä innovaatioita ja määrittelemään brittiläisen konstituution periaatteita uudelleen. Kansan suvereniteetin ja poliittisen edustuksen tutkimuksen kannalta unionikeskusteluissa tehdyt määrittelyt ja puheaktit ovat merkittäviä, sillä niissä puhujien oli pakko esittää poliittista valtaa ja päätösten legitimitettä koskevia rajanvetoja. Puhujat esittivät uusia käsityksiä siitä, miten brittiläinen konstituutio oli ymmärrettävä, jotta se vastaisi aidosti luonnonoikeuksien periaatteita. Irlannin 1700-luvun poliittisen kulttuurin tutkimuksen kannalta unionidebatit tarjoavat esimerkkejä luovasta retoriikasta. Tämän lisäksi keskusteluiden sisällöstä voidaan vetää johtopäätöksiä ajan poliittisten toimijoiden käsityksistä Irlannin ja Britannian valtiollisesta suhteesta.

6. Lähdeluettelo

6.1. Primäärilähteet

6.1.1. Parlamenttilähteet

Cobbett's Parliamentary History of England, from the Norman conquest in 1066 to the year 1803, from which last-mentioned epoch it is continued downwards in the work

entitled "Cobbett's parliamentary debates." (1812). London: R. Bagshaw. (Oxford Digital Library)

The journals of the House of Commons of the kingdom of Ireland (1796). 19 Vols. Dublin. (ECCO)

The Parliamentary register: or, history of the proceedings and debates of the House of Commons of Ireland. (1784 – 1795). 15 Vols. Dublin: P. Byrne. (ECCO)

6.1.2. Sanomalehdet

The Anti-Union, 1798 – 1799. (JSTOR)

The Belfast Newsletter, 1799. (Act of Union Virtual Library)

The Times, 1798 – 1800. (The Times Digital Archive)

6.1.3. Kirjallisuus

[Anon.] (1800), A collection of constitutional songs. Volume 2. Cork. (ECCO)

[Anon.] (1799), A report of the debate in the House of Commons of Ireland on Thursday, April 11th, 1799. Dublin.

[Anon.] (1799) A report of the debate in the House of Commons of Ireland, on Tuesday and Wednesday the 22nd and 23d of January, 1799, on the subject of an union. Dublin. (ECCO)

[Anon.] (1800), A report of the debate in the House of Commons of Ireland, on Wednesday and Thursday the 15th and 16th of January, 1800. On an amendment to the address moved by Sir Laurence Parsons, Bart. on the subject of an union. Dublin. (ECCO)

[Anon.] (1799), A report of the debate of the Irish bar, on Sunday, the 9th of December, 1798, on the subject of an union of the legislatures of Great Britain and Ireland. To which is added, the resolutions and protest. Dublin. (ECCO)

[Anon.] (1798), Arguments for and Against an Union between Great Britain and Ireland, considered. London: John Stockdale. (ECCO)

[Anon.] (1799), Calm considerations of the probable consequences of an union of the kingdom of Ireland with that of Great Britain. By Conciliator. Dublin. (ECCO)

[Anon.] (1799), Debate in the House of Commons of Ireland. On Wednesday, the 15th of May, 1799. Dublin. (Act of Union Virtual Library)

[Anon.] (1799), The Probable consequences of a union, impartially considered. Dublin: J. Milliken. (Act of Union Virtual Library)

Barnes, George (1799), The rights of the imperial crown of Ireland asserted and maintained, against Edward Cooke, Esq., reputed author of a pamphlet entitled "Arguments for and against an union, etc" in a letter to that gentleman. Second edition with additions. Dublin: W. Gilbert. (ECCO)

Bushe, Charles Kendal (1799), [The Union.] Cease your funning; or, the rebel detected. Seventh edition with a preface and notes by the author. (Act of Union Virtual Library)

Castlereagh, Robert Stewart, Viscount (1800), The speech of the Right Honorable Lord Viscount Castlereagh, upon delivering to the House of Commons of Ireland His Excellency the Lord Lieutenant's message on the subject of an incorporating union with Great Britain, With The Resolutions; Containing the Terms on which it is proposed to carry that Measure into Effect. February 5, 1800. Third edition corrected. London. (ECCO)

Drennan, William (1799), A letter to the right honorable William Pitt. Dublin: James Moore. (Act of Union Virtual Library)

Foster, John (Baron Oriel) (1799), Speech of the Right Honorable John Foster, speaker of the House of Commons of Ireland, delivered in committee, on Thursday the 11th day of April, 1799. Dublin. (ECCO)

– (1800a), Speech of the Right Honorable John Foster, Speaker Of The House Of Commons Of Ireland, delivered in committee, on Monday the 17th day of February, 1800. Cork. (ECCO)

– (1800b), Speech of the Right Honorable John Foster, speaker of the House of Commons of Ireland delivered in committee on Wednesday 19th of March 1800. Dublin. (ECCO)

Grattan, Henry (1800), The speech (at length) of the Honourable Henry Grattan, in the Irish House of Commons, against the union with Great Britain. London. (ECCO)

Hamilton, Alexander, Madison James & Jay, John (1987/1787 – 1788), *The Federalist*. Teoksessa: Kurland, Philip B. & Lerner, Ralph (toim.), *The Founder's Constitution*, Vol 1, Chapter 4, Document 19, (Online Edition), URL = <<http://press-pubs.uchicago.edu/founders/documents/v1ch4s19.html>>. Viitattu 10.3.2015.

Jebb, Richard (1798), A reply to a pamphlet, entitled, Arguments for and against an Union. Dublin: William Jones. (Act of Union Virtual Library)

Johnson, William (1800), Reasons for adopting an union between Ireland and Great Britain. By the author of a Letter to Jos. Spencer esq. Dublin. (Act of Union Virtual Library)

MacDougall, Henry (1799), Sketches of Irish political characters, of the present day, shewing the parts they respectively take on the question of the union, what places they hold, their characters as speakers, &c. &c. London.

Maxwell, Barry (1st Earl of Farnham) (1800), An examination into the principles contained in a pamphlet entitled The speech of lord Minto, with some remarks upon a pamphlet entitled Observations on that part of the speaker's speech which relates to trade. Dublin: James Moore. (Act of Union Virtual Library)

Saurin, William (1800), An accurate report of the speech of William Saurin esq. in the Irish House of Commons on Friday the 21st of February 1800 on the question of a legislative union with Great Britain. Dublin. (Act of Union Virtual Library)

Spencer, Joshua (1798), *Thoughts on an union*. Second edition. Dublin. (Act of Union Virtual Library)

Tone, Theobald Wolfe (1791), *An argument on behalf of the Catholics of Ireland*. Belfast. (ECCO)

Woodward, Richard, Bishop of Cloyne (1787), *The Present State of the Church of Ireland Containing a Description of its Precarious Situation and the Consequent Danger to the Public Recommended to the Serious Consideration of the Friends of the Protestant Interest ro which are Subjoined some Reflections on the Impracticability of a Proper Commutation for Tithes and a General Account of the Origins and Progress of the Insurrection in Munster*. 8th edition. Dublin. (ECCO)

6.2. Sekundäärilähteet

6.2.1 Tutkimuskirjallisuus

Andrews, Stuart (2006), *Irish Rebellion: Protestant Polemic, 1798 – 1900*. New York: Palgrave Macmillan.

Anjun, Rani Lill (2013), “Paul Grice”. Teoksessa: Järvenkylä, Joose & Kortelainen, Ilmari (toim.), *Tavallisen kielen filosofia*. Helsinki: Gaudeamus Oy, 90 – 105.

Austin, J. L. (1975), *How to do things with words?* 2nd edition. Toim. Urmson, J. O. & Sbisá, Marina. Oxford: Oxford University Press.

Bartlett, Thomas (2011), *Ireland. A History*. Cambridge: Cambridge University Press.

Bolton, G. C. (1966), *The passing of the Irish Act of Union: a study in parliamentary politics*. Oxford: Oxford University Press.

Chafetz, Joshua A. (2007), *Democracy's Privileged Few: Legislative Privilege and Democratic Norms in the British and American Constitutions*. USA: Yale University Press. (EBSCO)

Connolly, Claire (2001), ”Writing the union”. Teoksessa: Keogh, Dáire & Whelan, Kevin (toim.), *Acts of Union: The Causes, Contexts and Consequences of the Act of Union*. Cornwall: Four Courts Press, 171 – 186.

Connolly, S. J. (2008), *Divided Kingdom. Ireland 1630 – 1800*. Oxford University Press.

Curtin, Nancy J. (2001), “‘A Perfect Liberty’: The Rise and Fall of the Irish Whigs, 1789 – 1797”. Teoksessa: Boyce, George D., Eccleshall, Robert & Geoghegan, Vincent (toim.), *Political Discourse in Seventeenth- and Eighteenth-Century Ireland*. Wiltshire: Palgrave, 270 - 289.

Derry, John W. (1976), *Castlereagh*. Great Britain: Allen Lane.

Dickinson, H. T. (1989), “Popular Conservatism and Militant Loyalism”. Teoksessa: Dickinson, H. T. (toim.), *Britain and the French Revolution 1789 – 1815*. MacMillan, 103 – 125.

Dovi, Suzanne (2014), “Political Representation”. Teoksessa: Zalta, Edward N. (toim.), *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Spring 2014 Edition). URL =

<<http://plato.stanford.edu/archives/spr2014/entries/political-representation/>>. Viitattu viimeksi 8.1.2015.

Elliott, Marianne (1989), "Ireland and the French Revolution". Teoksessa: Dickinson, H. T. (toim.), *Britain and the French Revolution 1789 – 1815*. MacMillan, 61 – 82.

Farr, James (1989), "Understanding conceptual change politically". Teoksessa: Ball, Terence, Farr, James & Hanson, Russell L (toim.), *Political innovation and conceptual change*. Great Britain: Cambridge University Press, 24 – 49.

Geoghegan, Patrick M. (2001), "The Making of the Union". Teoksessa: Keogh, Dáire & Whelan, Kevin (toim.), *Acts of Union: The Causes, Contexts and Consequences of the Act of Union*. Cornwall: Four Courts Press, 34 – 45.

– (2003), "The Irish House of Commons 1799 – 1800". Teoksessa: Brown, Michael, Geoghegan Patrick M., Kelly, James (toim.), *The Irish Act of Union, 1800. Bicentennial Essays*. Cornwall: Irish Academic Press, 129 – 143.

Goldsworthy, Jeffrey (1999), *The Sovereignty of Parliament: History and Philosophy*. Oxford: Clarendon Press.

Grandy, Richard E. & Warner, Richard (2014), "Paul Grice". Teoksessa: Zalta, Edward N. (toim.), *The Stanford Encyclopedia of Philosophy (Spring 2014 Edition)*. URL = <<http://plato.stanford.edu/archives/spr2014/entries/grice/>>. Viitattu viimeksi 17.3.2015.

Grice, H. P. (1989), *Studies in the Way of Words*. Cambridge MA: Harvard University Press.

Hamilton, J. A. & Gray, Peter (2004), "William Conyngham Plunket". Teoksessa: *Oxford Dictionary of National Biography*.

Hampsher-Monk, Iain (1992), *A History of Modern Political Thought*. Cornwall: Blackwell.

– (2005), "Richard Price". Teoksessa: Hampsher-Monk, Iain (toim.), *The Impact of the French Revolution*. Cambridge University Press, 37 – 39.

Haikala, Sisko (2002), "Vapauden valtakunnasta uuteen Karthagoon: Valistusajan Englannin kuvat". Teoksessa: Ihalainen, Pasi (toim.), *Britannia. Saarivaltakunnan Eurooppa-suhteiden historia*. Jyväskylä: Ateena kustannus Oy, 111 – 142.

Harris, Ian (2012) "Edmund Burke". Teoksessa: Zalta, Edward N. (toim.), *The Stanford Encyclopedia of Philosophy (Spring 2012 Edition)*. URL = <<http://plato.stanford.edu/archives/spr2012/entries/burke/>>. Viitattu viimeksi 23.1.2015.

Hill, Jacqueline (1988), "Popery and Protestantism, Civil and Religious Liberty: The Disputed Lessons of Irish History 1690-1812". *Past & Present*, No. 118, 96 – 129. (JSTOR)

Hobsbawm E. J. (1962/1991), *The Age of Revolution 1789 – 1884*. Reading: Cardinal.

Hyrkkänen, Markku (2002), *Aatehistorian mieli*. Jyväskylä: Vastapaino.

Hyvärinen, Matti & al. (2003) *Käsitteet liikkeessä. Suomen poliittisen kulttuurin käsittehistoria*. Gummerus kirjapaino Oy. Jyväskylä: Vastapaino.

Ihalainen, Pasi (2010), *Agents of the People. Democracy and popular sovereignty in british and swedish parliamentary and public debates, 1734 – 1800*. Leiden: Brill.

Ihalainen, Pasi & Palonen, Kari (2009), *Parliamentary sources in the comparative study of conceptual history: methodological aspects and illustrations of a research proposal*. *Parliaments, Estates & Representation*, 29, 17-34. (JYX)

Jackson, Alvin (2005), *Ireland: 1798 – 1998*. Great Britain: Blackwell.

Järvenkylä, Joose (2013), “Austinin puheaktiteoria ja kielellinen merkitys”. Teoksessa: Järvenkylä, Joose & Kortelainen, Ilmari (toim.), *Tavallisen kielen filosofia*. Helsinki: Gaudeamus Oy, 77 – 89.

Keir, David Lindsay, Sir (1938/1969), *The Constitutional History of Modern Britain, since 1485*. Ninth edition. London: Adam & Charles Black.

Kelly, James (2000), “Conservative Protestant political thought in late eighteenth-century Ireland”. Teoksessa: Connolly, S. J. (toim.), *Political Ideas in Eighteenth-Century Ireland*. Cornwall: Four Courts Press, 185 – 220.

– (2003a), “The Historiography of the Act of Union”. Teoksessa: Brown, Michael, Geoghegan Patrick M., Kelly, James (toim.), *The Irish Act of Union, 1800. Bicentennial Essays*. Cornwall: Irish Academic Press, 5 – 36.

– (2003b), “The Failure of Opposition”. Teoksessa: Brown, Michael, Geoghegan Patrick M., Kelly, James (toim.), *The Irish Act of Union, 1800. Bicentennial Essays*. Cornwall: Irish Academic Press, 108 – 128.

– (2004a), “John Philpot Curran”. Teoksessa: *Oxford Dictionary of National Biography*.

– (2004b), “Barry Yelverton”. Teoksessa: *Oxford Dictionary of National Biography*.

Lieberman, David (2006), “The mixed constitution and the common law”. Teoksessa: Goldie, Mark & Wokler, Robert (toim.), *The Cambridge History of Eighteenth-Century Political Thought*. Cambridge: Cambridge University Press, 637 – 698.

Longworth, Guy (2013), “John Langshaw Austin”. Teoksessa: Zalta, Edward N. (toim.) *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Winter 2013 Edition). URL = <<http://plato.stanford.edu/archives/win2013/entries/austin-jl/>>. Viitattu viimeksi 17.3.2015.

MacDonagh, Oliver (1983), *States of Mind. A Study of Anglo-Irish Conflict 1780 – 1980*. London: George Allen & Unwin.

Mansergh, Daniel (2001), “The union and the importance of public opinion”. Teoksessa: Keogh, Dáire & Whelan, Kevin (toim.), *Acts of Union: The Causes, Contexts and Consequences of the Act of Union*. Cornwall: Four Courts Press, 126 – 139.

McDowell, R. B. (1979), *Ireland in the Age of Imperialism and Revolution 1760 – 1801*. Oxford: Clarendon Press.

Philp, Mark (2013), “Thomas Paine”. Teoksessa: Zalta, Edward N. (toim.), *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Winter 2013 Edition). URL = <<http://plato.stanford.edu/archives/win2013/entries/paine/>>. Viitattu viimeksi 23.1.2015.

- Pitkin, Hanna Fenichel (1989), "Representation". Teoksessa: Ball, Terence, Farr, James & Hanson, Russel H. (toim.), Political innovation and conceptual change. Great Britain: Cambridge University Press, 132 – 154.
- Runciman, David (2007), "The Paradox of Political Representation". The Journal of Political Philosophy, Vol. 15, No. 1, 93 - 114. (JSTOR)
- Schofield, Thomas Philip (1986), "Conservative Political Thought in Britain in Response to the French Revolution". Historical Journal, XXIX, 601 – 602. (JSTOR)
- Seitz, Brian (1995), The Trace of Political Representation. USA: State University of New York Press. (EBSCO)
- Smyth, Jim (2000), "The Act of Union and 'public opinion'". Teoksessa: Smyth, Jim (toim.), Revolution, Counter-revolution and Union. Ireland in the 1790's. Cambridge: Cambridge University Press, 146 – 160.
- Skinner, Quentin (1975), "Hermeneutics and the Role of History". New Literary History, Vol. 7, No. 1, 209 – 232.
- (2002), Visions of Politics, Volume 1: Regarding Method. Cambridge University Press. (Ebrary)
- Suvanto, Pekka (1994), Konservatismi Ranskan vallankumouksesta 1990-luvulle. Tampere: Suomen Historiallinen Seura.
- Thompson, E. P. (1963/1984), The Making of the English Working Class. Great Britain: Penguin Books.
- Whelan, Kevin (2001), "The other within: Ireland, Britain and the Act of Union". Teoksessa: Keogh, Dáire & Whelan, Kevin (toim.), Acts of Union: The Causes, Contexts and Consequences of the Act of Union. Cornwall: Four Courts Press, 13 – 45.
- (2004), "Introduction to Section I". Teoksessa: Bartlett, Thomas, Dickson, David, Keogh, Dáire & Whelan, Kevin (toim.), 1798. A Bicentenary Perspective. Cornwall: Four Courts Press, 1 – 13.
- Webb, Alfred (1878), "Beresford, John". Teoksessa: A Compendium of Irish Biography. Dublin. URL = <<http://www.libraryireland.com/biography/JohnBeresford.php>>. Viitattu viimeksi 25.1.2015.
- (1878), "Duigenan, Patrick". Teoksessa: A Compendium of Irish Biography. Dublin, URL = <<http://www.libraryireland.com/biography/PatrickDuigenan.php>>. Viitattu viimeksi 24.1.2015.
- Wilkinson, David (1997), "How Did They Pass the Union?": Secret Service Expenditure in Ireland, 1799–1804". History, No. 266, 223 – 251. (Wiley Online Library)

6.1.2. Internet-lähteet

- Geoghegan, Patrick M. (2000), "An Act of Power & Corruption?". History Ireland. URL = <<http://www.historyireland.com/18th-19th-century-history/an-act-of-power-corruption/>>. Viitattu viimeksi 5.3.2015.

Irish Legislation Database. URL = <<http://www.qub.ac.uk/ild/>>. Viitattu viimeksi 5.3.2015.

Royal Dublin Societyn historiallisten jäsenten biografiat. URL = <http://www.rds.ie/cat_historic_member_detail.jsp?itemID=1102058&item_name=> Viitattu viimeksi 11.1.2015.